

LLIBRERIA ESPANYOLA DE LOPEZ, EDITOR

SEMPRE
SEMPRE
AVANTI
AVANTI

ALMANACH

DE

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANACH

de

La Esquella de la Torratxa

PERA L'ANY

*** 1894 ***

VI de sa publicació

Redactat pels primers escriptors de Catalunya en número de mes de 140 firmas.

*

Ilustrat ab uns 300 grabats per més de 90 artistas notables de Catalunya y de fora

LÓPEZ, Editor, Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj, 20; BARCELONA

Es propietat.

Barcelona: A. López Robert, impresor, carrer del Conde del Asalto, núm. 63.

TAULAS ALFABÉTICAS PER AUTORS

TEXT

ILUSTRACIÓ

31 DIAS

JANER

1 Dill. LA CIRCUM DE N S. JESUCRIST.
2 Dim. S. Macari ab. y s. Espiridió b.
3 Dimec. S. Daniel y sta. Genoveva.
4 Dij. S. Tito b. y cf. y sta Dafrosa mr.
5 Div. S Telesforo y sta. Emiliana vg.
6 Dis. LA ADORACIÓ DELS REYS.
7 Dium. S. Ramon de Penyafort cf.

Lluna nova á las 2 h. 55 m del matí.

8 Dill. S. Teófilo diaca y s. Eladi mr.
9 Dim. S. Juliá mr. y sta. Basilisa vg.
10 Dimec. S. Nican y s Gonzalo Amar.
11 Dij. S Higini p. mr. y s. Salvi mr.
12 Div. S. Arcadi y s. Aelredo ó Alfredo.
13 Dis. S. Gumersindo y sta. Gláfira vg.
14 Dium. Lo Dolcissim Nom de Jesús.

Quart creixent á las 11 h 56 m. de la nit.

15 Dill. S Pau primer hermitá.
16 Dim S. Fulgenci y s. Marcelo p. mr.
17 Dimec. S. Antoni ab. y sta Rosalina.
18 Dij. La Cátedra de s. Pere en Roma.
19 Div. S. Canut rey y s. Mario mr.
20 Dis. S. Fabiá p y s. Sebastiá mrs.
21 Dium. S. Fructuós y santa Ignés vg.

Lluna plena á las 2 h. 59 m. de la tarde.

22 Dill. S. Vicens espanyol y s. Anastasi
23 Dim. S. Ildefonso y sta. Emerenciana
24 Dimec. S Timoteo b. y s Tirso mrs.
25 Dij La Converció de s. Pau apóstol.
26 Div. S. Policarpo y sta Paula viuda.
27 Dis. S. Joan Crisóstomo b. y s. Mer.
28 Dium. S. Juliá de Cuenca y s Cirilo.

Quart menguant á las 4 h 38 m de la tarde

29 Dill S. Francisco de Sales y s. Valeri
30 Dim. Stas Martina y Aldegundis vg.
31 Dimec. S. Pere Nolas cf. y fundador.

FEBRER

1 Dij. S. Ignasi y s. Cecili bs. y mrs.
2 Div. La Purificació de Ntra. Sra. y s. Corneli. centurió b. y cf.
3 Dis. S. Blay y lo b. Nicolau de Lon.°
4 Dium. Ntra. Sra. de la Bonanova.
5 Dill. Los Sant Mártirs del Japón.

● Lluna nova á las 9 h. 33 m. de la nit.

6 Dim. Stas. Dorotea y Revocata mrs.
7 Dimec. S. Romualdo y s. Ricardo rey.
8 Dij. S. Joan de Mata fundador.
9 Div. Sta. Apolonia y s. Nicéforo mrs.
10 Dis. Sta. Escolástica y s. Guillem.
11 Dium. Los set sts. servents de María.
12 Dill. Sta. Eularia y sta. Humbelina.
13 Dim. S. Benigne mr. y sta. Catarina.

☽ Quart creixent á las 10 h. 30 m. del matí.

14 Dimec. S. Valentí pbre. y mr.
15 Dij. S. Faustino y Jovita. mártirs.
16 Div. S. Onessim b. y s. Honest mrs.
17 Dis. S. Policroni b. y s. Rómulo mrs.
18 Dium. S. Simeó y la beata Cristiana.
19 Dill. S. Mansuet b. y s. Alvaro cf.
20 Dim. S. Sadot b. y s. Nemesi mrs.

○ Lluna plena á las 2 h. 4 m. de la matinada.

21 Dimec. Sts. Vérulo, Secundi y Sirici.
22 Dij. La Cát. de S. Pere en Antioquía y s. Abili b.
23 Div. S. Pere Damiá y sta. Margarida de Cortona.
24 Dis. S. Matías ap. y sta. Primitiva.
25 Dium. Sts. Cesari y Avertano.
26 Dill. N.ª S.ª de Guadalupe de Méjich.
27 Dim. S. Leandro arq. y s. Baldomero.

☾ Quart menguant á las 12 h. 15 m. de la tarde

28 Dimec. S. Romá ab. y s. Rufí c. mrs.

MARS

1 Dij: S. Rossendo y sta. Eudoxia mr.
2 Div. S. Simplici p. y s. Absalon mr.
3 Dis. Sts. Hemeteri, Celedoni y Medí.
4 Dium. S. Casimir rey y s Lluci p.
5 Dill Lo beato Nicolau Factor.
6 Dim. S. Olaguer arq. de Barcelona.
7 Dimec. S Tomás d' Aquino dr.

Lluna nova á las 2 h. 6 m. de la tarde.

8 Dij S. Joan de Deu y sta Erenia mr.
9 Div. S. Paciá bisbe de Barcelona.
10 Dis S. Melitó y 39 companys mrs.
11 Dium S. Constantí y s. Ramiro mr.
12 Dill. S Gregori lo Magno p.
13 Dim. Sts. Ramiro y Rodrigo mrs.
14 Dimec. Stas. Florentina y Matilde.

Quart creixent á las 6 h. 15 m de la nit.

15 Dij. Sta. Madrona y s. Longinos mrs.
16 Div. Los Dolors de Nostra Senyora.
17 Dis S. Patrici y s. Joseph de Arim.ª
18 Dium. *de Rams*. S Gabriel.
19 Dill. S JOSEPH espós de Ntra. Sra.
20 Dim. S. Aniceto b. y sta. Fotina.
21 Dimec. S. Benet abat y fundador.

Lluna plena á la 1 h 58 m. de la tarde.

22 Dij. *Sant* S. Deogracias.
23 Div. *Sant*. Lo beato Joseph Oriol cf.
24 Dis. *Sant*. S. Timolao mr.
25 Dium. PASQUA DE RESSURRECCIÓ.
26 Dill. S Braulí b. sta. Máxima mr.
27 Dim. Sta Lidia mr. ab son esp. y fills.
28 Dimec. S Sixto III p. y confessor.
29 Dij. S. Eustasi ab. y s. Bertoldo cfs.

Quart menguant á las 8 h. 15 m. del matí.

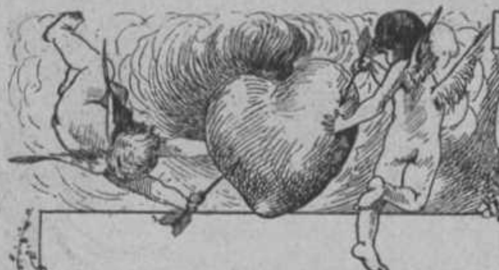
30 Div. S. Joan Climach ab.
31 Dis. Sta. Balbina vg. y mr.

ABRIL

1 Dium. Sta Teodora mr y s. Venanci.
2 Dill. S. Francisco de Paula fundador.
3 Dim. S. Benet de Palermo confessor.
4 Dimec. S. Isidoro arq. de Sevilla.
5 Dij. S. Vicens Ferrer confessor.
6 Div. S. Celestí p. y s. Celso b.
Lluna nova á las 3 h. 47 m. de la matinada.
7 Dis. S. Epifani b. y mr.
8 Dium. La Divina Pastora y s. Edesi.
9 Dill. Sta. Maria Cleofé y sta. Casilda.
10 Dim. S. Ezequiel profeta.
11 Dimec. S. Lleó lo Magno papa y dr.
12 Dij. S. Juli p. y s. Victor mr.
Quart creixent á las 12 h. 20 m. de la nit.
13 Div. S. Hermenegildo y s. Justino.
14 Dis. S. Pere Gonzalez, vulgo Telm.
15 Dium. Lo patrocini de Sant Joseph.
16 Dill. S. Toribi b. y sta. Engracia vg.
17 Dim. La beata Mariana de Jesús vg.
18 Dimec. S. Eleuteri b. y sta. Antia mr.
19 Dij. S. Lleó IX p. y s. Hermógenes.
20 Div. Sta. Ignés de Monte-Pulciano.
Lluna plena á las 2 h. 49 m. de la matinada
21 Dis. S. Anselm b. y dr.
22 Dium. Sts. Sotero y Cayo pp. y mrs.
23 Dill. S. Jordi mr. patró de Catalunya
24 Dim. S. Fidel y stas. Bona y Doda.
25 Dimec. S. March ev. y sta. Franca vg.
26 Dij. S. Cleto y s. Marcelí pp. mrs.
27 Div. S. Pere Armengol mr. mercenari
28 Dis. S. Pau de la Creu y s. Vidal.
Quart menguant á las 3 h. 8 m. de la mat.
29 Dium. Ntra. Sra. de Montserrat.
30 Dill. Stas. Catarina de Sena y Sofia.

MAIG

1 Dim. S. Felip y s. Jaume apóstol.
2 Dimec S. Atanasi b. y sta. Zoé mr.
3 Dij LA ASCENCIÓ DEL SENYOR.
4 Div. Santa Mónica viuda.
5 Dis La Conversió de Sant Agustí.
Lluna plena á las 2 h. 29 m. de la tarde.
6 Dium. S. Joan Anteportam-latinam.
7 Dill N.ª S.ª de la Divina Gracia.
8 Dim. La Aparició de S. Miquel arc.
9 Dimec. S. Gregori Nazianceni b. y d.
10 Dij S. Antoni arq. de Florencia.
11 Div. Sts. Pons, Eudal y Avelí mrs.
12 Dis. S. Domingo de la Calzada.
Quart creixent á las 6 h. 8 m. del matí.
13 Dium. PASCUA DE PENTECOSTÉS.
14 Dill S. Bonifasi y sta. Corona mrs.
15 Dim. S. Isidro Llauradó p. de Madrit.
16 Dimec. S. Joan Nepomuceno mr.
17 Dij. S. Pasqual Baylon cf.
18 Div S. Félix de Cantalici cf.
19 Dis. S. Pere Celestí y s. Ivo advocat.
Lluna plena á las 4 h. 30 m. de la tarde.
20 Dium La Santíssima Trinitat.
21 Dill S. Secundí mr. y santa Aglaé.
22 Dim Sta. Rita de Cassia y s. Emilio.
23 Dimec. La Aparició de S. Jaume ap.
24 Dij CORPUS CHRISTI y sta. Susana.
25 Div S. Gregori VII y sta. Magdalena
26 Dis. S. Felip Neri y s. Eleuteri p.
27 Dium. Lo venerable Beda pbre.
Quart menguant a las 7 h. 52 m. de la nit.
28 Dill. S. Just b. y s. Just cf.
29 Dim. Sta. Teodosia mr.
30 Dimec S. Fernando rey d' Espanya.
31 Dij. N.ª S.ª Reyna de tots los sants.

JUNY

1 Div. I o Dolcíssim Cor de Jesús.
2 Dis. Sts. Marcelí, Pere y Erasme.
3 Dium. S. Isaac y sta. Clotilde reyna.
● Lluna nova á las 10 h. 44 m. de la nit.
4 Dill. S. Francisco Caracciolo fr.
5 Dim. S. Sanxo y santa Valeria.
6 Dimec. S. Norbert b. y sta Paulina.
7 Dij. S. Sibinia mr y sta Genivera.
8 Div. S. Salustiá cf. sta. Caliopa mr.
9 Dis. Sts. Prim y Feliciá mrs.
10 Dium. Sta. Margarida y sta. Oliva.
☽ Quart creixent á la 1 h 1 m. de la tarde.
11 Dill. S. Bernabé apóstol.
12 Dim. S. Jóan de Sahagun y s. Onofre.
13 Dimec. Sant Antoni de Padua.
14 Dij. S Basili lo Magno b. y dr.
15 Div. Sts. Vito, Modest y Crescencia.
16 Dis. Sts. Francisco de Regis y Quirse
17 Dium. Sts. Manel, Sabel é Ismael.
18 Dill. Sts March y Marceliá mrs.
Lluna plena á las 6 h. 54 m. del matí.
19 Dim Sta. Juliana de Falconeris vg.
20 Dimec. S. Silveri papa mr.
21 Dij S Lluis Gonzaga y s. Palladi b.
22 Div. S Paulino b. y sta Consorcia.
23 Dis. Sta. Agripina vg y mr.
24 Dium. La Nativitat de S Joan Bapt.ª
25 Dill. S Guillem ab. y sta. Febronia.
26 Dim. Sts Joan y Pau germs. mrs.
☾ Quart menguant á las 9 h. 50 m del matí.
27 Dimec. Sts. Zoylo mr. y Ladislao.
28 Dij. S. Lleó II papa y confessor.
29 Div. S PERE y S. PAU y sta. Benita.
30 Dis. La Conmemoració de S. Pau ap.

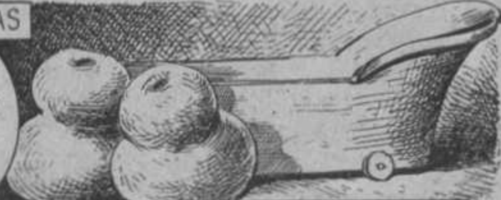
JULIOL

1 Dium. La Prec Sanch de N. S. J. C.
2 Dill La Visitació de Ntra. Senyora.
3 Dim S. Trifó y sta Mustiola vg mr.
Lluna nova á las 5 h. 33 m del matí
4 Dimec S. Laureano y el bto. Gaspar.
5 Dij. S. Miquel dels Sants y sta. Zoé.
6 Div S. Isaias prof. y s Tranquilí mr.
7 Dis Sts Fermí y Odó bisbes.
8 Dium Sta. Isabel reyna de Portugal.
9 Dill S. Zenon y sta. Anatolia vg.
Quart creixent á las 10 h. 2 m. de la nit.
10 Dim. S. Cristófol mr. y sta. Amalia.
11 Dimec. S. Pio I y s Abundio pbre.
12 Dij. S. Joan Gualbert ab y s Félix.
12 Div. S. Anaclet y sta Mirope mr.
14 Dis S Bonaventura y s Ciro b. cf.
15 Dium S Enrich y s Camilo de Lelis.
16 Dill, Nostra Senyora del Carme.
17 Dim. S. Aleix cf. y sta. Marcelina vg.
Lluna plena á las 9 h 50 m. de la nit
18 Dimec. S Fréderich y sta. Sinforosa.
19 Dij. S Vicens de Paul y sta. Justa
20 Div. S. Elías prof. y s. Geroni Emiliá
21 Dis Sta. Práxedes y s Daniel prof.
22 Dium. Santa María Magdalena penit.
23 Dill. S Libori y sta. Erundina vg.
24 Dim Santa Cristina vg y mr.
25 Dimec. S JAUME APÓSTOL y s. Cugat.
Qnert menguant á las 8 h. 54 m. de la nit.
26 Dij Santa Ana mare de Ntra Sra.
27 Div. S. Pantaleó y stas. Juliana.
28 Dis. Sts. Nasari, Celso y Victor mrs.
29 Dium Stas Marta y Beatriz vg. mr.
30 Dill. Sants Abdon y Senen mrs.
31 Dim. San Ignasi de Loyola, fundador.

AGOST

1 Dimec. S. Pere ad-vincula y s. Feliu.
● Lluna nova á las 12 h. 11 m. de la tarde.
2 Dij. N.ª S.ª dels Angels y s. Esteve.
3 Div. La Invenció del cos de s. Esteve.
4 Dis. S. Domingo de Guzman cf. y fdr.
5 Dium. N.ª S.ª de las Neus y sta. Afra.
6 Dill. La Transfiguració de N. S. J. C.
7 Dim. S. Gayetá y s. Albert de Sicilia.
8 Dimec. S. Ciriach y comps. mrs.
☽ Quart creixent á las 9 h. 53 m. del matí.
9 Dij. S. Romá soldat y s. Rústich mr.
10 Div. S. Llorens mártir.
11 Dis. S. Tiburci mr. y sta. Filomena.
12 Dium. Stas. Clara vg. y Felicíssima.
13 Dill. Sts. Hipólit y Casiá mrs.
14 Dim. S. Eusebi mr. y sta. Limbania.
15 Dimec. La Assupció de Ntra. Sra.
16 Dij. Sts. Roch y Jacinto y sta. Serena.
○ Lluna plena á la 1 h. 4 m. de la tarde.
17 Div. S. Lliberat ab. y s. Mamet mrs.
18 Dis. S. Agapito y sta. Elena viuda.
19 Dium. S. Joaquim y s. Mariano cf.
20 Dill. S. Bernat ab. y dr. y s. Filibert.
21 Dim. Sta. Joana Francisca Fremiot.
22 Dimec. Sts. Sinforiá y Fabriciá mrs.
23 Dij. S. Felip Benici cf.
24 Div. S. Bartomeu ap. y sta. Áurea.
☾ Quart menguant a las 5 h. 27 m. del matí.
25 Dis. S. Lluis rey de Fransa.
26 Dium. Lo Puríssim Cor de María.
27 Dill. S. Joseph de Calasanz fdr.
28 Dim. S. Agustí b. y dr.
29 Dimec. La Deg. de S. Joan Baptista.
30 Dij. Sta. Rosa de Lima vg.
● Lluna nova á las 7 h. 50 m. de la nit.
31 Div. S. Ramon Nonat card. y cf.

SETEMBRE

1 Dis. S. Gil abat y s. Llop b.
2 Dium. Ntra. Sra. de la Consolació.
3 Dill. S. Nonito b. y s. Simon Estilita.
4 Dim. S. Casto mr. y sta Rosalía, vg.
5 Dimec. S. Llorens Justiniá b.
6 Dij. S. Faust mr. y s. Vicens pbre.
☽ **Quart creixent á las 12 h. 50 m. del matí.**
7 Div. S. Augustal b y sta Regina vg.
8 Dis. LA NATIVITAT DE NTRA. SRA.
9 Dium. Lo Santíssim Nom de María.
10 Dill. S. Nicolau de Tolentí, confessor.
11 Dim. Sts. Proto y Jacinto germ. mrs.
12 Dimec. S. Leonci y Teodulo mrs.
13 Dij. Sts. Eulogi y Amat bb. y cfs.
14 Div. La Exaltació de la Santa Creu.
15 Dis. S. Nicomedes mr.
Lluna plena á las 4. h 9 m. de la matinada.
16 Dium. Los Dolors glor. de Ntra Sra.
17 Dill. S. Pere de Arbués mr.
18 Dim. S. Tomás de Vilanova b.
19 Dimec S. Genaro y companys mrs.
20 Dij S Eustaqui y companys mrs
21 Div. S Mateu ap. y ev. y st. Ifigenia.
22 Dis. S. Maurici y companys mrs.
☾ **Quart menguant á las 12 h. m arde.**
23 Dium. Sta. Tecla vg y mr. y s. Lino.
24 Dill. NTRA. SRA. DE LA MERCÉ.
25 Dim. Sta. María de Cervelló.
26 Dimec. S. Cebriá mr. y sta Justina.
27 Dij Sts Cosme y Damiá germ. mrs.
28 Div. S. Wenceslao mr. y lo b. Simon.
29 Dis. La Dedicació de s. Miquel arc.
● **Lluna nova á las 5 h 31 m. del matí.**
30 Dium. S. Geroni dr. y cf. y sta. Sofía.

OCTUBRE

1 Dill. Lo St. Angel Custodi y s. Remigi.
2 Dim. Los Sts. Angels de la Guarda.
3 Dimec. S. Candi mr. y s. Grau ab.
4 Dij. S. Francesch d'Assis cf. y fdr.
5 Div. S. Froilá b. y s. Plácit mr.
6 Dis. S. Brun fdr. y s. Emili mr.
☽ Quart creixent las 6 h. 48 m. de la tarde.
7 Dium. N.ª S.ª del Roser y s. March p.
8 Dill. Stas. Brígida vda. y Reparada.
9 Dim. S. Dionís b. y mr. y sta. Publia.
10 Dimec. S. Francisco de Borja.
11 Dij. S. Nicasi b. y mr. y sta. Plácida.
12 Div. N.ª S.ª del Pilar de Saragossa.
13 Dis. S. Eduardo rey y sta. Celedonia.
14 Dium. N.ª S.ª del Remey y s. Calisto.
Lluna plena á las 6 h. 28 m. de la nit.
15 Dill. Sta. Teresa de Jesús vg. y fdra.
16 Dim. La bta. María de la Encarnació.
17 Dimec. Sta. Eduvigis viuda.
18 Dij. S. Lluch evan. y sta. Trifonia.
19 Div. S. Pere de Alcántara cf.
20 Dis. S. Joan Canci cf. y sta. Irene vg.
21 Dium. Sta. Ursula y comps. vg. mr.
☾ Qnart menguant á las 6 h. 43 m. de la nit
22 Dill. Stas. María Salomé y Córdula.
23 Dim. S. Pere Pasqual b. y mr.
24 Dimec. S. Rafel Arcang. y s. Bernat.
25 Dij. Sts. Crispí y Crispinia mrs.
26 Div. S. Evaristo p. mr. y sta. Llucia.
27 Dis. S. Vicens mr. y sta. Sabina.
28 Dium. S. Simon y s. Judas Tadeo ap.
● Lluna n va a las 5 h. 44 m. de la nit.
29 Dill. S. Narcís b. y mr.
30 Dim. S. Claudio y s. Marcelo mrs.
31 Dimec. S. Quintí mr.

NOVEMBRE

1 Dij. La festa de tots los sants.
2 Div. La Conmemoració dels difunts
3 Dis. Innumerables mrs. de Saragossa.
4 Dium. S. Carlos Borromeo b. y cf.
5 Dill. S. Zacarías prof. y sta. Isabel.

Quart creixent á las 3 h. 3 m. de la tarde.

6 Dim. S. Sever b. y s. Lleonart abad.
7 Dimec. S. Florenci b. y sta. Carina.
8 Dij. Los quatre sants gers. mrs. cors.
9 Div. S. Teodoro mr.
10 Dis. S. Andreu Avelí confessor.
11 Dium. Lo Patrocini de Ntra. Sra.
12 Dill. S. Martí y s. Diego de Alcalá
13 Dim. S. Estanislau de Koska cf.

Lluna plena á las 7 h. 36 m. del matí.

14 Dimec. S. Serapi mr y s. Rufo b.
15 Dij. S. Eugeni b. y s. Leopoldo emp.
16 Div. S. Elpidi y companys mártirs.
17 Dis. S. Gregori Taumaturgo y s. Iscle
18 Dium. S. Máximo b. y s. Bárulas.
19 Dill. Sta. Isabel reyna d' Hungría.
20 Dim. S. Félix de Valois y s. Octavi.

Quart menguan á la 1 h. 15 m. matinada.

21 Dimec. La P. de N.ª S.ª en lo Temp.
22 Dij. Santa Cecilia vg. y mr.
23 Div. S. Climent p. y sta. Lucrecia.
24 Dis. S. Joan de la Creu y sta. Flora.
25 Dium. S. Mercuri y sta. Catarina vg.
26 Dill. Los Desposoris de Ntra. Sra.
27 Dim. Sts. Facundo y Primitiu mrs.

Lluna nova á las 8 h. 42 m. del matí.

28 Dimec. S. Gregori III p. y s. Rufo
29 Dij. S. Sadurní b. y s. Filemeno mr.
30 Div. S. Andreu apóstol.

DESEMBRE

1 Dis. S. Eloy b. y sta. Natalia mr.
2 Dium. Stas. Bibiana, Adria y Aurelia
3 Dill. S. Franc.° Xavier y s.ª Magina.
4 Dim. S. Pere Crisol. y sta. Bárbara
5 Dimec. S. Sabas y sta. Crispina mr.
Quart creixent á las 12 h. 2 m. de la tarde.
6 Dij. S. Nicolau de Bari arq. de Mira.
7 Div. S. Ambrós b. y dr.
8 Dis. La Inmaculada Concepció.
9 Dium. Santa Leocadia vg. y mr.
10 Dill. N.ª S.ª de Loreto y sta. Eularia.
11 Dim. S. Damas, papa espanyol.
12 Dimec. S. Sinesi lector mr.
Lluna plena á las 7 h. 33 m. de la nit.
13 Dij. Santa Llucia vg. y mr.
14 Div. Sts. Nicasi y Pompeyo bisbes.
15 Dis. S. Eusebi b. y mr.
16 Dium. Sta. Albina y sta. Adelayda.
17 Dill. S. Llátzer b. y sta. Bibina vg.
18 Dim. Ntra. Sra. de la Esperansa.
19 Dimec. S. Nemesi y sta. Fausta vg.
Quart menguant á las 11 h. 3 m. del matí.
20 Dij. S. Domingo de Silos abad.
21 Div. S. Tomás ap. y s. Severiá b.
22 Dis. Sts. Zenon, Demetri y Fluviá mr.
23 Dium. Sta. Victoria y s. Sérvulo.
24 Dill. San Delfí bisbe.
25 Dim. La Nativitat de N. S. J. C.
26 Dimec. S. Esteve.
27 Dij. S. Joan apóstol y evangelista
Lluna nova á las 2 h. 7 m. de la matinada.
28 Div. Los sts. Ignoscents mrs.
29 Dis. S. Tomás arq. de Cantorbery mr.
30 Dium. La Trasl. de s. Jaume apóstol.
31 Dill. S. Silvestre p. y sta. Coloma vg.

L' ANY VELL Y L' ANY NOU per (M. MOLINÉ)

—Digui papá: ¿hi entraré?
—¡Ahont? A n' aqueixa casa?
Fuigne, fill... no siguis ase,
que á n' á mí m' han fet mal bé.

SALUT Y BON ANY

L' *aparició* del *Almanach* senyala la *desaparició* del any vell, pera fer lloch al nou: de manera que 'ls *Almanachs* son á la vegada papeleta de defunció pels que se 'n van é inscripció dels que venen en los registres del estat civil del Temps, autoritat inconmovible, contra la qual no poden res ni las revolucións, ni las evolucións; ni la dinamita, ni 'ls discursos mes sessuts y convincents.

Los anys tenen la existencia tassada, no podent viure ni un día més dels senyalats. Y no obstant, no 's pot dir que estigan subjectes á una sola y única mida. Tant llarchs son pels que sufreixen, com curts pels que disfrutan. Per los primers duran com una feixuga eternitat, mentres pels últims passan rápits com una exhalació.

¿De qué depen aquesta diferencia qu' en certa manera desbarata l' exactitut atribuhida als problemas matemátichs? ¡Ah! Per rebelarse contra totas las lleys científicas, res com la diversitat de medis y aptituts, de condicións y de carácters que distingeix á la humana naturalesa. Lo Temps no resideix fora del home, sino dintre d' ell mateix. Cada hú l' aprecía en lo que val segons los seus propis cálculs: cada hú l' aprofita ó 'l derrotxa, lo saboreja ó 'l desprecía, l' ompla de benedicións ó 'l maleheix.

Pero no 'ns encaparém ab inútils filosofías.

Per la nostra part la perspectiva del adveniment de tot any nou ens proporciona la inmensa satisfacció de combinar las páginas del present *Almanach*, ab lo concurs valiós de distingits escriptors y notables artistas, sempre solicits á honrarlas ab los séus traballs.

Gran ditxa es pera nosaltres obtenir tants y tan senyalats favors que may podrém recompensar en lo que valen, y no es menor la qu' experimentém al poder dir anualment als lectors de aquesta publicació:

—Aquí tenen la cullita realisada en los camps de l' amistat y del bon afecte. Celebrarém que siga del séu agrado. Y sent aquest l' únich desitj que 'ns anima, serveixi la aparició del *Almanach* per desitjarlos lo mateix que per nosaltres volém: Salut y bon any.

LO TEMPS (per M. MOLINÉ)

Depressa passan los anys,
depressa la terra roda,
y lo temps, burleta etern,
s' hi gronxa com si tal cosa.

LA PLANETA DEL ANY 94 (per M. MOLINÉ)

Pels uns l' any será infeliz
y pels altres de fortuna,
no en va 'l regirá *la lluna*
qu' es l' astre més tornadís.

FANTASIA

Estudi decoratiu (per J. Blanco Coris).

LA NOYA GRAN

Te disset anys; es alta y es hermosa;
sab lo francés, equitació y nadar;
juga al billar y canta primorosa...
¡Ja es bona per casar!

Vesteix ab elegancia refinada;
te una passió superba per las flors,
y son pera ls seus pares, quan s' enfada,
temibles sos rencors.

Lo seu *Kempis* ensenya que la dona
no 's pot casar sino ab un home rich,
perque l' amor es cosa molt ramplona
sense gastar abrich.

¡Y s' es casat la noya gran suara,
movent gros rebombori pe 'ls salons!
Lo nuvi es un marit que no te tara,
sobrer de milions.

¡Brau casament! Al cap de quinze días
se fan incompatibles de debó,
y ¡adeu felicitats y fantasías,
bambollas de sabó!

Per ells es un suplici 'l matrimoni,
la vida de familia un camp perdut,
y diu, fentlos ganyotas, un dimoni:
—¡Babaus, com hi heu caygut!—

Més tart la noya gran plora que plora,
tot lo cor li sangueja desconsol...
y acaba son orgull la gran senyora
venent sas carns á qui primer las vol!

Claudi Omar y Barrera

MOSTASSA

—¿Qui vá inventar la Quaresma?
—Sant Pere, qu' era pescador.

—

Un aficionat al mam, llegint un *Tractat de Historia Natural*, hi vejé 'l següent párrafo:

«El camello es un animal que puede trabajar ocho días sin beber.»

—¡Al revés de jo!—exclamá—jo soch un animal que puch beure vuit días sense treballar.

Mr. Eugon.

—

En un exámen:

—Las principals faltas invisibles que tenen las donas ¿quinas son?

Resposta:

—La llengua, puig que sens ella no garlarían tant, y una costella de mes, que si no la tinguessin no foran tan *pesadas*.

J. Ferré y Gendre.

CANSONETA DE FADRI

Jo sento que 'ls anys me passan,
jo sento fer malestar,
sento en mon pit una cosa
que no 'm deixa estar en pau:
quan veig una noya maca
la guayto embabiecat:
jo voldría anar ab ella,
voldría donarli 'l bras
boy dihentli paraulas dolsas,
boy sentint sa veu suau.
Ay mare, jo tinch casera,
ay mare, jo 'm vull casar.

II

Quan veig una moreneta
ab son ayrós caminar,
ab las galtonas colradas
per lo sol de Montserrat,
ab la cabellera negra
aytal que mos desenganys,
llavors no sé lo que 'm passa,
llavors arrenco á plorar,
...ay! morenetas y rossas
me tenen lo cor robat.
Ay mare, jo tinch casera,
ay mare jo m vull casar.

III

Tant me fá que sigui rossa
com morena, tant me fá,
tant me fan uns ullets negres
com uns ullets blau de mar;
sols vull que 'ls llabis de grana
esclatin com mes de Maig,
sols vull que son cor de verge
l' amor lo fassi vibrar;
sols vull que á la jovenesa
reuneixi la bondat.
Ay mare, jo tinch casera,
ay mare, jo 'm vull casar.

IV

Mare méva, mare méva
si mon mal voléu calmar,
si voléu que la alegría
torni á darme son escalf,
si voléu que nets y netas
vos fassin riure y plorar,
busquéume una donzelleta
que tinga 'l vostre tirat,
busquéume una catalana
d' aquellas de disset anys!
Ay mare, jo tinch casera,
ay mare, jo 'm vull casar.

J. Negre y Farigola.

TIPOS JAPONESOS

Una poncelleta.

Un Samuray (Senyor Feudal).

DURANT LA CESSANTÍA (per JULIAN)

—Vaja que aquests dejunis no 'ls aguanta ni en Succi. Trenta dias sense menjar ¡vaya un mérit! Nosaltres hi passém trenta mesos...
—¡Y devegadas trenta anys!

EN PAU MISTAIRE

¿Quí no 'l coneix?

¡Pobre Pau!

¿Qui no l' ha vist en el mercat, derrera la séva parada, cridant: «¡De teya y de cartaró! ¡de pet y sense! ¡Tres cents per cinch céntims!»

¿Qui no l' ha vist, ab la caixa á coll, anant á vendre, un cop á la semana, per aquets pobles de Déu?

El séu avi era mistaire, mistaire 'l séu pare y ell estaba satisfet y orgullós de serho.

Treballant del matí al vespre; pero á las sévas amplas, sense que 'l manés ningú,—lo que l' umplía de satisfacció,—feya petar de dotze á catorze rals diaris y ¿quí tan *campante*, ni tant xalat com éll? Aixó y una casa, ni petita, ni gran que vá heretar del séu pare, constituía per en Pau una fortuna.

¡Si tot fos ditxa en el mon!

La desgracia, com la llebra, sol saltar sempre quan menos se presúm.

A n' en Pau li va caure la *negra* en forma de lley; dich, de monopoli: dich, de real decret, que de tot hi ha poch ó molt, ben vist y ben barrejat.

¡LA NEGRA!

Ja 'n Pau la tenía á sobre y encare no ho volía creure.

En va amichs y vehins, uns per avisarlo, altres per ferirlo,—en el mon hi ha de tot, ja no fora cumplert,—li parlaban de la lley de 20 de Juny de 1892; *del monopoli de la fabricació y venta de cerillas fosfóricas y tota classe de mistos;* del Real decret de 28 de Decembre del mateix any...

En Pau se 'n reya.

Ni l' alcalde, apesar de llegirli ab la més bona intenció preámbul y articulat, el va convencer.

—¿Privarme de fer mistos? ¿de guanyarme la vida treballant? ¿d' eczersir la honrosa professió que m' han ensenyat el meu pare y 'l meu aví, que al cel siguin?—Impossible.—Si de petit no he fet altra cosa; si no sé fer res més y ja tinch massas anys per apendre un nou ofici; ¿quín gobern ni quina lley poden condemnarme á morir de fam?

Aixís en Pau rasonaba y creyentse en lo just é irrebatible, seguía fent mistos de teya y de cartaró.

L' agent ó 'l representant del monopoli en la vila, va denunciarlo. Denuncia formal: las cosas ferlas per enter ó no ferlas.—Dels mistos de teya y de cartaró, que 'n Pau fabricaba, podía venirne la ruina del monopoli. ¿Quí sab? de més verdas se 'n maduran.

Com qui veu visións, va veure 'n Pau que 'ls carrabiners entraban á casa seva y s' apoderaban dels mistos y de las materias laborables y dels útils de treball que per allá hi había; cos de delicte avuy, patenta ahí d' honradés y de laboriositat. Y luego dirán que la moral es inmutable.

Després de sufrir l' espedient administratiu que preceptúa 'l Real decret de 20 de Juny de 1852 sobre contrabando, en Pau 's troba procesat y ab la casa embargada á las resultas del procés.

Ell no pot avenirsen; á n' ell li sembla imposible; pero ja pot tirarhi cossas. Lo probable es que carregui ab una pena y que las costas se li mengin la casa.

¡Pobre Pau!—Res d' estrany que 'l veyem anar de porta en porta, ab el sarró á la espatlla, demanant: «¡Un bussinet per amor de Deu!»

J. Amat.

COSTUMS POPULARS DE CATALUNYA (Fotografía de Cortada—Girona)

La profesó de Gasaráns (Breda).

DE COM L' ANGELETA VA PESCAR A L' ANGELET

Qüento viu per CUCHY

Al teatro, ja se sabía, l' Angeleta no veya més que al Angelet.

¡Y al balcó si n' hi matava d' horas l' Angeleta, esperant que l' Angelet passés!

DITXAS DEL MATRIMONI

Caséuvos, caséuvos prompte
los solters, qu' es ben probat
qu' es la vida més tranquila,
la vida d' un bon casat.

No 'ls creyéu als que predican
la vida del solterón:
son demagogos y volen
aixís acabar lo mon.

¡Quins goigs los solterots tenen!
Los dels casats ja 'ls se jo;
surten mes cars, no hi ha dupte;
pero son goigs de debó.

Jo avants, per tot, trist anava:
de nit al teatro sol;
me passejava 'l diumenje,
aburrit com un mussol.

Tant estar sol, m' enutjava,
que, quan varem ser casats,
y 'm van dir que ara era moda
casats, no dormir plegats,

vaig juntá 'ls dos llits de monja
ja ho volgués la moda ó no:
y tots vostés al méu puesto
també haurían fet com jo!

Fins ella que tant li agrada
y com á dona es molt just,
seguí en tot sempre las modas,
li va venir molt á gust.

¿Ves que n' ha de fer la moda?...
¿no 's fica prou al vestit?...
¡sols faltava que sent nuvi
se 'm vingués á ficá al llit!

Si no puch parlar com altres
perque encar no ho entench prou,
ja de sobras ho coneixo:
que, en que soch casat de nou,

ja certs goigs ningú me 'ls quita:
¡aquella amabilitat!...
¡aquells mimos! ¡tot posturas!
—¿Noy que tens? ¿t' has enfadat?

Menja mes ¿perqué no menjas?
pren primer: si no prens tú
jo tampoch prench y no dino:
¿t' has disputat ab algú?—

¿Te beus lo vi? Se n' adona
y tot seguit t' ompla 'l got;
¡y, mireu si l' amor cega!
fins me troba guapo y tot.

—Feste roba ¿no coneixes
que aquest traje ja es usat?
¡y 'l sombrero!... ¡home, home!
¡ha de cuidarse un casat!—

Si surts algún vespre—Abrigat...
cúidat bé —Y aixó t' ho diu,
com es tan gran son carinyo,
fins al bell mitj del estiu.

Per la feyna, tart retiras
y has de marxar de precís:
Ja cal que dormis depressa
si surts al tren de las sis!—

Te fa 'l llas á la corbata,
mirante ab mala intenció,
com dihent «vinga la paga:»
y la paga es un petó.

Quan te 'n vas surt á l' escala,
te crida á cada replá
somrient, tot fente senyas,
bo y despedinte ab la má.

Potser mirantla ensopeguis:
prou jo sé que á rodolóns,
un día distret mirantla,
vaig volar deu esglabóns.

Vas al llit: com fa mitj' hora
que hi es ella, es calentet,
y al hivern es una ganga:
los solters pateixen fret,

si no fan com jo: molts días
me 'l feya ben escalfá
ab burro, pero ab la dona
m' estalvio 'l burro es clá!,

Pel carrer vas del bras d' ella
bó y tieso y ab molt orgull,
y ab la rialleta als llabis;
mentres miras de reull,

com la guayta mitj parantse
per lo guapa qu' es, algú;
tot pensant: te las espinyas,
mira mestre, es poch per tú!

Jo ja 'm veig quan seré pare,
y tindré un noy blanch ó ros,
ó bé una noya morena;
ó un noy y noya, á tots dos.

Donaré la má, mentre ella
ne porta un á bras plorant,
y un altre á *coll* de la dida;
y un xiquet més endevant,

la *ninyera* qu' acompanya
los cinch més grandets y.... ¡prou!
¡Qué corro; si no 'm desconto
crech que ja he arribat á nou!

Si es cert que cada criatura
porta un pa, ja estaré bé:
ab nou fills nou pans; ja quasi
me pobré posar forné.

¡N' hi ha que 's queixan de la sogra!
¡jo be 'n tinch! ¿que 'm queixo jo?

Pero al visitarla l' Angelet ¡horror! va trobar á l' Angeleta fent dissapte.—¡Que haurá pensat de mi?— deya l' Angeleta.

Per més que l' Angelet la convidava al teatro y al café, l' Angeleta 's guardava molt de aceptar aquei- xas invitacions—Aixó no es amor; es galantería!— pensava l' Angeleta.

Y l' Angeleta prefería posar á proba las afeccións del Angelet passant la vetlla á casa séva y tocantli l' *Himne de Sant Ignasi* y l' *Habanera* de la *Niña Pancha*.—Y 'l Angelet, res, com si sentís ploure.

Fins que al últim, un día l' Angeleta, per casualitat, va tocarli un' altra pessa, y l' Angelet, enardit va caure als séus peus, exclamant:

—¡Angeleta, vida meva, jo t' adoro!

Aixís es com l' Angeleta va pescar al Angelet.

es cert que ni la coneixo:
la van du á.... Fernando Póo.

Hi es, perque ab l' altre gendre
un día 's van enfadar,
y.... res,.. un atach d' histérich...
diuhen si 'l va mossegar.

Mes jo res hi tinch que veure:
que 's queixi l' altre es molt just;
que 's queixi l' altre, que diuhen
que 's va morir del disgust!

Endemés, jovent, entesos;
á casarse sens tardá...
¡si ab tant be de Déu de noyas
á un hom lo cor se 'n' hi va!

Acullius á la bandera,
los casats vos ho dihém,
enllestiu deixéushi caure:
quants més serém més riurém.

VICTOR BROSSA Y SANJERMÁN.

¿ENCARE NO, ENCARE NO?

¡Y qué acasarada anava!
Fins se volía fer monja
perque l' edat li passava
y en cap part del mon trobava
la séva mitja taronja.
Servint als aucells de munta
se posava de plantó,
mes res deyan á la Sunta,
á no sé aquesta pregunta:
—¿Encare no, encare no?

Ab sa perfidia incessant
consegueix cassá un mussol;
que, festejant, festejant,
las cadiras va escalfant
y á casars' may se resolt.
Y 'l vehinat que no barrunta
á que ve tal dilació,
ab molt misteri pregunta
á la promesa:—¡Y donchs, Sunta,
¿encare no, encare no?

Al últim s' ha celebrat
lo matrimoni, y quan ella,
creya ya haverse lliurat
de las pullas del vehinat,
va volguer sa mala estrella
que passés un any y dos
sense tenir successió
y que més d' un maliciós
resucités el ditxós
¿encare no, encare no?

M. BADÍA.

SEGONS COM SE MIRA

Un *perdis* surt de una casa de joch y al ser al carrer troba á un amich que li pregunta:

—¿Que tal t' ha anat?

—Molt malament. Hi perdut cinchcents duros.

Assombrat l' altre de que manejés sumas tan considerables, li diu:

—¡Cinchcents duros!... ¿Y d' hont has tret tant pinyó?

—Molt senzill: n' he perdut un que 'n portava y 449 que 'n volia guanyar.

Q. Pelas.

LA VIDA AL MAR

Un té sobre cuberta (Quadro al oli de P. M. Bertrán)

LAS VALENCIANAS

De dintre del méu magí
ja may més las podré treure;
que á *jiques* ab tanta sal
y ab tot aquell pet d' etc.,
y ab lo brillo qu' ellas gastan,
y el garrot de bras que ostentan,
no hi ha cap home en lo mon
que no 'ls cedeixi l' acera
y no diga bo y quadrantse
—¡Olé, que passa la reyna!
Obriu pas ó ab las faldillas
vos farán caure per terra,
obriu pas ó á las miradas
que dintre del cor penetran,
vos tindreu d' agenollar
per implorar sa clemencia;
que minyonetas de sombra
y garbosas com aquestas,
per mes que corréu lo mon
y regiréu mar y terra
y preguntéu als presents
per mossas tan xamossetas,
vos dirán: —Fuixga d' assí
vosté que sab? Tio Lepa...
Vosté vol *jiques* de gust,
que remogan les esferes,
que tingan lo parlar dols,
que lluixcan la pinteta,
que servixcan tan per fer
brodats, com una paella
de *rosetjat*? Y donchs brillo,
prenga 'l tren, vinga á Valencia
y en baixant á l' estació...
las hi trobará á dotzenes.

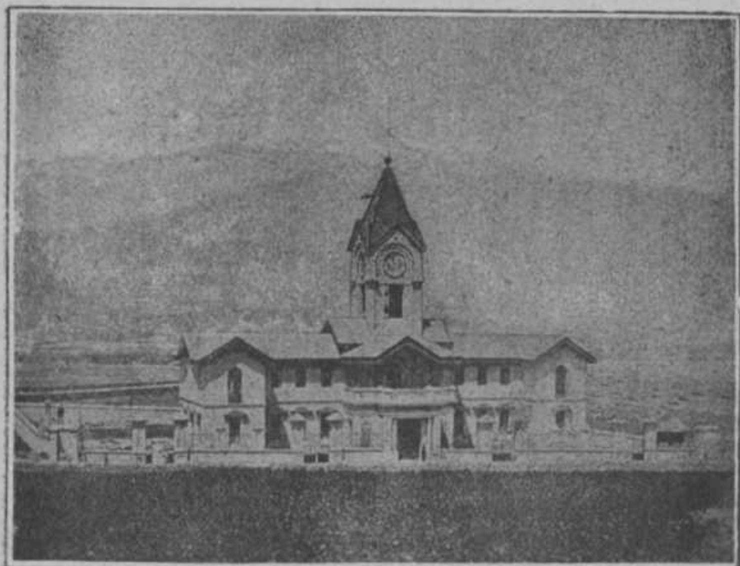
J. Abril Virgili.

LA NOSTRA GENT (per MARIANO FOIX)

—¡Me caso am Ronda! 'L dia que 't clisso fent barrila am fills de burgesos, et rompo la carcanada. ¡Bandarra, més que bandarra!

CERDANYA ESPANYOLA.—DAS

Casas consistorials y escolas costejadas pel malaguanyat patrici D. Rossendo Arús y Arderiu.

NOTAS DIARIAS (1)

Benedicció de la Exposició Universal de Barcelona.

1er. d' abril de 1888.

Portats per las aficións de coleccionista d' un meu parent y sens més desitj que 'l d' obtindre una de las artísticas esquelas d' invitació á dita festa, varem anar ahir tarde á las oficinas de l' Exposició Universal aquell parent meu, un amich y jo.

Hi havía en aquestas oficinas un trahut extraordinari. L' amich Pirozzini, secretari general, havía tingut d' abandonar lo seu despaig y amagarse, com qui diu, á la sala de la Comissió Executiva. Pero ab tot y aixó, devant de sa porta s' hi aixamavan los pidolayres á dotzenas. Entravan y eixian d' ella regidors é individuos de las comisións atrafegadissims y fent com que no vegessin á ningú. Mes, ay del d' ells que 's topava ab un amich ó conegut! Aquest se li encastava al bras, se li penjava al coll, li dirigia un prech á l' orella, gesticulava, insistía, tornava á insistir com un pobre menesterós... y 'l personatje no tenia més remey qu' entrar altra volta y eixir d' aquella porta ab una papeleta més qu' entregava al amich ab estudiada reserva. Vaig veure al vell López Fabra fer aixó tres vegadas en déu minuts.

Per fi la poguerem atravessar nosaltres aquella porta. La sala estava empaperada de carmí ab una gran franja or y negre. Una bonica lámpara de bronzo penjava del alt sostre y gruixuda alfombra cobría 'l trespol. Bells cortinatges de ve-

(1) Los novelistas de l' escola moderna procedeixen com los pintors acumulant *apuntes* avants d' empendre l' obra definitiva. Es aquest un traball previ indispensable. Al ordre de aquests *apuntes* pertanyen las presents notas.—*N. de la D.*

ESCOLAS PICTÓRICAS (per F. URGELLÉS)

Escola realista

llut carmesí adornavan lo gran balcó y la porta, bonas cadiras de brassos voltavan las parets, y 'l mitj de la sala l' ocupava una taula amplíssima en la qual dos escribents prenían notas ó extenían los noms y professións dels convidats al peu de las esquelas qu' eran policromadas y realment elegants. En Pirozzini, amohinadíssim per tants y tants pidolayres, rebia de peu dret, posant deu mil reparos á cada petició, pero acabant per accedir en quant se li acudía alguna representació ó carácter qu' atribuhir al solicitant. A nosaltres nos va fer veure la pelegrina manifestant lo compromís en que 'l posava aquell acort qu' exigía á tot convidat carácter oficial ó alguna representació, y acabá per allargarnos las esquelas, titulant al meu parent corresponsal d' un periódich de fora; á l' amich, representant de la comissió de S. y á mí dibuixant de *La Ilustració Catalana*, per que, segons se veu (1), lo nom que jo tinch dintre la literatura catalana no serveix de res allá hont tota la nuvolada d' escriptorets de Madrit, que 'ns ha caygut demunt com una plaga de llagosta, té invitacións y entrada oberta á tot arreu.

Gracias, donchs, á la felís inventiva del bon amich, obtinguerem las esquelas que de bon principi se 'ns negavan y que, segons ens deyan á l' antesala no lograríam pas. Ab tant negras tintas nos havían pintat lo rigor que 's posava en aquella distribució que, á no ser per l' empenyo que tenía 'l meu parent en possehir una d' aquellas esquelas, poch amich de demanar com soch, m' entorno á casa corrents.

Pero lo de sempre: en cassos semblants, afronteu la dificultat y acabeu per avergonyirvos d' haverla prés en serio un instant. Y es qu' en lo que no pot dur consequencias trascendentals, las prohibicións son absolutament inútils; los compromisos de l' amistat posada á proba las tira á terra totas.

Ja tenint á la butxaca unas invitacións que 'ns havían fet suhar tant, nos entrá ganas d' assistir á la ceremonia, creyent que preparada ab tant de miraments y ab tantas precaucións havía de resultar una gran cosa.

Avuy, donchs, hi hem anat, comensant per esmorzar al *Nuevo Noé*, restaurant que per estar situat al primer pís de Sant Sebastiá, á cinch minuts de l' Exposició, nos ha semblat lo més apropósit.

Al acostarnos á l' Exposició pel passeig de l' Aduana, hem topat ab la llarga corrúa de cotxes en que venía l' element oficial; primeras autoritats, ajuntament, capítol, diputació, comissions, etc. Hem apretat el pas y atravessat la porta del Parch. Pero ¿cóm? Sense empentas y sens ensenyar més que 'ls sobres hont duyam plegadas las tan regatejadas invitacións. ¡Tanta saliva que 'ns havian costat, Deu meu!

(1) Mes tart ho vaig veure plenament confirmat en lo fet de que ni per excepció se 'm convidés á una sola de tantas y tantas festas y recepcións com se celebraren durant l' Exposició. Recordo que per obtindre alguna entrada d' aquellas que no eran de pago (las qu' ho eran ja las obtenía ab diners) tenía de valerme de l' amistat d' algun gacetiller, d' algun empleadet ó d' algun escriptor foraster amich meu, que moltas vegadas m' obsequiava ab lo que jo, ni demanant podía obsequiarlo. En Perez Galdós y la Sra. Pardo podrían justificarho.

Ja á dins, hem vist que las novas avingudas, platabandas, pabellons particulars, y finslo Gran Palau del' Industria encare están á mitj fer. Per tot arreu hi ha rechs y fossos oberts, pedras remogudas, runa, carrilets Decauville, entrebanchs. Sols queda desembrassat un pas pel gran hemicicle partint del monument á Prim y neta y regada la gran porxada semicircular que feya tristesa de veure tan solitaria.

Sota 'ls porxos ó vestíbul de la nau central es hont hem trobat gent. Entre ella he reparat la presencia del meu amich S., regidor que pera fer lo republicá ab l'estretor de criteri ab que 's fan aquí las cosas no anava ab la comitiva; pero portat per l' entussiasme y la curiositat era allí y, no sol, sinó ab la senyora y tot, proclamant ab sa presencia qu' una cosa es la naturalesa y altra cosa 'ls convencionalismes de la politiqueta.

ESCOLAS PICTÓRICAS (per FÉLIX URGELLÉS)

Escola idealista

M' he fixat també ab un diputat á Corts, conegut meu, que veyentse fora de la comitiva 's queixava molt y molt de que á l' esquela no s' expressés lo séu carácter de diputat.

—¡Si que sembla impossible!—li he dit jo ab gran gravedat y aguantantme 'l riure.

Inmediatament, hem vist apareixer la comitiva pel mitj de la gran plassa qu' avuy, plena de guixots sense la bellugadissa de traballadors ni de públich semblava un desert nevat. La comitiva venía á peu formant professó. La precedían tres acólits ab creu alta, venían després los macers y porters dels cossos populars, y acabat, en doble fila, 'ls regidors y 'ls canonges ab vestidura de cor fins á la presidencia. Formavan aquesta 'l Bisbe ab mitra y bácul, lo comissari regi Sr. Girona, l' Arcalde Sr. Rius y Taulet, lo Capitá General, D. Ramón Blanco, lo Gobernador Civil, Sr. Antunez, lo President de la Diputació Provincial y 'l Sr. Durán y Bas, no sé si president de la Comissió Executiva. Darrera, seguía una gran massa de diputats provincials y á Corts, senadors, comissións civils y militars, marinos nacionals y extrangers, cónsuls, gent faixada, arquitectes y empleats de l' Exposició, la prempsa, etc., etc. Y aquesta doble fila d' uniformes y hábits d' iglesia agrisats pel sol atravessava aquell blanch desert, sense públich ni soroll com una professó campestre qu' avansa per un camp nevat.

Hem entrat adins de l' inmensa nau y allí la gran decepció. Tants d' obstacles per obtenir targetas y, á contar per las senyoras y homens que no duyan frach (l' invitació l' exigía á aquets) pujavan més los intrusos que 'ls invitats. Las senyoras, en general, eran cursis, extranyetas, potser dónas y amigas de regidors y empleadets. Los homens no menos indefinibles: expositors, constructors de l' obra potser. També entre 'ls que trencavan l' etiqueta hi he vist periodistas, dibuixants que prenían apuntes, fotógrafos que de las galerías nos apuntavan l' objectiu. Ab tot y això, 'ls vivents no arribavam pas á ocupar una sexta part de la sala.

Al cap d' amunt d' aquesta hi han guarnit un altar dalt d' una gran tarima. Presidía l' altar una imatge antiga y no lletja de Sta. Eulalia, patrona de Barcelona. La comitiva ha desfilat pel mitj de la gran sala als acorts de la banda municipal,

sense públich que li fes carrer en un gran tros, ha pujat á la tarima, s' han revestit la capa pluvial los canonges y ha comensat la cerimonia ab un cant sagrat.

He conseguit enfilarme dissimuladament dalt de la tarima qu' ocupava la comitiva oficial y he vist abaix no més enllá de deu ó dotze fileras de cadiras, ocupadas en sa major part per aquellas senyoras, y darrera, tres ó quatre rengles d' homens. Las cinch sextas parts de la sala desertas, una buydor desconsoladora, glacial, qu' ho empetitia tot. La materia morta, l' edifici, s' imposava, acoquinava l' esperit ab la majestat esferehidora d' una gran nau despoblada; delatava, en una paraula, l' imprevisió, la falta de tacto dels organisadors. Y dich això, perque sense públich no hi ha festa, no hi ha espectacle, ni calor de vida, ni entussiasme. La fredor de la sala glassava la sanch als cors.

Acabat lo ritual, lo Bisbe ha dit, ab la ridícula cantarella d' un mal predicador, un discurs alabant, no la cosa qu' anava á benehir, sinó á la Reyna, á las autoritats, comissaris y demés alt personal de l' Exposició. Lo senyor Girona ha respost ab péssima forma y dolentíssim accent castellá (no ho critico, qu' ho trobo molt natural) cantant alabansas al Bisbe y á l' Iglesia. L' alcalde ha tornat los *piropos* als dos precedents per la part que li tocava y ha refermat los dirigits á las demés autoritats y á las comissións atribuhintlashi l' éxit de l' empresa que (això ho dich jo) no 's deu sino á ell; y 'l Sr. Durán ha dat un *vica* al Rey y un altre á la Regent, qu' han quedat quasi sens eco per lo inesperats y la gelor avans explicada.

Lo capítol de la Catedral ab lo Bisbe, precedits del Director de las obras, senyor Rogent, han sortit desseguida en professó á recorrer algunas salas d' abdos brassos del Palau de l' Industria, cantant y benehint y, fet això, la comitiva ha emprés lo retorn ab igual gravetat y fredor que quan havía vingut.

Durant la cerimonia, un canonge vellet ha tingut de retirarse á l' improvisada sagristía. La curiositat, sens dupte, l' havía dut á la festa, lo pés dels anys ha protestat y 'l pobre vell s' ha hagut d' asseure sens forsas allí hont sols lo fill de la segona meytat d' aquest sigle pot gosar sens admirarse ni rendirse.

¿Qué li hauría passat al bon vellet si la festa hagués resultat ab tot lo calor y proporcións degudas?

Narcis Oller.

BARCELONA MILITAR (per M. G. Simancas)

Porta d' ingrés al castell de Montjuich.

EPIGRAMAS

—Tú, Rafael, ahí al café
vaig tení una discussió
ab en Pau, y com qui ré
li vaig doná una llissó.
—¿Y al últim com va acabá?
—Veyent que jo replicava
va fugir d' *estudi*.
—¡Bah!
¿vols dir qu' encare hi anava?

—

—Jo soch valent ¡hasta allí ..!
—Pues jo hasta allí soch valent.
—¡...Y un cas ara 't vaig á dí...!
—Escolto aquest cas; ¡corrent!
—Dos lladres me van surtir
l' altre nit de tras-cantó,
¿qué haurias fet tú?
—¡Fugir!
—¡Això mateix vaig fer jo!

—

—¡Bon día tingui!—¡Mal día!
—¿Qué diu? ¿Mal día? ¡Insolent!
—Dirli bon día voldría;
¿mes no veu qu' está plovent?

M. R. de las Planas.

EN VIGILIAS DE CASARSE (per J. Vila)

Demá á aquesta hora ¿que passará?

Tipo africá (per Rafel Latorre)

ACLARACIÓ

¡N' hi ha tantas!

Quan sortias, nena, hermosa
á passejar sent soltera,
tenias lo caminar
com lo d' una perdiuheta.
Quan menos tú l' esperavas
se 't presentá un noy de prendas,
vull dir un noy molt com cal
y además ab moltas pelas.
Units matrimonialment,
te has convertit en coqueta
de somriure melindrós,
y á totas horas gemegas.
Com que dius que te has gastat
no aixecas un peu de terra,
ni escumas un día l' olla,
ni pelas trunfos ni cebas.
Dius tú qu' ets molt compassiva,
que la desgracia 't fa pena,
y 't pensas ser una malva
y no ets res mes que una bleda.

Pistacho.

CAPRITXO FOTOGRÁFICH (Fotografía de NAPOLEÓN—BARCELONA)

A n' aquest monstruo horrorós
que ara tanta por li fa,
en sent gran se 'l menjará
cuyt ab salsa ó bé ab arrós.

ESPURNAS

Entre amichs:
—¿Qué 't fan mal las sabatas, Anton, que caminas coixejant?
—No: lo que 'm fa mal son los peus.

—

Entre municipals:
—¿Sabes Gutierrez que aqui mismo l' altre dia cojí...
—Algun timador ¿no es això?
—No: un constipat tan fuerte que la nariz encare 'm racha.

JUMERA.

BRENADA

¡Quin aixám bellugadís
damunt la grogor d' espigas!
¡Y quin moure 'ls caparróns
totas ellas presumidas!

L' escométres va seguit,
ab barroeras alegrías,
de saltamarges, capblaus
y voladoras formigas.

Si 'ls petits volan arrán,
per munt va la voladissa
dels enjogassats aucells
que segueixen camps y vinyas.

El sol es alt y 'ls atrau
el bosch clapat de verdissas:
—¡Veniu, (els hi fa) veníu!
mos branquillons 'us convidan.

¡Veniu, que corra un ventet
fet exprés per plomas finas,
y 'l cantejar de las fonts
demana més cantadisas!

—¡Ansia, aucells, que 'ns anyorém!—
(exclaman roures y alzinas).
Som molt vells, y las cansons
pe 'ls vells son allarga-vidas.—

Els aucells no 's fan pregar:
per entre ramas s' endinzan
y 's gronxan pe 'ls branquillons
sobre la molsa florida.

Refilan aparellats,
engrescantse ab llur musica
que va acompanyant la font,
rajant aigua amorosida.

Quan qui fa cantá es l' amor,
las posadas son seguidas:
ell fa cantá á fonts y aucells
y 'ls arbres vells s' hi extasían.

—

¿Qui, regnant l' amor al bosch,
estranyará la visita
de minyonet acoblat
ab minyoneta bonica?

Ell segador primerench
que com un home ja estima;
ella espigolayra gran...
entre las que son petitas.

Al cor del ubach fan cap
per sossegar las fatigas
que declara 'l rostre encés
y 'l bleixar fort denuncía.

Allí, de ma en ma 'l porró,
las tiradas van seguidas...
mentres cantan els aucells
contrapuntats d' alegría;¡

LA VIDA MILITAR (per R. FRADERA)

—Y ¿cómo ha estado Vd. tanto tiempo sin tocar durante la sinfonía esa?

—Mi coronel porque no debia. Como es un solo obligado de clarinete...

—A mí no me venga Vd. con esas!!! El *solo obligado* á tocar era Vd., que para eso se le pagaaaa!!!

—¡Que me hace Vd. daño! ¡¡Recontra!!

—Así *deprenderás* á barrer *mas mayor* ¡So baul!

EN LA PLATJA (per F. GÓMEZ SOLER)

—No ha arribat encare l' hora de tanyarme: ell encare no hi es.

mentres, per florits corriols,
l' aigua borbollant rellisca,
y 'l ventitjol trapasser
debades vol descubrirla.

Allí trauhen pa moresch
de la cistella esgroguida
que, tombada de gayrell,
desde un margenet se 'ls mira.

Allí la embosta de nous,
totas enguany ben nodridas,
fa lluhir al formatjet
la poca blancor que cría.

Brenada alegra van fent
com dos noyets la farian,
tabolejant á desdir
ab llambregadas y ditas.

Y á tots dos troba cantant
el petit bailet que arriba
ab el remeat belador...
que també vol terra ombrívola.

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

¡ERA UN SOMNI!

L' altra nit, prenda estimada
¿no sabs lo que he somiat?
he somiat que n' estava
dins de ton quarto amagat...
¡No t' espantis, ma Paquita,
que tan sols ho he somiat!

Quan no feya molt que hi era
en lo quarto tú has entrat,
y pensant que ningú 't veya
tranquila t' has despullat...
¡No t' espantis, ma Paquita
que tan sols ho he somiat!

Després de tusí' una estona
certa oració has resat,
y de prompte, sents que 't pica
una pussa en un costat...
¡No t' espantis, ma Paquita
que tan sols ho he somiat!

Per cassar la tal bestiola
la camisa t' has alsat,
y á n' aquell instant, Paquita
¡Per desgracia he despertat!

SALVADOR BONAVIA

TIPO HISTÓRICH CATALÁ

L' assistent del general Álvarez de Castro
(Copia directa per J. OLLER SUREDA)

EN LO RESTAURANT (per J. Llovera)

—¿Qu' es lo que li agrada més de un ball, noya?
—Lo sopar.
—¿Y després?
—Després l' esmorzar.

ALREDEDORS DE BARCELONA (per M. MORENO)

Lo vapor cremat—Rech Condal.

DEU ELS CRIA Y...

Efectivament, ells van juntarse.

Ja feya algún temps que 's coneixían. ¡Uy! Allá, al «*Salón del Casintu azul*», mes de tres vegadas els desacorts de la orquesta de 'n «Piula» 'ls havía posat en contacte exterior. ¡Lo qu' es de ballá 'n sabían! Y en quant á sas *condicións* físicas, basta dir que cada *condició* era una qualitat. ¡Vaya! Pero lo que mes satisfets els tenía de sas respectivas personas, en ell, era un floquet de pels que li brotava—y li deu brotar encare—d' un *lunar* que te al bell mitj de la galta esquerra; y, en ella, 'l tamanyo de sos peus, tan remenuts que fins sembla impossible que 's pugui tenir dreta.

Si á algún dels companys d' ell li acudía exclamar:

—¡Renoy, si jo pogués tenir un *lunar* com lo teu!—ell tot estarrufat, pero com qui no dona importancia á la cosa, contestava:

—¡Oh, ya, ya!

Si alguna de sas amigas deya á n' ella:

—¡Ay, qui pogués tenir uns peuhets tant rebufons!—ella tota rojeta de satisfacció, pero com si prengués la cosa á broma, responía:

—¡Be, vaaaja!

***

D' americanas prou 'n van ballar; pero á América ella no volía anarhi. Ell prou li deya:

«Te llevaré á Puerto-Rico»...

pero ella ¡ca! deya que li feya por el mareig...

Nada, que al últim, en vista de que á Puerto-Rico hi hauría d' anar sol, ell va pendre la cristiana resolució de *demanarli la má*: 's va convence de que, sense la ma d' esposa no sería duenyo dels peus de la balladora.

Y, al efecte, la va empendre. Parada qu' estigué y preguntantli ab la mirada que desitjava d' ella, ell s' estirá tot quant podía; tirá 'l cap enrera y 'l peu dret endevant; se ficá la má dreta á la butxaca del pantalón; ab la esquerra 's tregué la tagarnina dels llabis, y, després de deixar caure un salivasso que casi omplí tot l' espay que 'l separava de sa interlocutora, digué:

—Noya, estich resolt á pendre una resolució seria.

—¡Be, vaaaja!

—¿Qué vols dir, que no la prengui?

—¡Si no sé á qué 't refereixes! ¡Be, vaaaja!

—¡Oh, ya, ya!

—¡Donchs, te juro que no ho sé!

—¡Oh, ya, ya! ¿Tú no sabs á qué 'm refereixo? Digas la veritat. ¿Tú no t' ho pensas?

—¡Be, vaaaja! ¿Cóm vols qu' ho sápiga? ¿Cóm vols que m' ho pensi? A no ser qu' encare tinguis intencións de portarme á Puerto-Rico. ¡Be, vaaaja! ¡No sé com ets!

—¡Oh, ya, ya! (pausa.) ¡Qué n' has sigut d' ingrata ab mí!

—¡Be, vaaaja!

—Deixat de ¡Be, vaja! N' has sigut molt; tant, que d' haverho sigut menos, ara com ara no 'm veuría obligat á ferte la següent petició: ¿'T vols casá ab mí?

—¡Be, vaaaja!

—¡Va de serio! Ja ho sabs que al cor hi tinch encarranquinadas las tevas fesomías y las tevas gracias, ja ho sé qu' ho sabs.

—¡Be, vaaaja!

—¡Oh, ya, ya! ¿Bé, qué 'm respons? ¿Qué 't diu 'l cor? ¿Qué sí, veritat? ¿Qué 't pensas que no ho sé veure que 'm trobas *guapu, lluhit* y *curru*? ¡Oh, ya, ya! Lo qu' es que tú has volgut ser una noya cabal y *currienta* y t' has resistit com un héroe. ¿Veus? Això mateix, que avants me disgustava, ara fa que t' estimi mes.

—¡Be, vaaaja!

—¿Qué vols dir, que sí ó que no?

—¡Be, vaaaja..... sí! Aquest floquet de pels de la galta 'm té encisada y 'm fa decidir mes que tas paraulas y que lo demés de ta persona.

—¡Oh, ya, ya!

***

Y res; que dos mesos després, l' indisoluble nus matrimonial unía per sempre al «Oh, ya, ya» ab la «Be, vaaaja».

O. X.

TEATRO CATALÁ

(Fotografía de A. Torija, Barcelona)

Romeo y Julieta *(Sra. Abella y Sr. Goula)*

CASSATS AL VOL (per P. Eriz)

Tipos inglesos.

VIOLINISTA PREVISOR.

Un americano va donar un convit y per amenisar la festa y entretenir á la gent ab una mica de música, va convidar á un gran concertista de violí.

Lo violinista veyentlo venir, hi va compareixer sense l' instrument.

—¡Ay, ay!—li digué D. Panxo tot extranyat:—¿Qué no porta 'l violí?

—No, senyor.

—¿Perqué?

—Perque 'l méu violí no menja.

Zenón Zurbano.

CASSATS AL VOL (per P. ERIZ)

TIPOS INGLESOS.

Ó SINO...

Un pobre que demana caritat á una casa diu.
—Féume una caritat, ó sino...
—O sino qué?..—li pregunta l' amo.
Y ell respón:
—O sino... diguèume Déu l' ampari.

UN A. VENDRELLENCH.

FIGURAS DEL TEATRO ALEGRE—PARIS

DEMI-MONDAINE

SOUBRETTE

¡VISCA'L PORLE SOBERÁ!

Ab figura bastant tonta
y ab certs ayres de tunante,
en Pepito sempre conta
qu' es un rey dalt del pescante.
Desde allí tot ho atropella,
tot ho espanta á cops de tralla,
amortisa alguna vella
y evapora á la quitxalla
Desde dalt
de la tralla se 'n fa cetro,
quan va dalt
creu qu' está en trono real.

—

De res serveixen las midas
per l' autoritat dictadas,
d' entradas ne fa sortidas
y de sortidas entradas.
A n' ell no 'l preocupa pas
la direcció dels carrés,
quan troba algún embarás
lo salta y no hi pensa mes.
Va brunzent
que 'ls diables se l' emportan,
y la gent
fuig atropelladament.

—

Se riu del códich penal
y fins del códich civil,
del guardia municipal
y autoritats per l' istil.
Corre tant, que ni se 'l veu,
lo fort empedrat somou,
y al infelís que va á peu
l' espanta y fa aná en renou.
Quan es dalt
no te pas qui l' intimidi,
desde dalt
ell no tem ni al general.

—

Trenca una gran vidriera,
xoca ab una torradora,
tomba 'l gerro á la lletera
y 'l foch de la planxadora.
Fa á trossos un carretó,
disputa ab un carreté,
fa caure un aparadó
y aturdeix á un botigué.
May te amichs,
allá ahont va tothom s' escapa,
grans y xichs
pobres, sabis, ruchs y richs.

—

A tots los de á peu invito,
despues de fé' aquest retrato,
que si troban á 'n Pepito

li fassin pagar bé 'l pato.
Ja qu' ell te lo cor de roure
y al fer mal se posa á riure,
aixequemli tots lo coure
y ensenyemli un xich de viure.
Si á dalt va,
tots plegats tiremlo á sota,
y cridém ¡Morí 'l tirá!
¡Visca 'l poble soberá!

Q. Roig

UN PESCADOR DE CANYA

En Llussá per la pesca
se torna boig:
no mes sentir parlarne
l' ompla de goig.
Pero ell hi te desgracia,
perque 'l pobret
no ha lograt may fer pesca
d' un mal burret.
De bon matí ab la canya
y un sarró al coll,
en Llussá cada día
va á pescá al moll.
Allí creu ell fer pesca
y omplí 'l sarró;
pero no poch s' enganya,
pobre minyó.
Passa un' hora y la canya
ben quieta está,
no pica y ell diu «bueno,
ja picará.»
Pero passan mes horas
y... lo mateix
en Llussá veu qu' encare
no pica 'l peix.
Per fi, la nit arriba
y ell, enfadat
se posa, perque encare
res ha pescat.
Pero de cop se calma]
y diu ab fé:
«Bah, si avuy no hi fet pesca
demá 'n faré.»
Y quan s' entorna á casa,
si pel camí
troba un company de broma
ó be un vehí,
que li pregunta ab sorna:
«¿D' ahont vens Llussá?»
ell rihent li contesta:
«Vinch de pescá»

Joseph Pont y Espasa.

Cap d' estudi (per J. Joaquim Tejada).

MAQUILLAGE (per Pau Maria Bertran)

Si per produhí *impresió*
entre 'ls homes, es que 's pinta,
podém dirli professora
de pintura *impresionista*.

TIPO MALAGUENYO

La Trinitaria (Fotografia de *M. Osuna*—Málaga).

ALREDEDORS DE MONCADA (per MODEST URGELL)

L' aucell hi nía,
lo vent hi resa...
¡Dolsa poesía
de la tristesa!

PREGUNTAS Y RESPOSTAS DEL REGNE ANIMAL

¿Quíns son los animals mes bestias?—Los burros, ases, ó ruchs á gust del consumidor.

¿Quín animal pot trobarse quan un se fica allá hont no 'l demanan?—Un mico.

¿Quín es lo que més entussiasma á las criaturas?—La mona... de Pasqua.

¿Quínas bestias corren més per la Rambla y altres punts céntrichs?—Ratas y mosquits.

¿Quín es l' animal més artístich?—Lo caballet.

¿Y 'l més borratxo?—Lo gat.

¿Quíns son los animals més alegres?—Los lloros.

¿Y ls que volan ab més rapidés?—Las guatllas.

¿Y 'ls mes baratos?—Las perdius... d' escorxador.

¿Quín peix pot agafarse quan plou?—Un pop.

¿Quín es lo peix mes tonto?—'L llus.

¿Quín es lo que está mitj en mar y mitj en terra?—'L moll.

¿Quín es lo menos eloqüent?—Lo bacallá.

¿Y 'l que més s' usa en barberías y cafés?—La anguila.

¿Quín es lo peix mes indigest?—La tunyina.

P. TALLADAS.

ANGELS DE CARN (per JULIAN)

No pot negarse que aquests angels si no tenen alas, tenen en cambi molta *qua!*

L' HORFANETA

Dihuen que *amor de senyó*
es igual que aygua en cistella:
lo qu es jo be ho puch ben dir
desde que som horfaneta.
Tipa de trucá' portals
y pujar per escaletas,
lo mateix sento per tot:
«Avuy no som pas diumenje!!»
Y aixó, que aquell que m' ho diu
va ben vestit de las festas,
y á n' els colors de la cara
se li veu qu' es de bon fetje.
Y jo, ¡pobreta de mí!
vaig tota espellissadeta,
y ab la cara esgroguehida
com un panellet de cera!...
¡Ay *senyors* d' aquesta vila,
si 'n teniu de poca-pena,
al deixar morir de fam
á las pobres horfanetas!
Be 'n tinch sort d' un *menestral*
que 'm dona llit y sopetas,
ó sino, trista de mí,
ja 'n sería calavera.
¡Y que 'n deyas de vritat,
oh estimada mare meva!
dihent que *amor de senyó*
era igual que aygua en cistella!

RAMÓN MASSIFERN.

BOHEMI MADRILENY (per N. RAURICH)

—¡Qu' es la vida! ¡Que volen que [s'gu]!'.. Una série de mals de cap per campársela!..

TRES JORNS...

Tres jorns feya que 't seguía
y á darrera téu venía
pel paseig, bella nineta:
lo primer, dolsas miradas,
lo segón, veus enmeladas,
y 'l tercer, de má una estreta.

—

Tres jorns feya que ja entrava
en ta casa, y m' assentava
á prop téu, nineta aymada:
lo primer, mitj tremolosos,
lo segón, ja molt n!tjosos,
y 'l tercer, forta abrassada.

—

Tres jorns fa sols que 'ns casarem
y estimáns abdós jurarem:
lo primer.... ¡oh! nit gojosa!
lo segon, ja en decadencia,
lo tercer. indiferencia....
y.... fins que renyím, ma esposa

B. PACU MIR.

EN LA CAMPINYA DE VALENCIA (Quadro al oli de F. MAX)

PEDRETAS

Es tan noble, tan gloriós, tan excels l' escut de Catalunya, que ab tres de las nou faixas que 'l forman va havernhi prou pera ferne la bandera de tota Espanya.

.˙.

N' hi ha qu' están cansats de viurer,
més per'xó han d' anar vivint,
puig dependeix de qu' ells viscan
el que viscan els séus fills.

.˙.

M' han dit que á un altre estimavas,
y jo dich que no pot ser,
pues ton cor vares donarme
y jo 'l guardo dintre 'l mèu.

.˙.

Hi ha home que no espera més que fer la última gran picardía pera tornarse honrat.

.˙.

Sentada aquí, al méu costat,
va quedarse dormideta.
¡Quínas sons més oportunas
té l' amor quan está alerta!

.˙.

Moltas vegadas la pitjor desgracia que pot caure sobre un pobre, es tenir germans ó parents richs: tothom se 'l trau del davant atrassantlo á n' aquets, qu' en son lloch se l' espolsan de sobre.

.˙.

Jo ja sé que tú m' estimas
y t' ho portas amagat
pera darme una sorpresa
en lo día del méu sant

.˙.

Donya Paciencia es persona que pera 'ls de casa tot son morros y paraulas agres, y pe 'ls extranys tot mimo y dolsura.

.˙.

Com algunas mercancías
que per l' Oceéa atravessan,
qui passa 'l mar de l' amor
ó 's millora ó bé 's maleja.

TORQUATO TASSO SERRA.

PAYASSOS (Fotografía de A. Torrija—Barcelona)

¡Aixó es res!

¡Aixó es molt!

RECORT

Ella era tota una dona,
jo n' era molt jovenet,
quan los dos vam aná á Alforja
lo día de Sant Miquel.
Ella m' parlava de cosas
que jo no entenía bé:
em parlava de promesos,
de citas, de anyoraments.
Vam ballar dalt de la plassa,
vam pujar á Puigcerver,
vam dormí en aquella hermita
y vam corre pel torrent.
Al meu davant deslligava
sos envellutats cabells,
y 's calsava las botinas
ensenyantme 'ls seus peuhets.
Y vam passá aquella festa
jugant, ballant y rihent,
y al darnos la despedida
ella 'm va donar un bés.
Lo que llavors va passarme
es per art d' embruixament,
me va semblar mes hermosa,
jo no era ja un jovenet,
me vaig trobar fet un home
rich d' amor, de passió plé:
corro á abrassarla, s' escapa....
y no l' he vista may més.

Francisco Gras y Elias.

ENVEJA

Hi ha nineta algú qu' enveja
tos ullets de blau de cel
y tas galtonas de rosa
y ta boqueta de mel.

—

Jo no envejo ta hermosura
¿Sabs qu' envejo? Los dinés
que t' has gastat en pomadas
ayguas, polvos y demés.

J. Mallol.

LAS DOS CARICATURAS (per ANGEL PONS)

—Si tu ets la caricatura moderna, jo soch la antigua... ¿Perque nò t' entens ab mí?
—Perque ets massa vell.

L' AMPOLLA DE *CHARTREUSE*

—Don Carles!... Vosté per aquí!... De quánt ensá?
—Desde ahir.
—Quánt me 'n alegro!... Vingui! Vingui! (Entrant al saló.) En quina fonda para?
—A l' hôtel Nevet.
—Be, ja l' vindré á veure.
—Don Joseph, de cap manera vuy que 's molesti. A la fonda hi estich sols á las

Tipo flamench (Busto por Torquato Tasso)

horas de 'ls apats. Tant temps feya que no havía estat á Montpeller que vuy recorre la vila, reveure las iglesias y son valiós museo de pinturas. Además he rebut una targeta de Mr. Floex, lo director de la Escola d' Agricultura que 'm diu que m' espera per anar un d' aquets días á fer excursións vitícolas y examinar las vinyas del litoral plantadas en la sorra. Ja veu si tindré 'l temps empleat. Si vosté vingués á la fonda, s' exposaría á no trobarmhi, lo que sentiría molt.

—Donchs quín día lo tindrém á dinar? Desd' ara, si li está bé, lo podem ficsar; veyam, demá? Demá passat?

—Be, accepto pera demá passat.

—Sab? Com de costum... al punt de la sis.

En aixó entrá al saló donya Angela, muller de don Joseph, mon amich; reverencias, acatos, de part meva... Angeleta... M. de la Trinxería, que sembla 'ns tenía oblidats, puig feya un sigle que no l' havíam vist.

—Senyora...

—Fassi 'l favor de sentarse. En d' Anglada te rahó; vosté no 's recorda de 'ls amichs que molt l' aprecían.

—Senyora, no digui aixó. Lo deixeble que tantas bonas llissons te rebudas de son mestre, y tantas probas d' afecte de sa digna esposa, no pot oblidarlos tan fácilment...

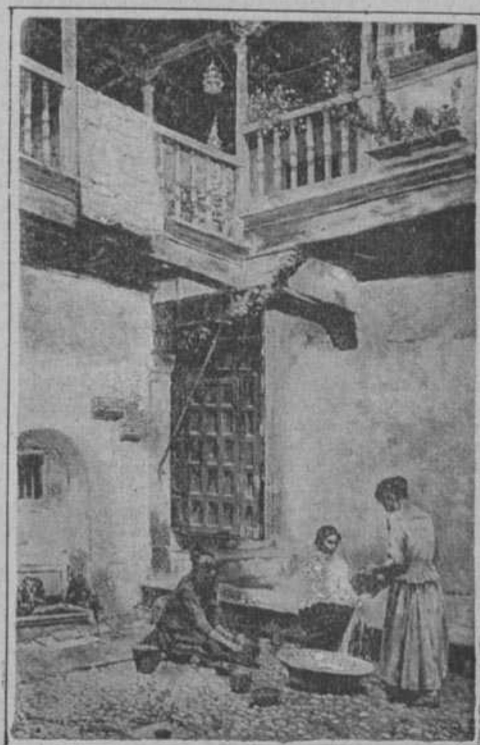
Altra volta comensá la visita ab preguntas y respostas indiferentas; conversa necia que la civilitat y cortesanía exigeixen davant de la senyora de la casa. Passat el quartet de rúbrica, m' alsí pretextant un motiu qualsevol, y 'm despedí de mon amich don Joseph y de sa muller donya Angela.

⁂

Era en 1880; ma anada á Montpeller tenía per únich objecte anar á la Escola d' Agricultura y visitar ab Mr. Floex los mallols de la Escola, las vinyas americanas de 'ls voltants de Montpeller y sobretot las vinyas de cep del país plantadas en lo terreno sorrencós del litoral d' Aiguesmortes del tot indemnes de la filoxera.

Feya alguns anys que no havía estat á Montpeller. Los amichs que hi tenía havían la major part desaparescut. Sols restava mon digne professor, don Joseph d' Anglada, de l' Escola de Medicina, encarregat de molt anys de la cátedra de Química; un senyor de uns 75 anys, un verdader sabi, un de 'ls professors eminents que

RECORT DE GRANADA

UN PATI (Quadro al oli de J. GUTIERREZ)

feya lluhir la reputada Escola de Medicina de Montpeller. Era un home de be, un xich farsayre, prou original en sas cosas y costums. En la cátedra, quan 'ns explicava las llissons, se llepava tot sovint las palmetas de las mans y se las fregava una ab l' altra com si volgués agafar una destral y xafar un soch. Eixa acció semblava que li refrescava la memoria. He conegut un rector del poble de Lliurona que quan predicava lo novenari d' ánimas, y que la memoria li faltava, cercava lo fil trencat de son discurs dins la mánega de sa sotana com si hi cerqués una pussa; eix moment de pausa silenciós acabava de fer pesar figas á sos feligresos, y á la fi del sermó tothom dormía. No 's creguin que mon digne professor perdés lo fil de sa llissó, no, lluny d' aixó: lo ensalivarse las mans era en ell un tich del qual no se 'n adonava. Ne tenía un altre al ull esquerra, de resultas d' una oftalmía, que 'l feya sempre guinyar; de manera que, per qui no 'l coneixía, en la conversa eix guinyar feya suposar una alusió ó un sobre-entés. En quan á ciencia era un de 'ls homes més considerats de la Facultat. Sabi químich, son laboratori que tenía als baixos de casa seva era digne de ser visitat. Fou ab son ajuda que Mr. Planchon descubrí y classificá las malaltías criptogámicas que infestan los ceps americans. En la Medicina legal, per l' análisis de 'ls tóxichs, ningú més l' igualava.

Vivía ab sa digna y virtuosa esposa, donya Angela, qu' ell li deya Angeleta, encara que fos dona d' uns 70 anys... sens dubte la costúm de 50 anys de casats. Era senyora de tipo inglés, per tant que fos originaria de Nimes; sempre cofada d' un *bonnet* de puntas acanaladas adornat de cintas rosas, com una joveneta de 20 anys. De sos polsos penjavan dos llarchs tirabuixons de cabells d' un blanch cendrós. Senyora obsequiosa, amable, de conversa agradable, espiritual. Com no havían tingut may familia, eixa vida íntima, á dos, de tants anys, feya que se dissimularan llurs defectes, los ratos de *spleen* y de mal humor, fentse concessións, de manera que havían arribat á la vellesa, llurs caracters sempre ben avinguts. Pobres vellets; fa temps que no son més d' aquest món. Deu 'ls tinga á la gloria.

***

L' endemá passat era un dijous; á las quatre de la tarde me vaig mudar de frach y corbata blanca; y, esperant quarts de sis, aní á fer un passeig á l' Esplanada: á las cinch prenguí l' *absinte* per agafar gana, y á tres quarts de sis me dirigí á casa de mos amichs Mr. y Mme. d' Anglada.

Lo dinar fou exquisit, y animat per agradable conversa. Després de postres, mentres saborejavam el moka, la cambrera posá sobre la taula la *cave á liqueurs*, y donya Angela ne tragué un frasco de *chartreuse* groga.

—Es llegítima, arribada aquest matí del convent; la trobará riquíssima.—Y en una copeta ribetejada d' or me serví l' aromátich licor; omplí la copeta de son marit y la seva.—

—Don Carles, feu don Joseph, hem de trincar.

—Ab molt gust. (Alsantme y enlayrant la copa.) A la salut de vostés... Que Deu 'ls donga salut y llarchs anys de vida, en companyía de tots 'ls qu' estiman.

—En companyía de vosté y de la séva familia, afegí donya Angela.

Los tres trincarem y portarem la copa als llabis... ¡horror! ¡echs!... escupint ab fástich...—¿Qué redimoni es aixó, Angela?—feu don Joseph.

—Res, digué donya Angela apuradíssima, sens dupte una equivocació... Vosté dispensi.—S' alsá tot seguit, desaparesqué, y al cap d' un rato torná ab la verdadera ampolla de *chartreuse* qual finor 'ns feu passar lo gust dolentíssim de la primera.

***

¿Qué havía passat? Qu' era aquell líquit asquerós que havíam tastat?

Alguns días després, don Joseph mateix, sempre farsayre, m' ho contá, recomenantme de no parlarne á donya Angela.

Donya Angela, com á bona mestressa de casa ben ordenada, havía dirijit lo dinar y preparat las postres su 'l *buffet*; al examinar la caixeta de 'ls licors vegé qu' en lo frasco de la *chartreuse* n' hi havía sols un través de dit, lo que feu observar á son marit. Aquest agafá 'l bastó y se 'n aná á ca 'l seu licorista á comprar una ampolla de *chartreuse*.

—¿Per quand la vol?

—La voldria á las cinch de la tarda sens falta.

—Bé, li prometo que á las cinch la tindrá. N' espero una caixa que ve directament del convent; vindrá pel tren de las tres.

A las cinch de la tarde una criada portá á casa 'l doctor d'Anglada una ampolla de *chartreuse* ab una nota ficada dins carpeta sellada. La cuynera que va rebre l' ampolla ab la carteta, l' entregá á don Joseph, quin, pensantse qu' era l' ampolla comprada per ell y enviada per son licorista ab la factura, se ficá la carteta á la butxaca y posá la botella su 'l *buffet* del menjador, sens observar que no anava tapada com las botellas de *chartreuse*. Ve donya Angela, veu l' ampolla, la destapa y acaba d' omplirne el frasco de la *cave á liqueurs*. Fou el líquit asquerós que per sort no ferem sinó tastar; la verdadera ampolla de *chartreuse* havía arribat mentres eram á postres, y la cuynera atrafagada l' havía desada dins un armari.

—Mes, ¿qué redimoni pot ser lo qu' hem tastat?—digué don Joseph á sa muller, després del dinar y d' haverme jo despedit d' ells.

—Fill, no hu sé.

—Mes, ¿qui ha portat eixa ampolla?

—La cuynera l' ha rebuda de mans d' una criada; també hi havía una carta... ¿Qué s' ha fet eixa carta? ¿hont es?

—¡Tonto de mi! la tinch á la butxaca; me creya qu' era la factura.

—¡Cuyta! cuyta! óbrala y llegeix.

HÚSAR ESPANYOL
(per P. F. Muñoz)

En la guerra y la pau brilla
intrépit á totas horas:
si l' envian á Melilla,
¡pobras moras!

Ell escorfolla dins la butxaca de l' infern de son paltot; ne treu varis papers. Donya Angela pica de peus.—¡Qué 'n tens de patxorra!.. ¡Me fas consumir!
Per fí surt la carta...—¡Bátua, ara no tinch las ulleras!
—Té, aquí tens las mevas... ves á la firma.
—Es de Mr. Auriach... No deu anar gayre bé.
«Caríssim Doctor:
«Fa alguns días que sufreixo molt. Ab aquestas calors no puch anar en lloch sense ser seguit d' un aixám de moscas, lo que proba que lo sucre de mos orins ha aumentat. Li 'n envio una ampolla omplenada dels orins reposats de la nit pera que 'ls analisi y vegi si ma diabetes s' ha agravat.—Son afectíssim...»

Y lo singular fou que la primera ampolla que vingué á mà al diabétich va ser una ampolla vuyda de *chartreuse* ab son mateix rótul; de aquí vingué lo fatal engany... echs!...

C. Bosch de la Trinxería.

UNA PROPOSICIÓ (per Mariano Foix)

—Pues, sí, Lluís: jo 't faré dá un benefici y d' aquí en avant serás el méu confés... pero ab ben entés que cada día has de venir á veurem ¿ho sents?
—Moltas gracias, tía: disposi de mí en tot lo que puga donarli gust.

EN LAS REGATAS (per F. Gómez Soler)

—Digui jove: ¿que li sembla si entre 'ls premis s' oferís la má de una noya que té moltas ganas de casarse?

A UNA MÁSCARA

Mascareta joganera,
la de róssa cabellera,
la del llabi de carmí,
la del faldellí de grana,
la que rumbeja galana
rich gipó de blanch satí;
la que somríu aixerida,
que de joyas va guarnida,
que de ballar no ha deixat,
la mes fina y boniqueta;
¿voldrás dirme, mascareta,
quant temps fá que no has menjat?

F. Mario.

EPÍGRAMAS

En Pere tot passejantse
vá trobar á n' en Sorolla,
qui en proba de la amistat,
per darli l' enhorabona,
li vá dir:
—Te felicito:
sé que has tingut una noya.
—No es pas cert—respongué en Pere—
qui l' ha tinguda es la dona.

J. Casanovas Ventura.

—

Era guapa, celestial,
y no sé que li diría
un jove que la seguía
que á un gura digué molt alt:
—*Cócalo* municipal
y ell respongué ab molta sal:
—*¿Yo?.... Á Vd. la coquería*

Antonet del Corral.

Fígaro (Estátua de Rafel Atché)

BEBEDOR (pér F. SANS CASTANYO)

A las penas, punyaladas y bons tragos de vi bó.

ACUDITS

Un petardista entrá á una fonda, assentantse á una taula. Lo mosso que ja 'l coneixía per haverlo servit en un altre establiment ahont aquell els hi clavava cada gep que cantava 'l credo, comparegué ab lo vaset dels escuradents y una ampolla d' aygua, deixantli las dos cosas sobre la taula.

—¿Y ara, perqué 'm portas aixó?—preguntá 'l perdulari.

Y 'l mosso respongué:

—Perque de tot lo que servim en un dinar aixó es lo únich que no 's paga.

—

—Escolta—digué un marit á la séva dona—Te donaré cent duros cada mes pels téus gastos; pero aixó sí, cada vegada que me 'n fassis alguna 'm pagarás un duro de multa.

—Carat—respongué la esposa.—Mira 'l *señorito*... Aixís qui faría 'l negoci serías tú.

T. T. T.

À UNA NOYA

SONET.

Lo goig mes gran que tinch es estimarte.
pró mes que per l' afany de possehirte,
t' estimo, vida méva, per tenirte
pura en mon pensament y aixís guardarte;
Conech que tal manera d' adorarte
lluny de donart' plaher y d' envanirte,
nerviosa 't fá posá y logra entristirte,
puig tú lo que desitjas es casarte.
¡Qué poch l' amor coneixes, Rosalía!
¿Et creus que perque avuy sols sé mimarte
demá, sent ja casats, te mimaría?
Ab tant ferte petons y acariciarte
quan fóssim l' un del altre, lograría
fastiguejarme jo y fastiguejarte.

P. MOYA.

NOCTURN

SONET SENSE CAP VERB

Dalt del cel, turbonada de tempesta;
per terra, remolins de fullaraca;
y un llum, dins d' un casal, com débil taca
del color de la flor de la ginesta.
Per la acera un donzell, alta la testa,
lo coll dret y las mans á la butxaca.
Darrera un finestró una nena maca,
contenta com un nin en jorn de festa.
La nena y lo galan, com vivas ombras,
¡qué senyas y sospirs y miradetas!...
Un pare y una mare, armats d' escombras,
poch á poch, silenciosos, de puntetas...
De sopte... un rondineig de véus extranyas
¡y un pet estrepitós de cops de canyas!

IGNASI CAMPRUBÍ NADAL.

COMPETENCIA

Quatre ganduls estavan ajassats á la sorra y un d' ells digué que donaría un duro á n' aquell que 'l sapigués guanyar més descansat.

Un s' aixecá y aná dret á n' ell dihent:

—¡Vinga 'l duro!

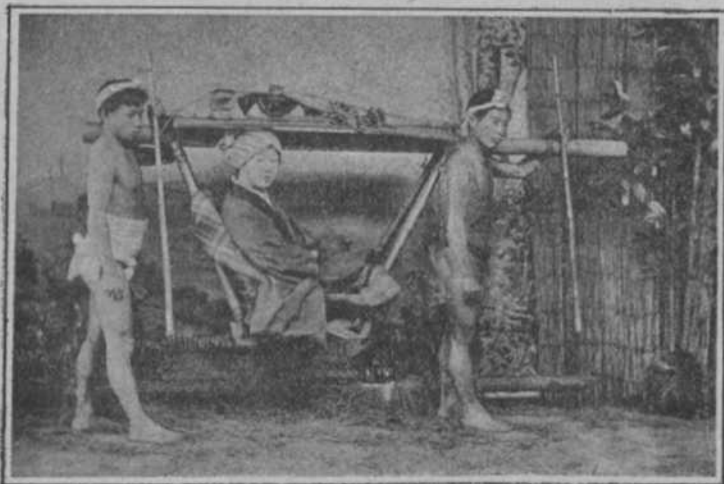
L' altre s' aixecá també y sense donar un pas, se limitá tan sols á parar la ma.

Y per fi, 'l tercer, sens fer lo més mínim moviment, digué ab mandrosa veu:

—Fícam lo duro á la butxaca.

SALDONI DE VALLCARCA.

LO JAPÓ ILUSTRAT

Sistema de viatjar per l' interior del país.

LOS ARCALDES DEL ANY 93 (per M. MOLINÉ)

Per casualitat tots gastavan ulleras, y ni ab quatre ulls han vist lo que tenian que veure.

PARROQUIANS DE CAFÉ ¿PERQUÉ HI VAN? (per LL. LABARTA)

El que hi va per beure.

El que hi va per llegir diaris y mirar *Ilustracions*.

El que hi va per menjar.

LO FUMADOR GORRERO

Un que vol omplir la bossa
sent un mal fadrí fuster,
vol casarse ab una rossa
qu' es guapa y té molt diner.
Si es ella tendra poncella,
n' es ell tronera y gat vell,
y si jo conech á n' ella
també soch conegut d' éll.
Com que no 'm falta memoria
y ell memoria també té,
sab bé que sa lletja historia
punt per punt tota la sé.
Y, sabent que si volía
destorbá 'l séu casament
parlant jo ab ella podría
lograrho molt fácilment;
perque sempre amich d' ell sigui
y en contra d' ell rés no digui,
pél carrer.
molts cops me diu:—¡Hola maco!—
y 'm dona mistos, tabaco
y paper.

—

Conech un que garlaría
nit y día sens parar,
y ab qualsevol renyiría
que no 'l volgués escoltar.
Ell diu:—Lo garlar m' engresca
y enrahonant no 'm faig may vell.—
Y, distret, conversant deixa
la petaca al costat d' ell.
Per més que á mí molt me raca
fer lo paper de mussol,
li vigilo la petaca....
y li deixo dí 'l que vol.
Aixís, ni un instant reposa
y está del tot satisfet,
y, mentres ell distret gosa,
jo tranquil faig lo méu fet.
Puig quan sense tó, ni mida,
com si parlés ab sórts crida,
y engrescat
ab gust *fa petar la claca....*
jo li buido la petaca
tot trempat.

—

PARROQUIANS DE CAFÉ ¿PERQUÉ HI VAN? (per LL. LABARTA)

El que hi va per menjar, beure, fumar, no llegir may res y fer petar la claca.

El que hi va per pendre lo que vulguin los que 'l convidin.

Molt conech á una minyona
que li sobra vanitat;
puig creu ser guapa y bufona,
sent més lletja que un pecat.
Si ella encare es per mereixe
també jo soch per casar,
y una tarde 'ns vam coneixe
anant tots dos á ballar.
Com que li conech la flaca
sé bé del peu que 's dol,
li dich:—Noya, tu ets molt maca
y més hermosa que 'l sol.—
Altres cops li dich estrella,
perla, angelet, serafí,
y fins li asseguro qu' ella
podrá un jorn casarse ab mí.
Y encare que una mesada
molt repetita y migrada
sol guanyar,
ella alegre y contentona
tot sovit diners me dona
per fumar.

—

Jo visito á cert pavana
ignorant y presumit,
que qualsevol l' entabana
y 's creu ser molt aixerit.
Ell no passa may apuros
per vestir bé, ni menjar,
y 'ls més deliciosos puros
á tot hora pot fumar.
Com sé que si algú l' ataca
s' enfila com un cargol,
li respallo la casaca
de la manera qu' ell vol.
Y encare que quan s' explica
ho fa del tot malament,
jo li dich que té palica
y qu' es home de talent.
Y sabent ell que l' admiro
y que per fumar deliro,
tot formal,
satisfet y campetxano,
sovint me dona un *habano*
dels de ral.

—

Y ab los puros d' aquest *manso*,
que per mi no tenen preu;
y ab la petaca del *ganso*
qu' enrahona més que deu;
ab l' apoyo de la lletja
que li faig portá 'ls neulers
y que desde llarga fetxa
per fumá 'm dóna diners;
y ab lo refors y l' ajuda
d' aquell mal fadrí fuster,
que 'm dona de correguda
mistos, tabaco y paper:
portant buyda la petaca
fent l' orni y pintant l' amor,
sens gratarme la butxaca
fumo mes que cap vapor.
Hi ha qui 's queixa més que un pobre
ó com si fos un manobre
infelís,
tenint richs palaus y torres:
jo, pobre y fumant de gorras,
¡soch felís!

FRANCISCO LLENAS.

TIRADORA DE CARTAS (per M. BALASCH)

Aquell que busqui la sort
ab aquesta bona pessa,
ab rahó podrá exclamar:
—¡Ay quina sort *mes morena!*

ELS EXERCICIS EQÜESTRES Y GIMNÀSTICHS

EN LAS AUCAS DE RODOLINS

Varias y notables son las fullas de rodolins corresponents á la sobredita secció, datant algunas d' ellas del comens d' aquest sigle. Una de las més interessants baix l' aspecte artistich, y la més original sens dupte en sa factura, es la de setze rodolins, tamany agrandat, numerada, mes sens llegenda, procedent de la casa Villalba de Valencia.

La netedat de son dibuix, la natural proporció de las figuras, la justesa de sas posas, sempre violentas y l' arrodoniment en las composicións, demostran que las inicials B. T. W, que firman alguns dels rodolins amagan els noms de dos artistas sobradament experts en la materia. La figura del pallasso contemplant passivament algunas de las mes arriscadas sorts, mes posada prop dels acróbatas pera enaltir ab sas actituts las dificultats dels exercicis, ensemps que á previsió d' algun esguerro ó cayguda, té ja prou intenció de sí, pera que en quant á la trassa dels compositors, ens afermém en lo consignat.

Apesar del escás número de composicións que forman la série, la variació en las sorts representadas resulta tot lo possiblement complerta. Jochs malabars, salts, exercicis en la corda fluixa y en la barra fixa, equilibris, contorsións, desenrollos de forsa, sorts d' agilitat y destresa, agrupaments d' efecte: de tot s' hi veu una mostra.

Bon tros mes moderna que la precedent, es la de Madrit (*Despacho calle de Juanelo, núm. 19*). Porta 'l mateix títol que la anterior, conté igual número de composicións, exactas en tamany, com acusant ésser una imitació d' aquella; mes apesar de sa identitat, la diferecia entre ellas es tan notoria, que ressurt al primer cop de vista. Mes grollera en son dibuix, la segona; més senzilla en sas composicións y en las sorts y menos variada al costat de la valenciana, sa similar, fins hi decreixen sos propis mérits.

Vá ab llegenda dins l' enquadrament dels rodolins, havéntseli afegit en las darreras edicions, dessota la llegenda y entre l' espayat dels requadros, el consegüent aparellat com vestintla á la moderna. Pera donar compte de sa pobresa d' assumptos transcriurém dos de sos versicles, puig que ells mateixos *es portan l' oli*. Diuhen aquets:

PONE YESO Á LA MAROMA.
PRUEBA LA MAROMA.

Sobre la cuerda tirante
salta y brinca á cada instante.

Y tals son, en efecte, 'ls perillosos exercicis que aparenta executar l' acróbata en las respectivas composicións, que son las primeras de l' auca.

De las de 48 rodolins, la més típica y antigua es la: *Circo. Ejercicios gimnásticos*, firmada J. V., á lo que sembla, y datada 1824, quin títol, en lloch d' ocupar la testera de la fulla, segons costum, va estampat en un de sos marges. La simplicitat del dibuix y el desconeixement del natural li donan aquell ayre d' infantívola senzillesa, tant escayenta en las produccións populars, y quin suau perfum enamora; mes si la execució es barruera é ignocent, la intenció de las figuras y 'l bon efecte dels agrupaments acusan una observació fina y penetrant, qu' es una de las condicións que mes avaloran l' auca.

En quant á la varietat dels exercicis resulta aquesta la mes ben surtida. Un funámbul atravessant la corda de diferentas maneras ompla la primera secció; segueix un clown saltarí, executant sorts portentosas, que 'ns sorpendrían avuy encare; relleva al saltarí una familia d' acróbatas fent salts mortals y contorsións é improvisant dificilíssims grupos; arrodonint l' auca ab los perillosos exercicis algun de tants célebres equilibristas d' universal reputació, y que fora, segurament, la novetat de la temporada.

No sé si l' expert escenógrafo D. Francisco Soler y Rovirosa fa referencia á n' aquesta auca quan cita en son traball: *Escenografía: Notas históricas* (1)—*Olvidábamos ya*—parla del que fou convent de Trinitaris y es avuy *Gran Teatro del Liceo—que algunos años antes, en su derruida iglesia, se inauguró un Circo Olímpico donde el famoso Mr. Auriol dió el salto mortal pasando por encima de un pelotón de soldados que disparaban los fusiles, y cuya habilidad fué popularizada en aleluyas y abanicos.* No fora extrany que resultés aixís, ja qu' alguns de sos rodolins representan assumptos tan consemblants al referit per el Sr. Soler que, si no composan sa mateixa sort, son sas variants mes assimiladas.

Representa una d' aquestas al saltarí passant d' un bot per dessobre un grupo de soldats armats, y devía ésser tant arriscat el salt, que fá exclamar al poeta:

---

(1) Publicat en el periódich *La Vanguardia*, corresponent al 19 de Mars de 1893.

33.—*Este salto mortal puede acabar muy mal..*

Segueix á n' aquesta auca altra sens titol, barruera aixis mateix d' istil, pero ab un xich més de correcció en el dibuix, numerats sos compartiments dins els espays del motllo, com aquellas; mes ab un ayre de replantxament y netedat en son conjunt, que es el *no se qué* que la singularisa. Sa numeració ofereix la particularitat de seguir de dreta á esquerra, com si son propietari, dedicat á negocis d' exportació, tractés de introduhir el nou producte entre 'ls habitants de la illa de Madagascar, observadors fidels de semblant forma de lectura.

Per la repetició del tipo que domina en tota l' auca, aixis com per el género de las representacións que s' hi desenrotllan, no 'ns cap dubte que s' estamparía pera popularisar els exercicis d' alguna celebritat ecuestre, pasme, en son temps, dels barcelonins. La novetat y diversitat de las sorts aixís al menos ho adveran.

En altre rodolí se 'l veu atravessant un cércol redoltat de foch:

Aunque fuego despida el aro
lo traspaso sin reparo.

Salta mes amunt y d' una branzida de trampolí per un armatosta sostenint sis atxas enceses en cada una de las dos bandas, joch tan exposadissim com el del disparo de las escopetas; sorprenent al públich, en la derrera composició, giravoltant y fent equilibris en mitj d' una pluja de fochs artificials tan nudrida, que 'l *artista*, no sabent com interpretar l' assumpto, 's valgué de séries de punts en forma de repetidas espirals ó cercles concéntrichs, resultantne de se ingenuitat la representació d' un mosqué, com el d' una de las ilustracións de la *Historia de Bertoldo*, ja que no un motllo dels de passar sémola.

48.—*Entre una lluvia de fuego al ejercicio me entrego.*

Dalt de son caball, convenientment ensellat, hi executa l' artista tot lo imaginable dintre del género. Hi salta, hi balla, hi bota, de cara ó d' esquena, del cap á la qua, ficat dintre d' un sach, empresonat dins d' un cove, ab punyals, pesos y bandera, entre mans, ab el cap á la sella y els peus enlayre, atravessant cércols de tota mida, al pas, al trot, al galop sino desbocat com una furia; termenant apres del doble salt mortal y altras distretas sorts, ab una série d' exercicis de sabre, que per la importancia qu' en la fulla hi tenen, foren, sens dubte, la admiració de nostre públich.

L' auca ab el titol *Los Alcides en Europa* clou la llista de las antigas corresponents á n' aquesta secció. Tot en ella es escultural tot pren un ayre clássich, académich. Un parell d' artistas, exagerada la musclatura de sas formas, saltan, aixecan pesos, bregan entre si com dos atlants, closos els punys y abonyegats per la tensió llurs brassos, prenent arreu las posas mes encarcaradas. Ara 's barallan ab una porra á la ma, convertits en Hércules; ara, boxeadors, ab els brassos en creu, amenassants els punys y encongits els genolls, s' amaneixen pera la embestida; ara gladiadors romans, alt el puny com brandint el glavi y en angle 'l bras esquer á tall

de corassa, 's disputan pam á pam el terrer del Circo pera entaularhi la terrible lluyta; fins que, ja á las acaballas del auca, ab la barra fixa y el travesser de dalt com á trapeci, distreuhen al encantat públich ab variadas y sorprenentas contraccións, á las que sols poden prestarshi els resistents y desenrotllats muscles d' uns tannotables com originals artistas.

Revistant aquest conjunt d' aucas se 'ns presentan menos fabulosas las extraordinarias tradicións que, referents á agilitat, lleugeresa, flexibilitat y demés corporals exercicis, aixís en la antiguitat com en els temps moderns, ens descriu William Depping en sa curiosísima obra: *Forsa y destresa.*

Du Broc, d' origen vasch, que fou el primer en executar el salt del trampolí portant en cada ma una antorxa encesa; Menustre, que traballava dalt de la corda ab tant aplom y seguretat com si 's trobés sobre terreno ferm; Jacobo Hall, d' arrogant figura, que feu las delicias de Londres en el regnat de Carlos II ab sas miraculosas sorts; Allard y Bertrand Vonchebeck, volatiners notabilíssims, y en fi, per no citarse d' altres, per no retreure á n' els romans ni remontarnos als grechs, tant experimentats en funambulisme com reconeguts mestres en gimnasia, segons nos ho demostran encare en las ornamentacións de sos monuments y demés obras

Dos elefantes terribles hacen cosas increibles.

41.—*Salta con gran rapidez dos telas, y á veces tres.*

artísticas, tenen sa representació en la série d'|aucas que venim ressenyant, ja que 's troba en ellas, exacta sino perfeccionada, la reproducció, la perpetuació, mellor dit, de sos maravellosos exercicis.

Menos novetat en quant á sorts prodigiosas ó d' arriscada execució 'ns ofereixen las aucas modernas, pocas en número, donadas á llum en el segon ters d' aquest sigle. Llevat del vol en salt mortal desde 'l trapecí; d' algun fenómeno basat en desllorigaments ó d' altra índole, de día en día menos comuns; de la presentació en la pista de feras y animals doméstichs ensinestrats, ab major escala qu' en las passadas épocas, y dels mil y un entreteniments de pura fantasía, jochs de saló, deguts als moderns progresos científichs, ben escassas son, per cert, las cosas qu' hem vist de nou en espectacles de semblant mena.

L' ampliació de las moixigangas pera delectació de la gent menuda, y la major participació dels pallassos y clowns en els programas pera entretenir als grans ab llurs agudesas, son las drogas que sostenen y sostindrán per algun temps encare la vida anémica del Circos.

Joan Pons Massaveu.

Un niu de miseria (*Quadro al oli de* L. Romanyach)

MODELO (per CARLOS PELLICER)

—¿Qué me 'n diuhen?
—M. es maleta.
—Els hi agrada?
—Deu n' hi dó.
—¡Pobreta!... Es una modelo.
—De virtut?
—No, de pintor.

FULLA ESQUEIXADA

DEL ALBUM DE LA SRTA.....

He agafat per distréurem lo teu Album
y he anat llegint poch á poquet sas planas.
¡Quant vers inútil, ripiós y tonto
per dirte jove, virtüosa y guapa!
Dotze cantors en ta modestia 's ficsan,
quatre pöetas tos cabells alaban,
set trovadors embadaleix ta boca
y á nou rimayres tas miradas matan.
Y á mi que 'm consta que cabells y llabis
y ulls y nas y peus y mans y çara
ho tens igual que las demés minyonas,
que de modestia un bon trosset te 'n falta,
que d' elegancia gens ó poca n' usas,
que d' il-lustrada ho ets d' estar per casa,
pots presumirte si al llegir tals cosas
privarm' podría de esclafi en riallas.
Sense pudor han abocat mentidas
en ton pobre Album quatre morts de gana.
Si fas memoria dels firmants estúpits
que un á un han emporcat sas planas,
veurás que 'ls versos qu' á desdir t' incensan
son fills potser d' un trós d' ensiamada,
altres eixits de dintre d' un borrego,
tots ells producte d' agrahida panxa:
cap, ni un tant solš d' una enlayrada pensa:
d' un fart d' arrós van ensenyant la marca.
No necessitas que de porta en porta,
com qui una almoyna per pietat demana,
causis molestias á aquests fills d' Apolo
que furatejan del Parnás l' escala,
y qu' ab las musas algún cop dialogan
quan tips están de xerricar bon Málaga,
y més si tenen son cervell de suro
nadant entre l' espuma del Xampanya.
En aquest Album curullat de bolas,
garrofas destilant per totas bandas,
atapahit de pensaments ridícuIs
qu' imatges vellas y vulgars regalan,
Album que guarda las més dolsas rimas
de presumida y poch formal canalla,
qu' al fer sonets y madrigals é idilis
resultan uns bunyols y una sanfayna,
lo que encar no he intentat, avuy vull ferho,
escribint entre tanta xafardada
la veritat més crua y més cohenta,
pró veritat al fi com una casa.
Tú ets jove, y en aixó no hi tens cap mérit;
de lletja no 'n tens rés, pró no ets molt maca;
de bon cor, de virtut y d' altras prendas
únicament tu sabs los punts que calsas,
que pot sér no 'n tens cap y 'ns ho fás veure,
que pot sé 'n tens alguna y te l' amagas.
Vet' aquí lo que penso. Se 'm figura
ser nota discordant dins d' estas planas.
Si soch amarch, dispensam; pro figúrat
que la dolsor dels altres m' empalaga,
y si ho creus de ton Album cosa impropia,
l' esqueixas, fas bossins y... Santas Pasquas.

FOLLET.

GRANS DE SAL

Un operari entra al taller descuidantse de saludar y l' amo li diu:
—¿Aixís s' entra en un puesto sense dir ase ni bestia?
Lo traballador respon:
—Bé, no hi ha qu' enfadarse per xó... ¡¡Ase y bestia!! ¿Está content?

GASPAR HOMAR.

—

En un confessionari:
Lo capellá:—Digas, fill méu, ¿quánts pecats tens?
Lo noy:—No mes qu' un; pero la mare no vol que l' ensenyi.

F. KHARQUINYOL'S.

ALREDEDORS DE MÁLAGA

Ventorrillo de la Caleta (Quadro al oli de PERÉ SAENZ)

XISPAS

Un advocat ha de compareixer devant del tribunal en calitat de testimoni, y al moment que 's disposa á declarar, lo president l' interromp, dihentli:
—Olvidi per un moment lo séu ofici, díguins la veritat.

—

En Manel troba á la Rambla á un dels séus amichs, el qual li diu molt joyós:
—¿Qué no ho sabs? Soch pare.
—'T felicito... De segur qu' es noy.
—No, t' has equivocat: es noya.
—Y bé, vaja, no m' hi errat pas de gayre.

J. PAGÈS CUBINYÁ.

ECOS DE SOCIETAT (per J. Negro.)

Ja se sab que la obligació del marit es carregarse de paciencia... avants del ball, á n' el ball y después del ball!

DOS AMORS

Del poeta equatoriá J. F. Mera

I

Estava á punt de marxa; acongoixadas
vaig veure al meu costat
dugas donas que 'l cor enamoradas,
me tenían robat.
Al darnos la darrera despedida
plorá l' una ab esglay,
y plorant va cridar: «Perdré la vída,
pero olvidarte ¡may!»
L' altra no digué res; el plor, nuhantse,
vejí en sos ulls brillar.
Plorá, pero en silenci; la recansa
va volerme amagar.

II

Varen passar dos anys, y en hora bona
la llar me torná Deu;
de las dos que deixí, sols una dona
va eixir al davant meu.
Al preguntar per l' altra,—la que un día
plorá tan fort, tant alt,
van dirme qu' un galán cenyit li havia
la corona nuvial.

III

¿Saben quina va ser que falaguera
va corre dret á mi,
que serena 'm mirava, la darrera
volta que la vegí;
Aquella que per por de trasbalsarme
va amagarme son plor;
la que sens dirme res ni res jurarme
fidel me guardá 'l cor;
la que m' estima ab tant d' amor qu' encare
cap més pot igualar?
La mare del cor meu, que sols la mare
sab al mon estimar.

Apeles Mestres.

LO TORERO D' AVUY DIA (per Cuchy)

¡Cóm ha cambiat l' art!... Avuy son los toros los que lidian als toreros!

¿CASAT Ó CASSAT?

SONET

Era en Paco un xicot molt divertit
cada día plegant junts del despaig
surtiam á da un vol sense cap empaig
y podíam vetllar tota la nit.
No pensava ja may en ser marit
perque deya: 'ls traballs venen á raig
sent solter allá hont vull allá me 'n vaig
y no 'm mana ningú, gran ni petit.
Axís ne pensava ell, mes lo dimoni
degué pensar: de mí no te 'n riurás:
t' has de casar mal pesi á sant Antoni....
Avuy, plé de traballs, sempre 'l veurás,
puig va caurer al llás del matrimoni
que pel solter no deix de sé un bon *llás*.

H. Hernández.

MONOPOLIS A PARELLS (per M. Moliné)

Lo gobern los cria y ells s' ajuntan.

MANAT DE TEYAS

Las donas son com las llaminaduras, que menjarne massa enfita y al últim fan mal-be 'l ventrell.

∴

L' amor es com un brot d' argelaga florida, que no 's pot flayrar que un no 's punxi.

∴

Si no sent fumador algún día trobas una punta de cigarrillo al quarto de la téva dona, no t' alarmis: tal volta pots haverli portada tu mateix agafada á la sola de la sabata.

∴

La dona es una sogra en petit.

∴

Passa ab las donas guapas lo mateix que ab las pessetas falsas: als quatre días de corre ja se 'ls hi veu 'l llautó.

∴

Los amichs son com las llantias de la iglesia: mentres tenen oli, tot va bé; pero un cop lo cremallot toca á l' aygua ¡redéu quins espatechs!

.˙.

La dona es lo paràssit del home.

.˙.

Si una cosa 'm fá felís es pensar qu' entre en Girona y un servidor de vostés, tenim agabellat l' or de mitj Barcelona.

PALET DE RIERA.

Epigramas

A ca 'l barber.

—¡Quin cabell té, Sr. Gual!
—Tinch cap de artista, ja ho sé.
—¿Y ara se 'l vol fer mal bé?
¡Es llástima!
—Tant se val.
—Te un cargol fins á la cella
molt preciós.... Bé, ¿cóm los vol?
A la...?
—Diu que hi ha un cargol?
Donchs lo vull á la graella.

—

A cal sabater.

—¿Que li falta?
—Un bon calsat.
—¿Botinas?
—No, ca.
—Donchs, digui.
—Tant se me 'n don, mentres sigui
de durada y retorsat.
—Tot ho es... ja 'n tindrá per rato....
¿Quin número calsa?
—¡Ah!
M' es indiferent, veurá....
El que sigui mes barato.

MAYET.

—

Duhentlo á la prevenció
deyan al *rata* Pau Betas:
—Trenta pelas ó presó!
Y ell contestá:—Presó no:
¡vingan las trenta pessetas!

—

—Mosso: com qu' es tan gastat
el lacre, 'm crema las mans.
—Sí qu' es raro: l' han usat
mes de trenta parroquians,
y cap d' ells se 'ns ha queixat.

—

Si será talós y burro
lo noy gran de D. Ramón,
que tenint déu pams d' alsada
qu' es *molt curt* li diu tothom.

J. MANUBENS VIDAL.

RECORT DE UNA TRAGEDIA (per R. CASAS)

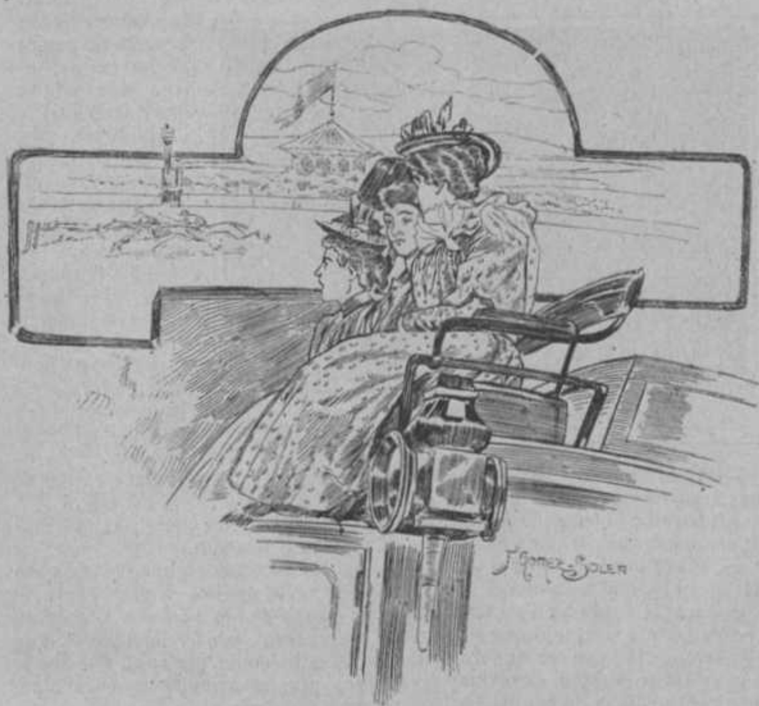
Un germá de la Pau y la Caritat dels que assistiren á Paulí Pallás, prenent forsas en la cantina del Castell de Montjuich.

PAISATJES ANDALUSSOS (per R. Blanco Merino)

Alrededors de Alora.

A L' HIPÓDROMO (per F. GÓMEZ SOLER)

¡Bonas potrancas!

TRIFULGAS

Vostès dirán:—¡Fort, axís escarmentarás!

Mes jo contestaré:—Ey, poch á poch; déixinme explicar y veurán com no tinch tanta culpa.

Un servidor de vostés, prou té una caseta arrendada ab una xica de terra al voltant; pero més que pagés soch cassador, donchs may m' ha agradat anar ab la viga de la esquena blincada. Y l' art del cassador es com totas las cosas, té temporadas bonas y temporadas dolentas. Quan hi ha cassa y sort, un home arriba á fer un bon jornalet; mes quan comensa de haverhi pega també un va ab la panxa més prima que un mestre d' estudi.

L' últim hivern vaig passar una temporada endiablada. Darrera la cassa, corrent tot lo día ab l' escopetota á l' espatlla no 'm vaig cuydar de la poca vianda que tenía feta, y com per altra part sempre tornava ab lo sarró buyt, la manduca se aná acabant y de diners no 'n tenía per fer cantar un cego.

A casa cada día hi havía un desori. Quan jo arribava, la dona pegava llambregada al sarró y llavoras comensava 'l predicot.

Los arts de la pau.—Constructor de para-sols.

—Ves cassant, ves. Deixa morir la vianda y aviat haurém de penjar las barras al sostre. Més valdría que agafessis lo magall y cavessis, no pas malmetre espardenyas corrent de una banda á l' altra com un llop afamat.

—No t' apuris, dona, no tingas mal temps: aqueixos días de pega se acabarán y veurás llavoras els grapats de pessetas que farem de la cassa.

—Sí, sí, sempre dius lo mateix; pero 'l qüento es que aviat haurém de anar á pasturar com els bous.

Ab tot aixó, pensin si jo cassaria ab rabia y quimera; pero ¡ca! era inútil; semblava que 'ls mals esperits se hi haguessin barrejat.

Si anava per las perdius, y per casualitat ne trobava alguna, se aixecava tant de lluny que no podía tirarli. Si aclamava 'ls gossots y anava pels conills, no sentía un clapit en tot lo día, y 'ls gossos de tan aburrits se calavan á jeure darrera meu tantost em plantava un moment per fer lo cigarret. Y lo més extrany del cas era que de cassa per forsa había de havernhi, donchs de casa estant se sentían escotxinar las perdius per tot arreu, y de esgarrapaders y revolcaders de conills se 'n trobavan á cada pas.

Un día, per ganas de disparar la escopeta, apunto á un gaig y va caure á terra com un plom, perque aixó sí, sense alabarme, per tirar dret no 'm deixo passar la ma á la cara per ningú. Arribo á casa, y veyent la dona que hi havía plomas en lo filat del sarró:

—Gracias á Deu—va dir, fent mitja riatlla.—Pero aixís que vegé que treya 'ls gaig, son posat cambiá soptadament, lo mateix que un qu' espera un petó y rebés una catxeta.

—¿Un gatxot gosas á portar? Es lo millor que pots fer, gastar los trets malament. ¿Per qué no tiras á senyal, home, que 't divertirás?

Y deya aixó enquimerada com una ceva rabiosa, y en tot lo día no 'ns diguerem paraula.

Ara jo pregunto:—¿Qué haurían fet vostés?

Déixinse de camándulas y escrúpols de conciencia: haurían fet com jo, agafar lo sach de las trampas y anarlas á parar en los afrasseigs de conill.

L' endemá, á mitja tarde, quan vaig marxar ab lo sach de las trampas á coll, la dona va dirme, ab cara de pomas agras:

—Ara procura que 'ls civils te atrapin y 't fiquin á la presó.

—Per aixó vaig. Y quan jo hi siga, procura tu ferne alguna, y aixís tots dos estarém col-locats—vaig fer jo malhumorat.

Totas set trampas vaig parar.

A TRAVÉS DEL JAPÓ

Los arts de la guerra.—Grupo de soldats.

Un parell ó tres de conills al menos, tenía confiansa de trobarlos agafats l' endemá dematí.

Aquella nit no vaig dormir, y encare era ben fosch que ja ánava corriols amunt, cap á las trampas. Quan vaig serhi á l' envista retenintme la respiració, vaig escoltar, y ab gran contentó la trincaderá de ferramenta va arribar á mas orellas. Me hi calo á corre; trobo 'l sitial de la primera trampa desamparat; sento soroll en una mata de ginebre, me hi acosto, me ajupo, pego arpada al conill... ¡Sí, bon conill vaig trobar, ira de Deu! Vaig sentir que unas dents afiladas com ganivets, y unas unglas finas com agullas, se me arrapavan á la ma, me la esbutifarravan y me la deixavan com uns espolsadors. Era un gatás salvatje.

Corro cap á casa ab uns esquitxos de sanch que feyan fredat; la dona va posarmhi bálsem y pedassos, y 'm va atracallar; torno ab las trampas y ¡cucut! me las havían robadas.

Entre 'l mal y la rabia vaig passar una febrada de mil dimonis, y quan estiguí guarit vaig deixar l' ofici.

Quim Artigayre

ESPURNAS

Conech á un casat que sempre que vol assegurar la veritat de una cosa té la costum de jurarla, y per produhir mes efecte, crida á la séva dona, li posa solemnement la má sobre 'l cap, y exclama:

—Ho juro per aquesta créu que Deu m' ha dat!

J. Pagés d' Esplugas.

—

Se queixava un pare de familia de lo tou qu' era 'l séu fill.

—Home,—li digué un amich,—¿per qué no li parlas ab energía?

—Es inútil: no fá cas de res: lo méu fill no escolta mes que als tontos.

Y l' amich ab molta ingenuitat, va dirli:

—¿Vols que jo li parli?

P. y Ll.

LA DE TOTHOM

Miréula enjoyellada, hermosa, altiva,
desfent á espurnas sos ullets de foch,
esperit sensitiu cóm se desperta
al ovirar son cos!

—

Sacerdotissa del plaher, passeja
sos atractius carnals pel mon ab goig,
lo desdeny en sos llabis, com hi juga!
y la enveja en son front!

—

Els homes l' hi somriuhen, oferintl'hi
la bossa per un jorn, ja que no 'l cor;
mes las donas honradas, ¡com s' allunyan
veyentla de tothom!

—

La verje qual virtut tot just s' aguanta
equilibrantla 'l vici d' aquell cos,
cubrint de porpra sas galtonas puras,
la mira ab una por!...

—

Mustiga 'l temps crudel tanta hermosura
donantla á la miseria y á la mort,
y ni 'ls llabis dels homs ni 'ls de las donas
diuhen: «¡Déu te perdó!»

—

Sens pensar que tal volta era una víctima
de las moltas que rodan per eix mon;
ángels caiguts al llot per la miseria,
se la rebutja al clot!

—

Que hi fá que son hònor vengués la pobra
per un bocí de pá, que importa aixó!
¿No era de tothom? ¿No era impura?
¿Ho era? ¡Donchs guerra á mort!

—

Tot ho te enmatllevat, pobra infelissa,
la hermosura, la vida, lo fals lloch
que al mon ocupa, la salut, las joyas
y fins la tomba y tot!

A. Llimoner.

BELLESAS VIENESAS

Seductoras fillas d' Eva
tenen tal gracia y encís,
que l' home si ellas s' hi empenyan
torna á trobá 'l paradís.

ENFANTS TERRIBLES (per LL. LABARTA.)

Al promés de la tía li diu 'l nen mes gran:—Ma noy, ¡y qu' ets lleig!...
Y la nena ensenyantli un ninot, afegeix:—La tía sempre diu al cusí que 't semblas á n' aquest.
Coro infantil:—¡Qu' ets lleig!... Je, je... ¡Qu' ets lleig!

SAJETAS

Una senyora qu' examinava 'l pis de una casa ab l' intent de llogarlo, diu á la portera:

—Aquestas finestras están molt mal: los vehins podrán veure tot lo que passi á casa méva.

La portera respon:

—Això ray, las pot tenir tancadas.

—Oh dispensi: llavors sería jo qui no podría veure lo que passa á la casa dels vehins.

—

¡Santa ignocencia!

—Mamá, mamá.

—¿Qué vols fill méu?

—¿Veritat qu' es estrany que la gata haja tingut tants gatets?

—Extrany ¿y per qué?

—Ay ay: jo no sabía pas que fos casada.

MR. EUGON.

FULLA D' ALBUM (de A. RIQUER.)

CONTEMPLACIO (Dibuix al llàpis de L. ROMANYACH.)

LO PORRÓ (1)

Canto 'l beurer á galet
perque 'm déu lo porronet.
Jo

Desde 'l diluvi á avuy día
¿quina es la milló invenció,
la qu' ha dat més alegría,
més salut y animació?
¡Lo porró!
Ell ab sa forma galana
tot lo cor deixa encisat,
y ab la gloria s' agermana
plé de vi del Priorat.

—

Si parlém sens cap afecte
y volém dirho clá y net
proclamém que 'l milló efecte
del porró, es beure á galet.
¡Com de fet!
Bebent á la regalada
lo ví 's troba dols com mel,
y ab la porrona enlayrada
¡quin gust dona mirá al cel!

—

¿Y 'l xarrich? Qui no xarrica
no sap pas lo qu' es gosá;
no hi ha beguda mes rica
qu' á galet fer xerricá.
¡Vaya, oydá!
Al sentirne la armonía
del xarrich encisador,
lo cor balla d' alegría
com si fes festa major.

—

Vaig prendarme d' una noya
y vaig dirli amoroset:
—Ets graciosa y bonicoya
y si sabs beure á galet
dit y fet,
pot aná avant lo casori;
si tu vols, rés d' esperar,
lo rector Mossen Llibori
trona avall ja 'ns pot tirar.

—

Va alsá 'l colze ab alegría
xarricant ab dols anhel;
¡son xarrich era armonía
que devallava del cel!
La Isabel
prompte fou ab mí casada;
fá déu anys qu' es ma muller
y tenim una maynada
que no n' hi ha cap d' ayguader.

—

Quan la tristesa m' acora

(1) Composició premiada en lo Certámen del Cassino Tarrassench.—1893.

also 'l porró tot seguit,
bech un trago y la trech fora,
y calmat tot mon neguit...
cap al llit.
Se m' escalfan las orellas,
tot lo cap s' ompla de vent,
lo cervell fa tamborelias
y la son me ve al moment.

—

Quan la mort vingui á buscarme
en aquell cas tan fatal,
no vinguen pas á xoparme
los llabis ab cordial.
¡Tant se val!
Al sonar l' hora darrera
enlayreume 'l porronet
y aniré á sopa ab San Pere,
si al morir bech á galet.

—

Catalunya, patria aymada,
tu 'l porró vas inventá;
lo beure á la regalada
es també invent catalá.
Net y clá;
per 'xó l' ánima s' ufana
quan me contemplo 'l porró;
com á gloria catalana
li rendesch admiració.

Manuel Ribot y Serra.

DUO (per I Buxó)

La guitarra y la flauta
son instruments
per contentá á las noyas
més exigents.

CARTA D' ELL (per J. M. Marqués.)

—¡Qué famélich es l' amor! Las cartas dels enamorats no 's llegueixen: es devoran!

¡QUE 'N VAS D' ERRADA!

Ara comprench bé perqué
tot just lo sol al cel brilla,
se 't veu ab la gran sombrilla
passejante pel carré.

A mí 'm causava extranyesa,
sapiguent lo poch que vals,
que fesses tants de fanals
per conservar ta guapesa.

Pero vaja, no sabía
fins avuy que t' he topada,
que 't pintessis la fatxada
dos ó tres cops cada día.

Ara saber se 'm figura
perque portas parassol;
es que tens temor que 'l sol
no se 't begui la pintura.

Cessi, 'l dol que t' afligeix
n' es ell qui per tú sent pena;
em consta que al veure 't, nena,
de vergonya s' enrogeix.

Y á serli fácil, desd' ara,
per més que al sol res l humilla,
es comprava ell la sombrilla
per no veure't més la cara.

V. Tarrida.

ACTUALITATS (per E. PLANAS.)

LA BELLA CHIQUITA

ACTUALITATS (per E. PLANAS.)

LA CHIQUITA VELLA

LA PUJA DEL OR (per M. MOLINÉ)

L' or cada día mes alt
á punt de perdres de vista;

LA JOYA

Tres horas de camí en tartana serían de tot punt penosas si no fos per una companyía amiga. Pero si l' amich es franch y expansiu, y sobre tot quan l' amich es d' aquells que pateixen verdadera frisansa per enrahonar, llavors un passa mal que sigan quatre ni cinch horas escoltántsel, endolcint ab una conversa amena y agradosa la monotonía d' un llarch y pesat viatje. D' altra part, la circumstancia d' anar sols dins d' aquell incómodo vehícul, que 'ns conduhía á un dels més pintorreschs poblets de l' alta montanya, afavoria nostres propósits.

Lo tartaner ab la tralla al coll y arrossegant la vara, que trassava capritxosas esses en la blanquinosa póls de l' ampla carretera, seguia á pochs passos de nosaltres xuclant ab fruició l' atapahida pipa y butzinant una polka exótica, mentres lo matxo peresós que 'ns arrastrava enfilant pe 'l bell mitj del camí, encaixadas las llantas en las roderas, al pas, al pas sempre, feya vía, adressant de tant en tant las orellas, com si cullís al vol la conversa inacabable de mon bon company de viatje.

Mon excelent amich Vilabona, arribat feya pochs días de Canarias hont per consell facultatiu passá una llarga temporada, tornava á la casa payral fresch, gras y sanitós, sens qu' entelés la séva ditxa ni la més remota sombra de la malaltía vensuda pe 'ls ayres perfumats de La Orotava. Aquell jove macilent y flach á qui vejerem en la porta de la Pau pujar á bordo del *«Antonio Lopez»*, á qui despedirem espurnejantli 'ls ulls, convictes sino confessos de que nostre *á revewre* era un *adeu* per tota la existencia, tornava ab salut per vendre y animós de passar en lo casal de sos pares una temporada de repós, si repós necessita qui dedica un any cumplert al exclussiu cuidado de la seva ressentida salut.

LA BAIXA DE LA PLATA (per M. MOLINÉ)

La plata rodant per terra...
¡quina situació mes trista! ..

Heus aquí, donchs, una de las moltas anécdotas qu' en aquella deliciosa nit vá contarme, anécdota que descriu los sufriments d' un cor ara desenganyat, y que 'm causá penosa impresió en aquells moments solemnes, á la esblanquida llum de la lluna plena, á mitja nit y cercats del reculliment religiós del despoblat, interromput pe 'l rítmich y suau dringar dels picarols del matxo.

***

La campana del *Sanatorium* avisava per tercera vegada als hostes que la taula era á punt. Entorn de la mateixa anavan acomodantse 'ls forasters, y com una revivalla de la famosa Torre de Babel, llenguas diferentas s' oian en mil conversas empleadas: la melindrosa del Dante, la enérgica de Mirabeau, la de las riberas del Támessis, la de las voras del Rhin, la oficial d' Espanya, adobada á voltas ab tota la sal d' Andalusía y á voltas també despulida per la rudesa propia dels oriundos de Llevant.

Temps feya que jo 'm trobava al Establiment y coneixia de vista á tots sos habitants. Per xó aquell día 'm sorprengué la presencia á mon costat d' un nou individuo, correctament vestit ab trajo negre de jaqué. Saludá ab cortesía y cert ayre d' elegancia, y permanesqué mut durant tota la vetllada. Xafava regularment lo castellá, com poguí observar per las curtas paraulas qu' atravessarem, y s' alsá acabat l' ápat encaminantse á son quarto.

Vuyt días durá la mateixa funció. Ningú sabía res del nou company de taula; en lloch se 'l veya, y ni Mr. Laborde, 'l més bromista y tafaner francés del *Sanatorium*, que tot ho sabía y á qui res escapava, lográ donarme una sola nova sobre la procedencia y circunstancias del reservat incógnit.

Mes, una tarde qu' anava jo sol per las aforas planyentme mentalment de no haver seguit á varios amichs en la excursió al Teide, vaig toparme cara á cara ab lo misteriós personatje. Fos qu' estés predispost á trabar amistat, fos que la sorpresa 'l tornés franch, la conversa seguí al saludo, y caminant á l' ombra dels frondosos jardins que cercan La Orotava, no tardá en contarme la seva historia. He dit mal la séva historia, l' últim capítul no més, causa dels séus infortunis.

Don Tomás García era solter, aparentava uns cinquanta anys, poca estatura, moreno, ab bigoti blanch y cabell gris. Sa mímica enérgica pero forsada, descubria al home pulimentat per un especial estudi de son propi natural, senyor sols perque axís obligava á serho la societat que freqüentava. A Tomás García la levita li feya nosa, com lo *tapa-rabos* als negres del Sudan.

Conegut entre 'l Comers de Barcelona per sa fortuna adquirida en negocis no molt nets als baixos de la Llotja, era considerat y respectat com s' acostuma avuy á respectar y considerar al que té un bon passament. Tenía amichs, companys qu' encaixavan afectuosos ab ell, pero que no deixavan de retallarlo de tras-cantó, y tenía una dona. Y la dona, á qui estimava en excés, potser no ab amor cordial y franch sino ab certa barreja d' egoisme vanitós, la dona, que fou la perdició del primer home, devía ser la perdició del comerciant.

La Enriqueta, sa querida, era 'l figurí de la moda. Alta, guapassa, ben plantada, de mirada altiva, somrís despreciatiu, andatxo elegantment desembrassat, figura irreprotxable, formas esculturals, perfils incitants y rodons, ab lo conjunt propi d' una matrona romana. Sos trajos estivals eran l' enveja del senyoríu; sos abrichs d' hivern costavan un Potossí. Quan D. Tomás, tivat y magestuós, se passejava per la Rambla ó quan en lo palco del Liceo apareixia ab lo bigoti plé de cosmétich, ab brillants com pésols en la camisa, sentia tota la delicia de la satisfacció cumplerta, y girant la vista á la Enriqueta, quedava ubriacat contemplantla. Després passejant la mirada per la concurrencia, com desafiant als transeunts ó als que desde sos assientos enfocavan allí 'ls gemelos, pareixía dirlos:—Ja ho veyeu, es meva, tota meva, meva y de ningú més.

¿Qué hi feya qu' alguna rialla mofeta arribés á punxarli las orellas? ¿qué hi feya que d' alguna endimoniada conversa sortís son bon nom més esmenussat que 'ls paperets que 's tiran als Gegants? Ell ho despreciava, repetint lo que 'l Rector de Vallfogona de n' Pitarra:—No més que enveja y res més.

Axís arribá 'l día del Sant d' ella. A las nou de la nit, la més freda d' aquell

---

LA MODA Á 30 ANYS DE DISTANCIA

Any 1863 Any 1893

hivern, llestas las operacions financieras, arribá D. Tomás á casa. La expansió d' ell no corresponia per cert á la mala cara d' ella. La Enriqueta feya 'l bot. De sobretaula D. Tomás presentá un estotx obert á la seva ilegal mitja taronja. Una riquíssima pulsera d' or ab perlas y pedras preciosas lluhia sobre 'l vermell satí del forro com una joya posada á la boca d' un extrany cocodrilo. La provocació era forta, la tentació casi irresistible: no obstant, ella feu ademan de desayrar lo present, torsant lo coll y arrufant lo nas com si 's tractés d' un regalet de poch més ó menos.

—¿No t' agrada? preguntá rezelós aquell calavera de cabell tenyit.

—Psé, no es pas lo que jo 'm pensava.

—Donchs ¿qué volias, tú? rateta meva.

—Ja vaig dirtho; aquell collaret de brillants. Alló sí qu' es bonich y es elegant.

—¡Ja ho crech! ¡Ves de quina carta te 'n vas! Pró, filleta meva, alló valdría un dineral.

La Enriqueta 'l mirá de cap á peus, contragué 'ls llabis ab burlesca rialla y dantli una lleugera empenta com per separarlo y treurese 'l d' aprop, formulá en pocas paraulas la protesta:

—¡Vellot y ranci!

Ella, la reyna de la moda, havía de lluhir, de gastar, de fer denteta á totas aquellas que de rehúll la miravan perque sa carta d' honradés era declarada duptosa. Joventut y hermosura las havia sacrificadas á aquell estantis D. Tomás; just era qu' ell pagués cara la seva afició. Tenía bon paladar, volía plats apetitosos, era gurmant dels bons bocins quan ab prou feyna podía rosegarlos... donchs, qu' esquitxés las grogas ja que á bon pagador no li dolen prendas.

D. Tomás se retirá á son quarto. Avants d' anar al llit sentat enfront de la taula del despaig meditava algun plan bursátil. D' aquella antigua sala de la Llotja, prenyada de veus, de passions y d' intrigas, havía d' arrencar lo collaret per la Enriqueta. Ell no tenía diners, pero 'ls diners vindrian. Si, no era cosa de sentirse *vellot y ranci* cada dia. Si la Enriqueta l' abandonés, éll se trobaria mort, tras-

RIBERA ITALIANA (per M. BARBASAN)

ESBOSSOS DEL VALLÉS (per A. SOLÁ Y VIDAL)

La meva terra.

passat, ferit en son egoisme d' home guapo y llicenciós. Xifras y més xifras ennegrian lo trós de paper hont estava concentrada tota la seva atenció. Y movia 'l cap, apesarat, vensut davant l' impotencia. La cosa no tenia remey.

Ni al llit trobava repós. Moventse y girantse, buscant la són en tota mena de posicións, seguía despert, xiulantli sas orellas las fatidicas paraulas *¡vellot y ranci!* Aclucava 'ls ulls, y á pesar seu corrian per davant de sa vista com impulsats per un ciclón números y més números, que s' alsavan y baixavan, s' empenyian, rodolavan y passant d' un costat al altre desfeyan son camí y apareixían de nou com catúfols d' una cinia. Aquells números, última impresió de la retina, tornavan á sas fantásticas cabriolas, ja organisantse en sumas llarguíssimas que com los Xiquets de Valls s' apilotavan en castells inmensos, ja en multiplicacions prolongadas é interminables qu' oferian l' aspecte d' un exércit al desfilar en columna d' honor.

S' adormí, pero dins de son cap retrunyía encare ab trontoll estrident é insoportable la veu del desengany—*¡Vellot y ranci!* Y més tart sentia aquella remor, aquells crits, aquell escándol dels baixos de la Llotja, y veya al mitj del antich saló, com dins del ventre d' una monstruosa bestia, llubir entre 'l fum del tabaco com una constelació entre boyras l' envejat collaret de brillants, que resplandian com si fossin sols en la plenitut de sa forsa lluminosa.

Als pochs días, satisfeta y complacent, mitj ajeguda al sofá, la Enriqueta amoixava 'ls cabells del vellot ranci, pagantli ab caricias y magarrufas lo munt de disgustos, de zelos y d' amohinos que li ocasioná.

Y sobre la taula s' hi veya una capsa de *peluche* qu' apresonava l' ambicionat collaret. ¿No havia d' estar satisfeta? D' hont surtiren los diners es cosa qu' ella no sabia; mes si 'l resultat era bó, poch se li 'n donavan los medis.

Ab tot y aixó, ignorava aquella dona exigent y orgullosa á quin preu 's lográ la satisfacció del seu desenfrenat capritxo. La jugada 's portá á cap ab maravellosa exactitut y 'ls resultats foren tals com se calcularen. Una partida organisada per quatre caps-calents, uns quants crits, tiros, tres ó quatre víctimas ignocentas, una baixa rápida de valors, la reacció, la puja definitiva; una senzilla operació matemática, uns pochs telegramas y la conquista de la joya quedá consumada.

Sols vejé l' alcans y la trascendencia de la cosa quan un matí á primera hora degué franquejar l' entrada á la policía. Muda, extática per la sorpresa, sens esma pera prevenirlo á n' ell, esferehida pe 'l terror á lo desconegut, contemplá 'l registre impúdich y brutal del pis, aquell regirament de papers en lo despaig, la furatería descarada del cassador de crims duenyo y senyor del camp, omnipotent ab la forsa d' un auto judicial que com una patent llibérrima de corso deixa piratejar en la mar revolta de la vida privada. Y darrera 'ls documents comprometedors, eixí de casa, baix la custodia dels agents de l' Autoritat, D. Tomás, l' organisador del passat trángul financier, groch, postrat, abatut, com si sentís de sopte gravitar sobre sa conciencia 'l pés feixuch de la vindicta pública. Allá dins de son magí, acallada ja la fatal veu de *¡vellot y ranci!* sentia sols lo brugit, lo rum-rum de la gent honrada, intens, sempre creixent, com la remor de las onas en día de temporal.

Los primers raigs del sol llevantí inflamavan las nuvoladas matinals y ab la for

ESBOSSOS DEL VALLÉS (per Solá y Vidal)

Un recó de Ripollet.

sa de la propia sugestió contemplava aquell cel de foch que s' extenia per sobre la ciutat dormida fins á perdres per l' horizont com una clapa inmensa de sanch que reflectía la llum del crepúscul. Las casas ertas y afileradas, los carrers solitaris envolts encare per la ténue fosca de la nit que fugia, tancadas las finestras y las portas com parpellas gegantinas closas pe 'l menyspreu, li causavan feresa irresistible, y ab lo cap baix, mal vestit, anguniós, anava al Gobern Civil trepitjant ab cuidado las pedras del carrer, temerós de que al soroll de sas petjadas s' alsessin las llambordas de las claveguera y de que per sas golas obscuras y repugnants eixís ab crits de venjansa una onada sanguinosa entre las despullas humanas de sas víctimas ignocents.

Més tart lo Consell de Guerra portá á efecte la condemna á pesar de totas las influencias.

La despedida fou solemne y desgarradora. A bordo contemplaren las llagrimosas escenas tota la oficialitat. La vanitosa Enriqueta derrotxá fins los més petits recursos de la elegancia á fí de resultar interessant á la vista del públich. La comedia surtí exemplar, puig davant la desproporcionada parella, qu' entre suspirs y abrassos se juravan una estimació eterna, los espectadors créduls, atrets per la guapesa de la dama, condolguts de sa ben fingida desesperació, ans sentiren pietat y llástima per la desolada senyora que conmiseració per aquell home á qui las lleys marcials desterravan de sa patria.

Y veus aquí que á Canarias purgava la pena de sos desacerts, aislat de tothom, sens intervenir en las animadas conversas dels forasters, surrut, feréstech, com una bestia estranya lluny del bosch hont fou cassada, reclós dins la gabia de la murmuració, tractat ab fredor, ab indiferencia per totas las familias que successivament apareixian en los espayosos departaments del *Sanatorium*.

***

Mon company tenia seca la gola y á mí se 'm despertava la sed. Cridarem al Jordi, al tartaner que 'ns convoyava entatxonant ab lo dit polser dret grapats de picadura dins la recremada pipa. Llavors pará en sech la sempiterna canturia y avansant fins á la portella 'ns oferí 'l gat que tragué ab paternal cuidado de la bossa del carruatje. Un vi clar, transparent, verdader aixarop de pámpol endolcí nostra assedegada boca, refrescantla al caure en degotall, prim com un fil d' or, rós com un cabell de Verge holandesa.

—Si fos més d' hora—deya 'l Jordi—podriau fer pá y trago á ca 'l *Pellingo*. Ara es tardot y no es fácil qu' obri á ningú. Y bravas ganancias fará 'l tarambana, qu ahir prou se deixá perdre un bell negoci.

—¿Y donchs?—contestá en Vilabona.

—¿Sabeu lo fill extern del *Mas de 'n Camas*? ¿Aquell xicot esbojarrat que fugí calant foch al pallé perque son pare no li dava cap quarto per aná á balladas, que després vá entrar de soldat de l' Habana, que vá pujar de graduació y ara fá dos anys torná plé de galons á visitar l' hereu?

—Si, sí, ¿qué?

—Donchs á n' aquell baliga balaga ahir lo som portat al *Hostal de la Garrella*, perque anava fins á Torrenova, y 'l *Pellingo* no 'ls hi deixá fer nit á casa. Y á bona

hora hauria afluixat la mosca, que portava una guapa mossa de companyía y 's veya qu' estavan ben rendits.

—¿Que potsé es casat?

—¡Qué sé jo, Mare de Deu! Era una xicota rossa, vestida com una senyora, que diu qu' era 'l tracte d' un senyor de Barcelona d' aquells que jugan á la Bolsa. La gran del Hostal la vá coneixe desseguida de quan servía á Ciutat y es parenta de la seva mestressa. Diu que 'l seu fulano es un tal D. Tomás ó Senyor Tomás y qu' ella se li barrotava tots los diners. Nó, lo qu' es de luxo, á fé de redeu que no n' hi mancava.

—¿Y vareu sentir quin nom li deyan?

—¡Prou! Enriqueta vá y Enriqueta vé tot lo camí. Y que deu esser aficionada als muixons perque sempre parlava dels canaris y de las canarias.

—¡Era ella mateixa!

—¡Ella mateixa!—vaig afegir jo assentint á las consideracions que mentalment forjava mon amich.

Pujá 'l tartaner al bras del vehicul, petá la tralla, alsá las motxas orellas l' entontit animal que 'ns arrastrava y al trot llarch seguirem la ruta, mentres al cim de la próxima carena com un mocador extés al clar de lluna oviravam la blancalló de ca 'l *Pellingo*, única pinzellada alegre en aquell mar de plantas adormidas, en mitj de la quietut sublim de la nit sossegada y magestuosa, que 's filtrava dolsament fins á l' ánima enfonzant al cos en la laxitut peresosa d' una basca agradable y sensual.

XAVIER ALEMANY.

MODAS (per F. GÓMEZ SOLER.)

—¡Extranya lley de la moda!
¡Qui la fá? Ningú 'l coneix.
Cap pena hi ha en no obehirla,
y ab tot, tothom l' obeheix.

INTIMA

En saber quant fá que 't vull
obstinadament t' empenyas,
y si haig de dirte vritat,
créume que ni ho sé, Carmeta.
Dés que tinch coneixement
que vius en la pensa meva,
puig recordo molt bé encare
qu' en los jorns de ma infantesa,
ni menos te coneixía
y ja en mos somnis te veya
á tot' hora á mon costat
acariciantme ab tendresa;
aixís es que á serte franch
com ab tú del tot dech serne,
estich cert que 'l pur amor
que per tú sento, Carmeta,
en mí nasqué al naixer jo,
per lo tant t' he estimat sempre.

JAPET DE L' ORGA.

INTERRUPCIÓ

Jo conech una Pepeta
qu' es bonica com un sol
dugas Teclas, quatre Lolas
y deu Puras de mistó;
conech també dotze Rosas,
vuit Marías y una Agnés,
sis Tomasas, set Elviras....
—Y á mí que me cuenta V.

FRANCESCH MESTRES.

EN LO TEATRO (per J. BLANCO CORIS.)

—¡Y ella que li reservava una butaca al séu costat!... ¡Y 'l gran tuno sense venir! ¡Hont es la comedia: al escenari ó al cor d' ella?

ACUDIT

Un vespre del mes d' Agost estava una parella al portal de una casa esperant que toquessin las deu per' anarsen à la *nona*. Los dos enamorats, aprofitant un moment en que no passava ningú, varen cambiarse alguns pe-

tons y altras tantas abrassadas, quan de repent sortí la gueta y reparantlos, digué:

—¿Y donchs, que feu, noys?

—No res, mare,— respongué ella—prenèm la fresca.

A. Rius Vidal.

UN ECO DE LAS MONTANYAS DE CASTELLTERSOL

(per Cuchy)

La escopeta del senyor Sau
si tira no trau,
si trau no toca:
¡al diable la escopetota!

PRÁCTICH Y ELOQÜENT DISCURS

D' UN CATEDRÁTICH DE DRET
LO DÍA DARRER DE CURS.

«La lluyta per la existencia
es un deber y es un dret;
y m' ha ensenyat la experiencia
que no n' hi ha prou ab la Ciencia
per poder comprá' un llonguet.
Convé que siga un xich maula
qui vulga du 'l ventrell plé
per menjar en la gran taula;
escolteu aquesta faula
qu' os dirá lo qu' heu de fé:
«Era un noy de casa bona
tant mimat desde petit
que 's criá com una dona;
ni la compassió en persona
es tant débil d' esperit.
Lo matar un escarbat
era per ell molt punible,
y tenir un gos lligat
ó un aucell engabiat
era una crueltat terrible.
Un cop que d' un cop de peu
va veure matá' una rata,
fou tal l' horror que li feu,
que si un conegut no 'l treu
lo sentiment crech que 'l mata.
Las flors qu' ab amor cuidava
li davan també neguits,
y á tal extrem arribava
qu' assesinarse deixava
per las pussas y 'ls mosquits...
Ab una gossa llebrera
un jorn sortí á passejar
per l' ombra d' una ribera,
quan d' espessa romaguera
un conill se va aixecar.
Lo gos que no era animat
per instints de compassió,
lo va empaytar despiadat,
y agafantlo ab suavitat
lo portá viu al minyó;
y ell mirantlo ab dols anhel
tan simpátich, tan hermós,
tan manso, tan fi de pel,
aixecant los ulls al cel
va dirli ab tó llastimós:
—«Potsé' en lo lloch que deixares

ta promesa 's va quedar,
potse' als fills abandonares,
potsé mantens als téus pares
que no poden traballar.»
«Tórnaten, ja ta adorada
deu anyorar tos petons;
fuig per aquella encontrada
á la cunillera aymada,
que tanca tas afeccions.»
Tan prest fou lliure 'l conill
no esperá torná á sentirho,
y per entre un camp de mill
fugí corrent del perill,
quan de sopte 's sentí un tiro...
Al cap de poch la emoció
desmayava al jovenet
veyent passá un cassadó'
que portava en lo sarró
penjat aquell conillet.
Probat qu' encar que novicis
convé ser homes com cal,
crech que de tots los mals vicis
la compassió en certs oficis
es potsé 1 que fa mes mal.
Si vos vé á trobá un client
catxéuli ben fort la má;
puig si no ho feu, al moment
lo pelará ben content
l' advocat de mes enllá.»

VÍCTOR RAHOLA.

¡POBRISSONA! (Dibuix de BRULL.)

Puntejant (per BRULL).

QÜESTIÓ DE GUSTOS

Hi ha á qui molt li agradaría
ser ministre ó diputat,
hi ha pobre, desesperat,
que ser ricatxo voldría.
Hi ha borratxo, que li agrada
lo beure continuament,
qui li agrada 'l fret y 'l vent,
altres, veure una parada.
Agrada á n' als jugadors,
tenir sempre cartas bonas;
agrada, conquistar donas
als fadrins festejadors.
Hi ha, qui volent suicidarse,
li agrada que lo seu nom
vagi á orellas de tot' hom
y per *la lley* fa matarse.
Els agrada, á las cubanas,
cigarros puros encendre;
á en *Lopez* li agrada vendre
forsa *Esquellas* y *Campanas*.
Agrada á n' al riu, que l' aiga
li siga sempre abundant;
á tot polítich cessant,
que 'l gobern que tenim caiga.
Y entre 'ls gustos de aquest mon,
el que mes m' agrada á mí...
es lo gran gust de dormí
quan vaig atrassat de son.

M. FIGUEROLA ALDROFEU.

ESCULTURA DECORATIVA (de A. SUSILLO)

Grupo escultórich pera la escala del Palau de Medinaceli.

EN LO TALLER (per A. SERINYÀ)

—Cuyta, noya, tápat desseguida, que ve un pare... sense familia.

AGUDESAS

A un senyor de certa experiencia li feren la següent pregunta:

—Si vosté al arribar á casa séva, sorprengués á la séva dona en flagrant delicte de infidelitat, ¿qué faría?

—Mataría al porter.

—¿Al porter? Ay, ay, ¿per qué?

—Perque m' havía deixat pujar.

—

En un teatro:

ELL:—No dirías lo que m' entussiasma aquesta escena.

ELLA:—Y á mí l' abrich de aquella senyora. ¡Qu' es hermós!... Al carrer de Fernando n' hi vist de iguals. ¡Y que 'ls donan baratet!

PEP COSTA.

GENT DE SERVEY VIANESA

(Dibuixos de G. Roca.)

Minyona de cervezería.

Mosso de restaurant.

LA TEIXIDORA

Mentres llisca la humil llensadora
traballant boy sentada al taler,
¡cóm pensa y somnía
la discreta y gentil teixidora!
¡cóm busca y destría
de la vida 'ls encants y 'l saber!

—

—Si jo un dia sigués la Fortuna
y en mas mans fos la sort dels mortals,—
diu tot' alegroya,
—¡quins capritxos tindría tot d' una
ab art y tramoya
dant al mon un continuo trasbals!

—

Ans que tot, al amant que 'm festeja
qu' es tan sols un honrat teixidor,
daría or y plata
y brillants, que á tothom fés enveja
mostrantli més grata
la corona de rey del méu cor.

—

A las noyas que, estant resoludas
á robármel, sortíssin al pas
fent mimo y tabola,
las faría tornar geperudas
ó bé ab la verola
las deixava pitjor que un cedás.

—

Als que solen jurá á las donzellas
un amor que jamay han sentit,
buscant ab falsía
sa honradés, per al fi burlars' d' ellas,
ab goig los faría
presidaris d' amor envilit.

—

A las damas, que ab mimos que incitan,
coquetejan solters y casats
al sol y á la sombra,
en presencia de quants las visitan
'ls daría una escombra
y un fregall per aná á rentá 'ls plats.

—

Als que volen gosar las dolsuras,
evitant tenir fruyt d' abundó
del sant matrimoni,
los daría disset criaturas
per art del dimoni,
y sabrían l' amor lo qu' es bó.

—

Als que envejan tan sols las riquesas
y apilonan diners, ab traball
de furt á sordina,
los faría tancá en arquimesas
de fosa platina,
per donárloshi un bany de metall.

—

Als qui 's burlan del pobre y sas penas,

los faría tan pobres com éll,
ab titols de sobras:
els que xuclan la sanch de las venas,
serían manobras
plens de mals, y miseria á tropell.

—

A la obrera virtuosa y senzilla
que á sos pares manté y vetlla als nins
guanyant setmanada,
la faría ser rica pubilla
de bona encontrada,
coronantla de gays llessamins.

—

¡Ay si un día jo fos la Fortuna
y 'l destino tingués dels humans!
¡quánt bé qué faría!
¡Quántas sorts cambiaría tot de una!
Y 'l mon rodaría
per l' espay, trasbalsat per mas mans.—

—

Aixís canta la humil teixidora
boy sentada ab las mans al traball,
fent via depressa:
mentres va la brunzent llansadora
finantne la pessa,
llisquejant... fils amunt... fils avall.

Ferrán Rodriguez y Masdeu

LO MARQUÉS DE CORNUDELLA

LEMA: ¿Qué millor semblansa?

I

Lo marqués de Cornudella,
home brut, molt lleig de cara,
sense dents, calvo del tot
y ab lo cos tot plé de nafras,
apesar de ser ja vell
(dels xeixanta ja passava),
va contraure matrimoni
ab una noya molt guapa,
tendre com un pom de flors,
y mes... pobra que una rata.
—¿Qu' és extrany?—dirán vostés,—
qu' un home tan plé de taras,
logrés véures correspost
per una noya tan maca?—
Ja se sab. En aquest mon,
la moneda, tot ho tapa.

II

Lo marqués de Cornudella
feya temps que suspirava
perque veya ab gran dolor
extinguirs' la séva rassa.
Tretze mesos feya justos
que 'l bon marqués se casava,
y tot era preguntar
á sa muller: «com estava;»

GENT DE SERVEY VIENESA

(Dibuixos de G. Roca)

Recader.

Porter de casa bona.

Lo paladí del Ajuntament (per M. Moliné)

«si 's trobava malament...»
ó del modo que 's trobava.
¡Si 'n feya de prometensas!
¡Si 'n feya de cataplasmas!
Pero sempre la marquesa
contestava que... *¡naranjas!*

III

Va passar no se quant temps
y... ¡voleu cosa més rara!
Un día que la marquesa
se trobava marejada,
van anar per un doctor
que després de visitarla,
feu sapiguer al marqués
que prompte sería... pare.
Lo noble que ja perdía
com qui diu las esperansas
de tenir un descendent,
un hereu de sa sanch blava,
si no va tornarse boig
al sentir semblants paraulas,
sigué... perque feya temps
que la rahó li faltava.

IV

A la fí un día... dich mal,
una nit que llampegava,
van presentarli l' hereu
en una rica safata,
com aquell que li presentan
la xicra del... xacolata.
—Per molts anys, senyor Marqués...
—deyan criats y criadas —
Se sembla molt á vosté...
—anyadían alguns altres.
—¿Voleu dir que tant se 'm sembla?—
tot cofoy ell preguntava.
Y va contestar la dida:
—Tant... qu' es la mateixa estampa.
¡Contémplil, no te cabells
y las dents també li mancan!

. . . .

Al sentir aquesta lógica,
lo Marqués caigué d' espatllas.

Lluis Salvador.

SAJETA

Un tipo molt entonat aspira á distingirse en tot, y no fa més que animaladas.

Un día diu:

—Jo m' hi proposat passá á la Historia.

Al escoltarlo un que ja está d' ell fins al cap-de-munt, li respon:

—Y ho logrará: vosté passará á la *Historia Natural.*

Gaspar Homar.

ECOS DE SOCIETAT (per J. Negro)

En aquests balls d' etiqueta s' hi veuhen unas *faldas*... ¡y unas *feldas*!

VALENCIA PINTORESCA
(per Constantí Gómez)

La profesó del Sant Cristo á Payporta

FRUITS COLONIALS

Pinya americana.

SERENATA
Á UNA MORTA

I

Vinch en secret, aymada;
Mes no sé qui ho ha dit,
Que tota la estelada,
Per veure't ha sortit.

Desperta, ma ventura,
Que 'm gelaré esperant;
No tingas por, per tot hi ha nit obscura,
Y 'ls astres, al fosser, no li dirán.

II

Cuberta ab sedas finas,
Qu' hermosa 't trobaré!
Dintre tos ulls sens ninas
Petóns hi amagaré.

Te duch unas poncellas
Qu', al veure't s' obrirán;
M' ho he callat, y ja arriban las abellas
Pe 'l camí de suspirs qu' he anat deixant.

III

Baixet, baixet te crida
Mon ánima y mon cor.
Y ja se sab, ma vida,
Qu' hem de parlar d' amor.
Cap á aquest lloch los arbres
S' inclinan murmurant,
Y sento 'ls caps dels morts darrera 'ls marbres
Que hi fregan, neguitosos, escoltant.

IV

Mes, deixa 'ls que 's deleixen,
En tant farém brasset,
Y que 'ls llensols esqueixen
Y vingan á pleret.

En ton sepulcre, aymía,
Nos hi han de veure entrant:
Quan cante 'l gall, los hi dirém «bon día»
Y la llosa clourém de dintre estant.

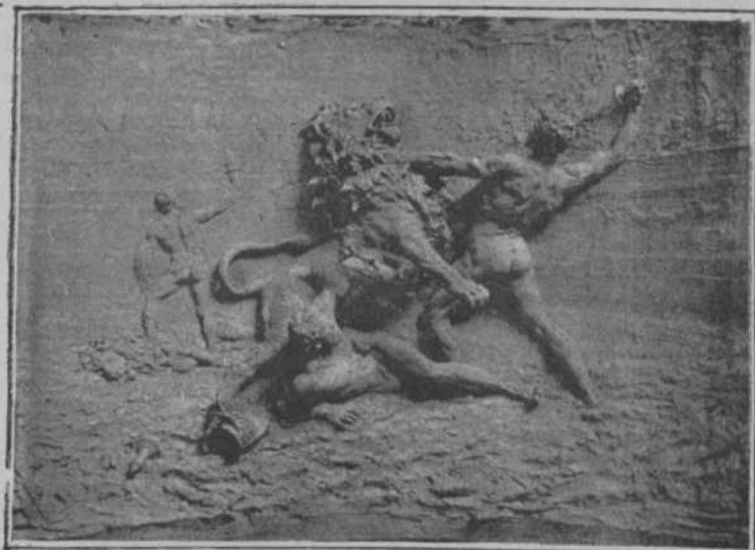
Angel Guimerá.

De tots los colors, nineta,
tan sols dos ne prefereixo;
y son: lo dels ulls que miro
y lo dels llabis que beso.

Joseph Burgas.

Lluytas del Circo (Baix relleu de MARIANO BENLLIURE)

¡QUIN CAS!

Un pagés curt de vista que havía vingut á Barcelona ab l' intent de ferse retratar baratet, passant un día per certa plassa, vá llegir en una especie de kiosko que allí 's feyan retratos per cinch céntims.

Hi entrá tot decidit, se trobá ab una dona, y després de saludarse, cambiaren lo següent diálech:

—Lo necessitaría de una certa manera que s' hi vejés ben bé tota la persona.

—No passi cuydado, la persona sempre 's veu.

—Be hi cabré, ¿eh?

—Vaya unas preguntas fá aquest bon home—pensava la dona, y á continuació afegía:—Ja veurá, vosté s' assenta, agafa un paperet, estira un cordó que hi trobará y ja está llet.

—¿Cóm diu? No li entesa prou.... Pro, ja veurá, acompányimhi.

La senyora obra una porta, lo pagés entra y exclama:

—¡Si aixó es una comuna!

—¿Y donchs que 's figurava?

—Jo 'm creya que retratavan á cinch céntims. Com que aquí fora ho diu. *Retratos, cinco céntimos.*

—No senyor: á fora no diu *Retratos* sino *Retretes.*

—¡Ah!.... Dispensi.

F. CORBELLA Y VILAR.

L' ETERNA CANSÓ

(DE P. N. ROINARD)

L' herbatge de l' abril escampa arreu sa flayre,
Lo bosch de remors s' ompla, de vols y cantarellas,
L' alas s' entrecreuan fent extremeixer l' ayre;
Ellas pensan ab ells com ells pensan ab ellas.

Las noyas y 'ls minyons se cercan la mirada,
Ab sa blancor las cofias enjoyan las donzellas,
Las brusas son de blau de cel á la vesprada;
Ellas fan broma d' ells com ells gatzara d' ellas.

Ells ab las brusas semblan uns frares mendicants,
Las cofias semblan alas de pidolants aucellas
O lliris blanchs oberts als raigs del sol, brillants;
Ellas van cap á n' ells y ells s' atansan á n' ellas,

Es l' hora de l' assalt, al bés batallador
Las cofias son esquerpas com las perdius novellas,
Las brusas banderejan ab ayre triunfador:
Ellas s' amparan d' ells com ells s' amparan d' ellas.

Las brusas s' enarboran al remolí del vent,
Las cofias voletejan com dolsas tortorellas,
Fadrinas y minyons s' allunyan somrihent:
Ellas moren per ells com ells moren per ellas.

S' han destenyit las brusas, las cofias ja son rojas,
Los cors senten l' hivern com estivals rosellas,
Tot s' ha acabat: lo bes y las rialladas bojas:
Ellas s' han cansat d' ells com ells s' han cansat d' ellas.

L' aucell ab lo bon temps de cants omplena l' ayre,
Las branquetas se vinclan al pés de las parellas,
L' herbatge de l' abril escampa arreu sa flayre
Y ellas reparlan d' ells com ells reparlan d' ellas.

Traduhit lliurement per

FREDERICH RAHOLA.

MALLORCA PINTORESCA (per PALMEROLA)

Puig pel Mitj-dia (Alcudia)

L' ANGEL DE L' ABNEGACIÓ (per AGUSTÍ QUEROL)

Grupo escultòrich que corona 'l monument que ha de erigirse á l' Habana als bombers del comers víctimas del incendi del 17 de maig de 1890.

UN MAL SOMNI

(Qüento viu per A. Soler)

—Diuhen que 'l menjá olivas al vespre fa somiar... ¡Y tantas que n' hi menjadas avuy!.. Pero per mi tot aixó son falornias.

—Y desprès, que també 's poden somiar cosas alegres. Una vegada vaig somiar qu' era sultan y no havia menjat olivas.

Per fí s' ha ficat al llit:
ja fa un quart que s' ha dormit,
quan de tonas á primeras...

LA CANSÓ DEL OBRER (1)

De las ja passadas guerras
no me 'n vull pas recordar;
son per mí tristas desferras
d' un castell que 's va esfondrar.
Soch soldat de causa noble,
soch soldat del sant traball,
y si aixís no pensa un poble
sempre va de cap-per-vall.

¡Visca la feyna
visca 'l taller;
l' arma més santa
ha de ser l' eyna
pel pobre obrer!

Mon quartel es ma posada
y allá hi tanco mon plaher;
per companys tinch la maynada
y per reyna ma muller.
A la nit jo hi entro alegre,
aixó si, cansat, oy ¡tal!..
y ab tot y ma cara negra
ells tocan la marxa real.

Jo so 'l rey, no un trist comparsa,
visch del sant y honrat traball;
no comprench del mon la farsa
perque no m' ho ensenya 'l mall.
Un bon foch dintre la farga.
un traguet d' *aquell* del bó,
una feyna tosca y llarga ..
y aquest es mon goig milló.

¡Qué no 'm vingan ab tragedias
de política ni res;
no hi entench ab tals comedias,
lo parlarne es per demés!
Mon amor sols se concilia
en dos mots, los més senzills...
que no 'm toquin la familia
y que creixin los méus fills!

Es per xó que més alento
y traballo ab més delit,
ab salut y feyna sento
dols esbarjó dintre 'l pit.
Ma muller y la maynada
son per mí 'ls idols mes sants,
y la farga venerada
va endolcint els meus instants.

Quan diu l' amo que hi ha feyna
que du pressa y s' ha de fer,
au, al punt aixeco l' eyna
perque soch humil obrer.
Y pegant forta branzida
mos dos brassos ab lo mall,
canto alegre que la vida
fora un dol sense 'l traball.

---

(1) Premi d' una ploma d' argent en lo certámen literari de Palamos, 1891.

Ella 's queixa, ¡pobra enclusa!
del patím patám que reb,
no li val pas cap excusa,
com hi ha Déu, á fé de Pep.
Quan mes mostra sa fatiga,
jo, mes ferm, vinga picar,
y li dich:—¡Sufreix, amiga,
que 'l jornal s' ha de guanyar!—

Quan arriba lo dissapte
y nos crida 'l majordóm,
tots hi aném, tothom es apte
á la farga, sí, tothom.
Cad' un pren la senmanada
y ab lo cor sempre content,
cap á casa ab la maynada,
cap á casa falta gent.

La muller, ¡tasca de donas!,
conta 'l quartos un per un;
las monedas son molt bonas....
la canalla ho diu al punt,
puig per terra ja s' esmolan
y ells hi jugan ab amor:
¡son, del pare, que rodolan
grossas gotas de suor!

Mes, que hi fa, Déu va dictarho;
ab suor se guanya 'l pa;
y puig Déu ho va manarho,
per mi ben manat está.
Mentres feyna y salut tinga,
llamp del cel.... sempre al traball,
que m' agrada quan hi dringa
á l' enclusa 'l cop de mall.

De las ja passadas guerras
no me 'n vull pas recordar,
son per mi tristas desferras
d' un castell que 's va esfondrar.
Soch esclau sols d' una idea
y m' agrada serne esclau....
per l' obrer, la xamaneya,
qu' es lo signe de la pau.

¡Visca la feyna,
visca 'l taller;
l' arma mes santa
ha de ser l' eyna
pel pobre obrer!

J. Ayné Rabell.

CAPRITXO

Los *glóbuls rojos* del *yo*
la *materia gris* destilan,
mentres pensa mon *ser íntim:*
—Vés ara aquest que m' explica!

R. Coll Gorina.

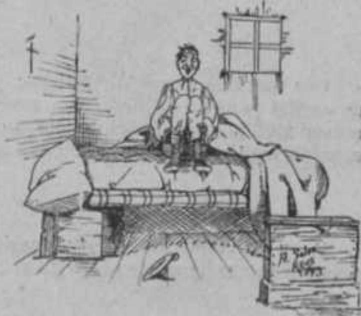
UN MAL SOMNI

...veu terribles calaveras!

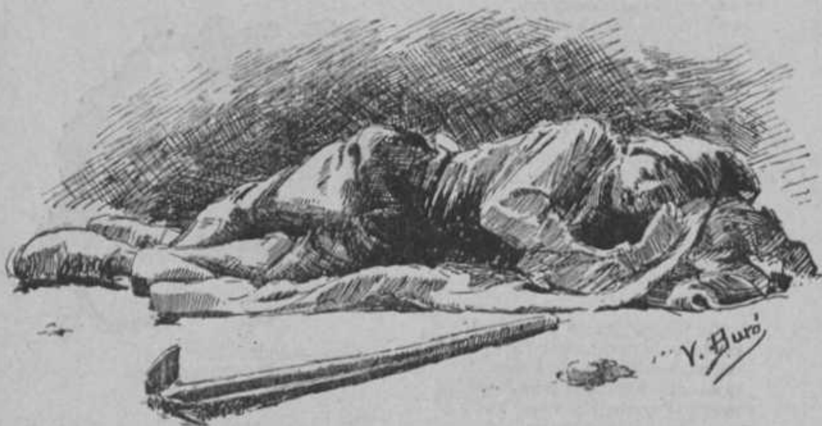
y escapant de tal empenyo,

diu:

—Ja ho digué Calderón:
«*que toda la vida es sueño*
y los sueños, sueños son.»

MITJ-DIADA (per J. BUXÓ)

Quan lo sol d' istiu escalda,
després de molt traballar
es un gust recobrar forsas
per tornar á comensar.

PENSAMENTS

Las donas pintadas son com las decoracións de teatro: perque fassan goig s' han de mirar de lluny.

CANTOR DE CATALUNYA.

—

Es menester respectar la vellesa, puig no respectarla equival á demolir á la matinada l' ajoch ahont devém recullirnos al vespre.

J. CAMPRUBÍ NADAL.

—

Una mentida la sab dir tothom; pero inventarla ab totas las apariencias de veritat ja es més difícil. Per saber dir una mentida axís es precís coneixer molt la veritat, del mateix modo que ningú ha de coneixer millor la moneda legítima que quí n' acunya de falsa.

INDALECI CASTELLS.

—

Quan vegis que un borratxo tregina una turca d' ayguardent amílich, ja pots dir que te 'ls *mals esperits* al cos.

***

Els usos y las costums venen á ser com las monedas que únicament tenen circulació en son propi país.

ANTONET DEL CORRAL.

SANTS NOUS DEL ANY

Los gloriosos patrons de la *Fulla Trasatlántica* y de la *Fulla artística.*

COSAS

Veus aquest pí que serrat
estará dins pochs moments,
donchs, vol la casualitat
qu' hagi de ser destinat
á dos fins bén diferents.

Lo tros de soca fornida
passará á mans d' esculptor
que 'n formará desseguida
una imatje benehida
del nostre gran Redemptor.

Y tot lo demés brancatje
que dona sombra joyós,
te de ser, per fer ultratje
á aquella divina imatje
¡un cadafalch afrontos!....

FRANCISCO TIANA.

ESTUDIS (per J. LLUIS PELLICER.)

Gent de terra.

Gent de mar.

LA VALSANERA

Ballant vaig enamorarme,
ballant vaig passá 'l festeig,
vam fer ball quan vaig casarme
y fem ball cada bateig;
dirán molts:—quina fal-lera!—
penso jo, si 'n te tot hom':
van treurem *la valsanera*
y tinch vanitat del nom.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Axió sí, may un sol día,
ni minyona ni després,
s' ha vist que á la Boquería
la Tuyetas no tallés;
de jovent á pendre vistas
si 'n passava, ¡nom de Deu!
conech tots los sarauhistas
desde 'l Prat á Sant Andreu.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Sarauhista havía d' esser
qui 'm pogués arreplegar,
casarme no 'm duya pressa
y ho podía á fé triar.
—Diverteixte—'m deya l' pare,
y 'l pare sempre 'ns vol bé,
y ballava, ballo encare
y Deu sab quan ballaré.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

A mi res del mon m' agrada
tant com un bon envelat
ab molts testos á la entrada
y á dins ben encatifat;
las aranyas á rengleras
forman ondas y pilans,
y garlandas y paneras,
y miralls d' aquells mes grans.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Quan la cobla preludía
ball de socis, y quins salts
lo cor! Y quina alegría!
¡Qué hi ha al mon millor que 'l vals!
Una s' hi dona aire y volta
y als miralls passant se véu
entre la seda revolta,
cara encesa y lleugé 'l peu.
May me 'n cansaría,
may me cansará,

que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Y l' ayre qu' un fa quan salta
plé de perfum dels clavells,
ens rellisca per la galta
y ens embulla los cabells;
los fadrins tots fatxendejan
y á ruixats ens tiran flors,
las miradas espurnejan,
palpitan ab forsa 'ls cors.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Lo gró dels vestits fa d' alas
ventant entorn del jovent,
tot un devassall de galas
roda en fantasiós torrent;
brillan joyas, volan cintas,
sarrells, puntas, llassos, flors;
del iris totas las tintas,
dels jardins tots los olors.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Fins las solfas saltironan
dels faristóls escapant,
los músichs no se 'n adonan
que 'l compás van apressant;
glassas, rams y llums bellugan
de las parellas al pas,
y sembla que se 'ns endugan,
y gira que girarás.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

Axí ab l' Eudalt s' agradavam
y axí encare 'ns estimem,
ni si á ser richs arrivabam
de ballar no deixarém;
per res mes serho voldríam
que per fer un envelat,
hont cad' any celebraríam
lo día en que 'ns hem casat.
May me 'n cansaría,
may me cansará,
que jo tinch las camas
per saltá y ballá.

F. Ubach y Vinyeta.

BANYISTA (per Pau Maria Bertrán)

Sabent que en la mar se banya
ella qu' té tanta sal,
ab axó sols ¡no s' explica
perque es salada la mar!

Apunte (per R. F. Contell)

RECORT DE LA REPRESENTACIÓ DE L' INTRUSA de MAETERLINCK
donada á Sitjes el 10 de Septembre passat.

Casellas en lo paper de *L' Avi*—(Fotografía de *Napoleón*.)

PANORAMAS ANDALUSOS (per R. LATORRE)

Vista de Rute, desde la carretera.

UN POETA ROMANTICH

(VALENCIÁ)

I

Serapio tenía una gran pasió per la poesía.

Tanta, que se pasava les hores darrera del mostrador de la bunyolería qu' els seus pares tenien en lo Mercat, entretengut en llegir tota clase de poesies que li venien á la má.

Sobre tot, les romántiques, eren les que mes li agradaven; perque 'l jich, encara que ratat y sobrat de carns, en lo fondo del seu pit se sentia molt romántich.

Pera éll un poeta era un ser ideal, superior als demés homens, que ni menjava, ni bevia, ni estava subjecte á totes les prosaiques necesitats de la imperiosa naturalesa.

Cuant darrere del mostrador entregat en cos y ánima á Espronceda—el seu autor predilecte—algún parroquiá el feа caure del cél de la poesía al mon de la realitat, al demanarli prosaicament li servira una copa d' anisat del Mono, el jove deixava escapar ab tota la forsa dels seus pulmons un suspir, y posant el llibre damunt del taulell, esclamava:—¡Qui fora poeta!

II

—¿Y per qué no sero?—se preguntá á si mateix un día.

L' adagi diu—pensá—si vols ser Papa ficateu en lo cap; y jo no veig motiu pera que les muses me neguen la divina inspiració dels genis.

Y demprés de cavilar un curt moment, afegí peganse una manotá en lo front:

—Seré poeta: ¡me s' ha ficat en lo perol!

Dende aquella hora, firme en son propósit, Serapio no s' ocupá per res del món de les coses de la bunyolería, y contra la voluntat de son pare que protestava indignat de mantindre un fill gandul, se pasava les hores mortes embrutant resmilles de paper.

Perque forsós es diro: el jich, al mateix temps que 's sentia mes poeta, anava també sentinse mes malfatá, y ab el pretest de que les muses li picaven y no era cosa de desairarles, fugia el muscle al treball, donant lloch á que la pasta dels bunyols se fera agra, y que la pobra de sa mare, feta un dimoni per aquell contratemps, li trencara una vara en les costelles.

—¿Y el seu Serapiet?—li preguntava á lo millor una parroquiana.

—¡Ay, *sinyora* María! ¿no sab vosté lo que pasa?

—Vosté dirá.

—Que mon fill té una malaltia estranya que li lleva les ganes de treballar...Sempre s' está rascant el cap.

—¿Té sarna?

—Cá, no *sinyora*.

—¿Puix qué té?

—Que li piquen á tot hora les pusés.

III

Als sis mesos d' emborronar paper Serapio tenía un cuadern de versos de tots tamanys y metros; n' hi havia de llarchs y coixos; pero tots notables per una cualitat; per la completa falta de sentit comú.

El jich, abans d' estampar el llibre, volgué coneixer la opinió dels principals poetes de Valencia, y visitá á alguns d' ells, que endivinant la pedregada de ripios que 'ls amenasava, fugiren del compromís de la manera millor que pogueren.

Solamens Llombart, deixanse dur de son carácter amable y condecendent, se va avindre á donarli el seu pareixer.

El popular poeta llisqué 'l manuscrit, y li vá dir ab socarronería fent imposibles pera contindre la risa:

—Els seus versos son magnífichs.

—¿De veres?

—De ma de *bunyolero!*

IV

Pochs dies demprés, Serapio que no comprenía qu' existira un poeta sense sa indispensable Teresa, s' enamorá hasta les calses d' una vehineta mes prima qu' un alfanyich, y molt aficionada á llegir noveles de tots géneros.

—Esta será la meua Teresa—se digué.

Pero á la jica no li dien Teresa sino Casimira, y el nom no fon motiu pera que amenguara l' amor que per ella sentia.

Pera manifestarlil, li dedicá un sonet, qu' escrit en paper de fil, li enviá per mitj de la fadrina.

En ell li dia entre atres desbarats romántichs, qu' estava dispost á robarla de sa casa cuansevol nit de lluna y anarsen ab ella á un desert á disfrutar del seu amor llunt del mon y dels homens.

No tardá la reposta.

Al endemá la fadrina li digué de part de la seua *sinyoreta*, que no li podia fer cas per un motiu que se reservaba.

—¿Per quín?—vá preguntarli.

—¿Vol sabero?—li respongué la criada.—Perque pera ser poeta té vosté masa panja.

V

Aquella resposta fon pera Serapio una revelació.

Ell havia llegit,—no recordava ahon—qu' en los bons temps de Zorrilla y Larra els jovens estavan prims com els abaejos y que pera tindre ulleres que 'ls donava aspecte tétrich solien dijunar y beures algun que atre traguet de vinagre, y se proposá imitarlos.

—Tot ho donaré per ben empleat—se digué—si conseguixch l' amor de Casimira.

Pera estar més en carácter, se deixá creixer el cabell y les ungles, y á forsa de dijunar y dormir poch, la panja li desaparegué y 's quedá prim com un fideu.

Sons pares, al vorelo en aquell estat, s' alarmaren pensant, no sense fonament, qu' havia perdut el juí.

—No cap dupte,—se dien—el nostre fill s' ha tornat *gabia*.

Y á tota presa consultaren el cás ab Hueso, un dotor molt popular per els seus dijarajos.

—D. Paco, vosté dirá lo que té 'l meu jich,—li vá dir la mare.

Hueso l' examiná de cap á peus, li prengué 'l pols, li feu traure la llengua, y demprés ab tota la serietat compatible ab son carácter jancero, li preguntá:

—Anem á vore, ¿tu perqué fás eixos desbarats?

—Perque diu que son propis d' un poeta—s' apresurá á respondreli la mare.

—¿Y aixó penses tu qu 'es ser poeta —afegí el dotor clavant els seus ulls en lo jove.

—Si, *sinyor*.

—Estás en un erro: aixó es ser atra cosa.

—¿Quina?

—Aixó es ser un *majadero!*

J. F. Sanmartín y Aguirre.

JUST Y CABAL

Parlant una senyora cursi dels magatzems de *El Siglo* deya en castellá.

—A mí *El Siglo* me gusta mucho porque es un establecimiento muy *portátil*.

Extranyat un senyor vá exclamar:

—*¡Portátil!*... No sé que vol dir.

—Ay, ay.... Quiere decir que tiene muchas *puertas*.

Aguileta.

TIPO ESPANYOL (per BALDOMERO GALOFRE)

Salamanquí.

QUADRET

S' aixecá la llevantada
qu' era fosch, allá á las nou,
empenyent nostra barcada
cap al Racó de Salou.

Ab angunias y fatigas
sortírem de la rompent.
y anárem, amichs y amigas,
á la farola corrent.

Tot pujant per la dressera
trobárem bon miradó'
encauhat á la pedrera
que hi há damunt del Racó.

Pins vellíssims lo coronan
que 'l vent fa remorejar,
semblant sempre que responen
á las onas de la mar.

Té al damunt la roca viva
y al davant l' abim pregon...
Quan la tempestat hi arriba
apar que s' acabi 'l mon.

Y la tempestat ja hi era,
llampegant, tronant, plovent,
fent bregar en lluyta fera
las onadas ab lo vent.

Y 'l vent la forsa aumentava,
y l' ona sempre pujant...
cóm més la nit avansava
més se veya escumejant.

Y la llum de la farola
se n' entrava mar endins,
y aguantava tota sola
la esperansa dels marins.

¡Pobra barca pescadora
que al dematí se 'n va anar,
y trobárem, deu fé' un' hora,
que venía de pescar!

¡Quí sab hont la llevantada
aquesta nit l' haurá dut!
¡Quants plors á la matinada
per ella al mas hi haurá hagut!

Passan horas, y ve 'l día,
y ab la novella claror,
la nuvolada 's destría
y 'l mar minva la maror.

Poch á poch lo temps s' aclara,
que 'l seré tot ho remou;
y 's comensa á sentir clara
la campana de Salou.

F. BARTRINA.

BELLESAS FEMENINAS—PROBLEMA

Sí aquesta es una cristiana degudament batejada

y aquesta una mora que no ha rebut las ayguas de la gracia:

¿¿per quina d' ellas se decidirían los devots confrares de *La Fulla?*

GRANETS D' ANIS

—Aquí té 'ls cinquanta duros que 'm va deixar fá cosa de un any.

—Ah, es cert: ja no me 'n recordava.

—¡Dimontri! ¿Y perqué no m' ho deya avants?

U. P. Barber de V.

—

—Aixó no pot anar. Fá més de dos anys que tenim aquell compte pendent, ¿quánt pensa arreglarlo? Lo que 'm déu, depositat y al rédit del sis per cent, conti lo que m' hauría produhit ab lo temps que fá que te de pagarm'ho. Lo temps es or y...

—Donchs per aixó mateix.

—¿Cóm per aixó mateix?

—¿No diu vosté que 'l temps es or? Ab temps lo pago.

J. Carbonell.

—

Parlavan dos cassadors de la bondat de sas respectivas armas y un dels dos deya:

—Tinch una escopeta que allarga tant que 'm veig en la impossibilitat de ferla servir.

—¿Per qué?—preguntá l' altre extranyat.

—Home, com que mata la cassa á tanta altura, quan arriba á terra ja es passada.

Indaleci Cucaratxa.

LLANCERO—(Apunte de R. FRADERA).

PRO PATRIA

**¡Si diu que 'l pou de Sant Gem
era un altar de la patria
qu' hi cantavan rossinyols
y hasta hi cantavan los ángels!**

(*Romans dedicat al llorejat mestre en Gay Saber en* FRANCESCH UBACH Y VINYETA.)

Si 'ls nostres antepassats
s' alssesen de llurs fossanas
y vejessen com lo temps
ab vertiginosa marxa
destruheix sens compassió
lo qu' ab deliri estimavan,
¡quánt gran fora son pèsar
quánta fora sa recansa
al veurer enderrocats,
runas tot, y encar' colgadas,
lo qu' eran talment per ells
sants altarets de la pátria!
D' entr' ells, lo pou de Sant Gem,
lo de l' aigua regalada,
fora, de fixo, 'l plorat
ab mes planyívolas llágrimas.
¿Y com no?... Si era per ells
lo pou de San Gem, una ara
qu' encenía 'l foch sagrat
que 'ls dava forsa y coratje?
Allí 'ls duyan de petits,
allí 'ls duyan cada tarde
á jugá, á corre y brenar
y á beure de la sua aygua;
y arreserats á son vol
y á la ombreta de sas parras
escoltavan al padrí
que 'ls contava una rondalla
qu' hi surtía Felip V...
y uns butxíns vinguts de Fransa...
per qui, ab tot y sé uns baylets,
sentian odi implacable.
Y es perqué son tendre cor
se 'ls obría al nom de pátria,
com ab lo bes del matí
badan las flors lo seu cálzer.
Poch després d' aquella edat,
edat ditxosa y manyaga,
cadena dolsa de jochs
y sortijas y sardanas,
venía 'l temps que l' amor
los seus cors esperonava
y anant al pou de Sant Gem
com papallonas galanas,
ara 't deixo y ara 't prench,
d' una flor passant á un' altra,
s' escullían la muller
que 's quedavan per companya.
Y en las claras nits d' estiu
per la volta aclivellada
los ángels treyan lo cap,
tantas estrellas, tants ángels,
pera escoltar ab dalé,

las promesas, esperansas,
sagraments de pur amor,
y alguna qu' altra besada
que per la foscó amparats
se donavan uns als altres.
Per xó á 'n al pou de Sant Gem
niu d' amor l' anomenavan,
y, per xó 'ls rossinyolets
hi cantavan com uns ángels!
Era la casa payral
hont á pler tots s' hi trobavan;
jugant los xichs á desdir
comprant dolsos y magranas
y cireras y abercochs
y coquetas ensucradas;
ensemps que 'ls grans, vora 'l pou
en las nits de lluna clara
endolcian llurs afanys
fent los seus castells en l' ayre,
brodant tots llur pervenir
d' agradosas esperansas:
y 'ls vellets, buscant que 'l sol
los des l' escalf que 'ls mancava,
se retreyan llurs recorts
sentats al peu de la parra.
Per xó en lo pou de Sant Gem
tant á pler tots s' hi trobavan
perque era 'l pou un teixit
de recorts y d' esperansas
y de *Pátria, Fé* y *Amor*
encisadora garlanda.
Per xó si 'ls avis avuy
s' alsessen de llurs fossanas,
al trobá 'l pou de Sant Gem
enterrat sota una casa,
malehint lo mon modern
que ab son buf l' antich arrasa
se desfarían en plors,
sens pensar ells que nosaltres
respectant los recorts sants
que per tradició 'ns llegaren,
estimém de tot lo antich
lo que fá farum de pátria,
com admetém del progrés
lo qu' es bó, 'l que fá per casa.
Y si un jorn 's esdevingués
que forsessen mes l' esclava
no 'ns faría falta 'l pou,
¡no hi ha perill!... ¡Cristo 'm valga!...
puig per' enardir la sanch
ab lo sol recort n' hi ha massa.
N' hi há prou ab recordar
que tenim sanch catalana
y portém lo nom d' aquells
que com lleons se van batre
desprès de juramentar's
morí ó vence en las murallas,
surtint del pou de Sant Gem
qu' era per ells ara santa....
No era un pou; era un altar,
era l' altar de la pátria!

RAMÓN SURINYACH BAELL.

ENTRE BASTIDORS (per R. MIRÓ)

—T' esperaré ab lo carruatje acabada la funció. | —¿Y perqué m' esperarás? —Per ballá aquell pas á dos.

Tipo parisiench (Apunte de TOMÁS SALA).

BARCELONA TAL COM ES (per M. MOLINÉ)

Los séus administradors empenyats en convertirla en gran senyora, li han deixat las espardenyas y 'ls garrons.

LA PIPA D' ALÍ-BUTILUFA (Qüento viu, per APELES MESTRES)

Alí-Butilufa té un somní.

Somnía que 'l Profeta 'l crida á defensar la causa santa.

UN BON AMICH

Encare avuy crech que 's fan creus los que en lo passat Agost se trobavan en lo balneari d' Ortal, afectats pél repentí atach de locura de que fou víctima l' Eduard Romeu, un jove que feya un mes y mitj que s' encontrava á l' establiment. Havía simpatisat ab tots per la séva bondat de carácter y clara inteligencia; passava, això sí, algunas horas ensimismat, mes això no era suficient pera que ningú preveyés un desenllás d' aquest género.

L' amo del establiment vá telegrafiar á un oncle de l' Eduard, únich parent que li queda y ex-tutor, donantli avís de la desgracia, y al ser allá, tampoch va saberse á qué atribuhir tan estranya dolencia, á més tractantse d' un xicot estudiós, rahonable, un poch reservat, pero que may havía donat senyals d' una cosa semblant.

Avuy lo pobre jove 's troba tancat á un manicomi dels voltants de Barcelona essent un misteri pera tothom lo que l' ha conduhit á tant dolorós extrém y ho fora també pera mí, si la confiansa ab que 'm favoría 'l duenyo del balneari, no l' hagués mogut á consultarme lo que devía fer de un paquetet de papers que trobá en un recó de 'l *secretaire* de 'l quarto que havía ocupat lo desventurat Eduard.

Va seguir lo meu parer y després d' haverme'n procurat una copia que no podía fer mal á ningú y satisfeya un capritxo meu, varem tirar los papers al foch: al capde-vall se tractava de un fet consumat, y com no tenía esmena, pera bé de tots lo millor fou borrar antecedents.

Ara lector, si 't desperta algún interés la desgracia de l' Eduard, aquí va—sustituhits los noms—la copia literal de lo que 'l paquetet contenía.

(Carta borrador.) SR. D. CARLOS VALLHONRAT:

«Estimat Carlos: Fá un mes que varem separarnos, y poch deus pensar ab mi y ab mon encárrech, quan tant m' escatimas tas novas.

»Ja sabs lo meu amor per la Inés y la magnitut del sacrifici que vaig imposarme al abandonar la nostra vila que tants recorts me guarda y té encare pera mí tants atractius; á nostra vella amistat y á ta discreció vaig deixar l' arreglo de las interrompudas relacións, que tant temps há sostenía ab ella, trencadas per pretext tan fútil que fins no m' havía prés la molestia d' averiguar si l' origen de la culpa era de la Inés ó meu. Sent cosa tan ténue é insignificant ¿cóm podía suposar que havía de tenir aytal durada?

»D' aquí vá neixer la determinació, com també 't consta, d' allunyarme temporalment de la vila, convensut de que m' ausencia y 'ls bons oficis de un amich en

LA PIPA D' ALÍ-BUTILUFA

Una vegada despert, recorda las promesas que li ha fet el Profeta.

Y posa l' espingarda á punt de solfa.

tranyable com tú, indispensablement havían de soldar lo que en mal hora varem desfer, puig es impossible quan be s' estima, arrancar d' arrel una afecció que tantas n' havía posat en lo meu cor y en el d' ella. ¡Las vegadas que renego del malehit amor propi, causa principal y única de ma desventura present!

»Repetidas ocasions t' havía esplicat los torments que 'm rosegavan després de la renyina, al veure á l' Inés ja en lo carrer, ja en lo teatro ó en cent altres llochs, y per la soberbia de no rebaixarme, estar privat d' expressarli per milésima volta 'ls progresos que la passió anava fent en mon cor; mentres casi sense donarme'n compte posava la cara séria, freda y desanimada com una máscara pera no deixarli compendre lo que per ella sentía á dintre, sufria una tortura comparable sols á las més cruels inventadas per la maldat humana. Donchs lo mal que llavors experimentava únicament al trobarla, ara 'l sufreixo á totas las horas del día, y es que á falta d' ella vista accidentalment, la séva imatje no 'm desempara may, y per axó, Carlos amich, insisteixo una y altra volta abusant de la téva bondat, m' escriguis més sovint y concret respecte aquest asumpto, puig he arribat á un punt que per viure m' es tant necessari l' amor de l' Inés com l' aire que respiro.

»Si vols tranquilisarme esplica'm, donchs pé á pá lo curs de tas gestións; díga'm lo que de mí pensan ella y sa familia; en quin concepte 'm tenen; lo cástich que tractan d' imposarme com á preu d' una reconciliació, que per mí tot será poch, 'm rebaixaré, deixaré ma dignitat de banda, abdicaré de tot. Acepta, donchs, sens miraments de cap mena tot lo que 't proposin, perque de seguir com ara, 't juro que la vida es carga superior á mas forsas.

»Carlos, per lo que més estimis respón aviat, treume del frenesí que 'm devora y no 'm vingas ab evassivas, y t' ho agrahirá sempre aquest amich que t' abrassa estretament,

»EDUARD.

»Establiment d' Ortal, 3 Agost.»

(Carta original.) SR. D. EDUARD ROMEU:

«Amich caríssim: Me demanas que t' escriga concret y jo no ho feya per lo poch que adelantava en la missió que ab tant empenyo vares encomanarme; avuy ja es altra cosa, pero no 'ns precipitém y anem per parts. Las primeras visitas fetas á casa l' Ignés, encaminadas al bon logro del nostre plan van resultar fredas, violentas é infructuosas per més que desplegués tota ma eloqüencia en benefici teu. Al meu modo de veure, la gravetat del mal deriva de las proporcións que sense com va ni com vé havéu donat á una disputa que no tenía importancia. ¿Es que tú esperavas qu' ella 't vingués á demanar perdó? Tontería, fill, tontería. La dona de sí ja es orgullosa y quan se veu guapa, 's creu tenir rahó y té positivament un dot respectable, es quimera pretendre que 's rebaixi fins al punt de solicitar de nou ton carinyo y amistat.

dirigintse á escalibar al primer cristiá que se li posi á tret.

Lo primer que se li posa á tret, es un pobre marxant que va de poble en poble.

»Aquí es ahont, en lo meu concepte, vas obrar ab llaugeresa y no vas tenir en compte la ofensa que l' hi inferías y lo respecte que sempre t' ha de mereixer una xicota de sas condicións. En més de quatre cops no basta entonar lo *mea culpa* desprès d' haver fet lo mal: lo tot estriba en evitarlo. Los desayres que li vas donar seguidament de la disputa, la varen també ofendre de una manera que dona pena sentirli á contar.

»Sentat lo que deixo dit, tota la méva táctica devía dirigirse á donar tot género de satisfaccións per aminorar los agravis y axís anar reconquistant pam per pam tot lo terreno que t' havías deixat perdre; pero noy, no havía contat ab la *huéspeda*; may hauría dit que darrera aquella rialleta amable y d' aquells ulls benévols y dolsos, existís un carácter tan vigorós. Poch te creus lo difícil de la reconquista; mes jo confío no obstant que á copia de tenacitat arribaré á fer brotar flama en lo poch caliu que aparenta guardar l' Inés del vostre amor.

»Al compendre que la cosa anava llarga, que tot era qüestió d' escaramussas y res de batalla decissiva, vaig tenir la precaució de captarme las simpatías de la *reina madre*, es á dir, D.ª Vicenta, y ja compendrás que axó equival á esser duenyo de la fortalesa que havíam d' assaltar. Axó obtingut, havém lograt la ventatja de que las visitas que asiduament faig á la casa no 'ls cansan, al contrari, tinch probas de que 'ls hi he caygut al ull y de que las veuhen ab gust. Tingas, donchs, calma y no t' apuris, allarga un quant temps més lo voluntari desterro en la deliciosa comarca que habitas, procurat forsa distraccións, y confía en ton amich,

»CARLOS.

»Avuy 8 de Agost.

»N. B.—Animat per lo que 't dich, no cometessis pas la imprudencia de baixar avants que jo t' ho açonselli: no ho tiressim tot á rodar.—*Val.*»

(Carta borrador.) SR. D. CARLOS VALLHONRAT:

«Mon bon amich: Rebre la teva y renaixer la calma ha estat una mateixa cosa: ab una mica més me poso á saltar de goig y conta que quan lo carter me l' ha entregada estava enrotllat d' una pila de forasters qu' estiuhejan aquí y en lo precís moment que 'ns n' anavam á esmorzar en una font que gosa fama. Tots han conegut que la carta havía portat remey á la secreta dolencia que 'm revesteix de mal humor y aburriment. Jo no 'ls hi he donat altras esplicacións que una mal dissimulada alegría y havém passat lo camí tirantme tots xascarrillos é indirectas.

LA PIPA D' ALÍ-BUTILUFA

Alí-Butilufa 's dispesa á cumplir las ordres del Profeta.

Pero á la primera intimació, 'l marxant llensa 'l fato, y ¡camas ajudéume!

»¡Quina ditxa tenir lleugeras esperansas de recobrar un bé perdut! Carlos, ets lo millor de 'ls meus amichs; jamay podré pagarte l' alivio que m' ha vingut ab tas ratllas. Realment, á tots vos sobra la rahó: jo soch l' únich culpable de lo que ha passat, jo era 'l que devía dissimularho tot y solicitar lo perdó d' ella; pero això es qüestió de génits y ab lo meu no ho he sapigut fer. Jo conech á l' Inés desde la infancia; l' amor ens va neixer espontáneo als dos; cent cops ens havém jurat estimarnos tota la vida; mon repentir es sincer y á davant d' això ¿podrá ella no perdonarme? ¿Fora possible tant gran absurdo?

»¡Ah! no, no ho creguis Carlos, no: ella 's venja fentse pregar. L' un ha nascut per l' altre; som dos ratllas convergents que al final devém juntarnos; la disputa que ha eclipsat per un moment lo nostre amor no será més que un matís propi de la vera afecció que nos professém, y no ho duptis, una veu secreta m' ho diu: lo nostre afecte reviurá ab més intensitat que avants.

»Jo que he vensut las dificultats que á nostra futura unió presentava D.ª Vicenta ¿cóm no he de guanyar la insignificant que 'm presenta aquest *puntillo* de l' Inés?

»Ab l' egoisme de parlar de mí y de lo que ab mí 's relaciona no he resat paraula de lo que á tú t' atany ó puga referirse. Perdona'm y díga'm: ¿qu' és lo que fas mentres jo estich ausent? ¿Cóm marxa aquell projecte teu d' organisar un teatro en lo cassino? ¿Ha prosperat la idea? ¿Has fet molts prosélits? Y tú, solterón empedernit, ¿encare no tens conquistada del tot á la xamosa viudeta? Mira qu' es ja hora de que 't decideixis: ja comensas á ser cullidor. Apa, donchs, *mano á la pluma* y ja cal que 'm posis al corrent de tot y... m' avisis pera baixar lo més aviat possible.

»Adeu Carlos y dispensa tanta molestia.

»T' abrassa,

»EDUARD.

»Establiment d' Ortal, 12 d' Agost.»

El següent era un imprés, que textualment deya:

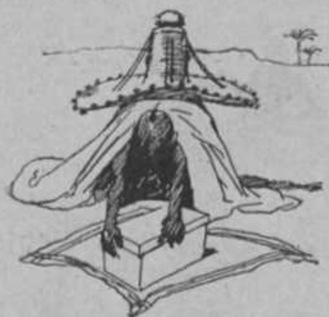
«D. CARLOS VALLHONRAT Y FRANCH y D.ª INÉS MILÁ DE VALLHONRAT *participan á V. su efectuado enlace y le ofrecen su nueva habitación, etc., etc.*

»30 de Agost de 1893.»

Per la copia,

ANDRÉU SOLÁ.

LA PIPA D' ALÍ-BUTILUFA

Alí-Butilufa 's precipita sobre la presa.

Y exclama:—¡Alá es gran! El profeta ve en la méva ajuda, donantme lo que mes ambicionava.

LO FESTEIG DE LA QUIMETA

Fa molts anys que la Quimeta
té relacions ab en Pep;
si l' estima ó no l' estima
bé massa que se li véu.
La rojor de sas galtonas
cada dia va perdent;
ja no riu com ans solia;
llagrimejan sos ullets
y está trista, enmalaltida
com flor que marceix lo vent.
Fa tants anys que la pobreta
per son aymant se daleix
y suspira y 's corseca
y viu sols per l' amor d' ell,
que cada dia que passa
més la Quima 's vá fonent
y com més ella s' aprima,
mes s' engreixa 'l séu promés.

—

En Pepet, que tot li es patria
jove, guapo y bon hereu,
si pateix per ell la Quima,
poca cosa li agraheix.
Hont hi ha festa, allí se 'l troba,
balla y juga, fuma y béu
y las bromas may acaba
y 'ls tiberis van corrent
y es lo gat de la parroquia,
ple humor y ab llarch diné;
ni 's recorda que l' estiman,
ni quí d' amor se daleix.
¡Pobra Quimeta, estás fresca!
¡Vaya un soci 'l tal Pepet!
Estímal forsa, no 'l deixis
y entre tant veste fonent,
que com més ella s' aprima,
més s' engreixa 'l séu promés.

Ara si que va de veras,
diu si 's casan pe 'l Janer;
la Quimeta cus y broda
falaguera y somrient.
Llargas horas cada dia
passa á son costat en Pep,
qu' ha mudat com una mitja
y es amable y posa seny.
De paraulas amorosas
be n' hi da ditas, válgam Deu:
probas d' amor y carinyo
n' hi ha donat un regitzell:
y la Quima qu' es un ángel
de bondat y estima ab fé,
tan ditxosa ab ell festeja,
que de goig se va fonent,
y com més ella s' aprima,
més s' engreixa 'l séu promés.

—

Fa cinch mesos y set días
que 'ls van casá á la Mercé;
de parella més ditxosa
no se 'n troba per remey.
En Pep es tot de la Quima,
la Quima tota de 'n Pep,
cor que vols, cor que desitjas...
salut, amor y diners,
la felicitat completa
de dos tendres colomets....
y ¡cosa extranya! s' observa
que si avants del casament
com mes ella s' aprimava
s' engreixava 'l séu promés,
ara passa lo contrari,
com hi há món que no ho entench,
que com mes en Pep s' aprima,
la Quimeta s' engroixeix.

RAMÓN COLL GORINA.

LA PIPA D' ALÍ-BUTILUFA

¡Una pipa!... Pero una pipa de Califa!...

Com que de aquesta feta van nombrarlo Kaid de *Mámalatú*.

UN ACTOR

Fa mitj any que l' infelís
ni un ral de llogué ha pagat;
l' amo mil cops li ha donat
l' ordre d' abandoná 'l pis.
Lo forner ja no li fía,
deu al sastre, al sabater,
á la tenda, al taberner,
á la xacolatería.
No fuma si no es que algú
li deixa fé un cigarret,
porta un calsat y un barret
que no ho duría ningú...
Mes ¡tant se val!... La qüestió
es viure y anar tirant...
¿Las vuyt ja? Pues endavant:
á cumplí ab l' obligació.

Avuy fá de rey. La escena
passa en un dels seus palaus:
surt ell, y un aixám d' esclaus
doblegan servils la esquena.
¡Qu' hermós está! Va tot roig,
adornat de pedrería
y creus de guardarropía
que de lluny fan bastant goig.
S' assenta en una poltrona,
parla un rato ab dos barons
y fa quatre ó cinch petons
á una princesa molt mona.
Luego, ab nobles ademans,
convida á tots á un banquet
hont hi ha d' haver molt filet,
molts galls d' indi y molts faysáns.
L' orquesta, ab aquest pretest,
toca una marxa guerrera,
cau lo teló al seu darrera
y... 'l pobre actor ja está llest.

Tira la roba per 'llá,
surt al carrer tot seguit,
torna á casa... y se 'n va al llit
glassat y sense sopá.

C. Gumá.

CAPRITXO

Cert día del any passat
y quant encar s' ensajava
lo drama *Or*, se passejava
son autor per la ciutat.
Res d' extrany axió tenía;
mes lo que á mí 'm va xocar
fou que anant l' home á ensajar,
un exemplar li sortía
de la butxaca, pró tant,
que 's veya 'l títul de l' obra,
sent axió causa que un pobre
molt tranquil, digués passant:
—Ma noy, que 'n deu ser de maca
la fortuna d' en Soler,
que tot anant pel carrer
li surt *l' OR* per la butxaca.

Joan Roldós.

PER CARNAVAL

—¿De qué 't disfrassas, Vidal?
—¿Jo? Ja ho sabs: de dona. ¿Y tú?
—No ho diguis pas á ningú:
jo de persona formal.

J. Alamaliv.

EN PRÓ DEL MATRIMONI

Estich molt conforme en que l' home avants de casarse s' hi pensi molt; pero no en que acabi de decidirse quan ja es massa vell, puig á certa edat l' home més que per casat, serveix per... un altra cosa que no vull dir.

—

Molts casats aconsellan als solters que primer que casarse 's tirin de cap á un pou. Jo encare faig mes: jo 'ls aconsello que 's tirin desde dalt del monument de Colón á baix; pero que no ho fassin fins que s' hajan inventat unas alas que permetin volar ab tota seguretat.

Dolors Mont.

Un recó d' Alger (Quadro al oli d' Enrich Serra).

CARINYOS QUE... ATROPELLAN (per LL. LABARTA)

Cada any en la diada de Nadal passa lo mateix. ¡Pobre avi!

A UNA...

Fugint del mon y la gent,
en busca de fé y repós,
m' han dit que portas l' intent
de tancarte en un convent,
prenent á Deu per espós.

La nova, á fé m' ha estranyat,
puig á ser cert l' intent teu,
no m' explico, que havent dat
la carn al mon, d' un plegat
vulgas dá 'ls ossos á Deu.

¿Com tos llabis marxitats
pe 'ls besos, qu' en tos desvaris
donavas, per or comprats,
podrán, sens' ser uns malvats,
besar la creu de 'ls rosaris?

¿Com tos brassos que afanyosos
en contínua bacanal,
abrassavan sers viciosos,
podrás alsar fervorosos
cap al cel, sens' insultal?

¿Com tos ulls ja dissipats,
en ta celda retirada,
odrán, buscant concells grats,
llegir los llibres sagrats
sens' tacarlos ta mirada?

Lo tancarse en un convent,
s' explica, sols en sers purs,
ó en qui té arrepentiment;
pero en tú, ¡sols se comprén
en tal cás, com á recurs!

Que la que constant pregona
lo vici, sens' creurho afront,
clar y evidentment abona,
que no es qui al mon abandona,
qui l' abandona, es lo mon.

D' ell, nó n' es, nó, digne 'l sér
que l' honra 's ven á vil preu....
y digas: si al mon vas ser
d' un home, mala muller,
¿com podrás ser bona á Deu?

Desisteix de ton intent,
y del claustre res espera
faltante arrepentiment.
Més que tancarte á un convent,
deus tancarte á una galera.

JULIÁ CARCASSÓ.

ESPERANTLO

(ILUSTRACIÓ DE J. CABRINETY).

Una... dugas... tres... ¡Reyna Santíssima! ¿las tres ja?... No sé en qué 'm puch haver entretingut d' aquesta manera...

Ell va á venir, y encare m' haig de comensar á arreglar. Y que no hi tinch poca feyna, com hi ha mon. Dech estar feta una fatxa... ¡Veyám! *(Se posa davant del mirall.)*

¡Ah! ¡quin horror! Si ara ell entrava y 'm veya aixís... ¡quina vergonya!... ¿Qué deuría dirme? Sense cotilla, despentinada, ab aquest vestit tan penjím-penjám...

Res, no 'ns entretinguém; mans á l' obra desseguida. L' Enrich está enamorat de mí com un infelís y no es cosa de que per un descuyt vaja á perdre una proporció tan ventatjosa... Avuy de bons partits n' hi ha pochs y passan alts. Es dir passan... jo crech que ja ni passan siquiera.

Bueno... la cotilla aixís, ben apretada; á n' ell li agradan las cinturas finas y estretas... Per xó 'm diu *cos de ninfa*, palmera del desert... ¡Pobre xicot! ¡Si sabía 'ls ratos d' estirar que 'm costa aquest *cos de ninfa!*...

Ab los cabells, poca música. Ell es partidari de las cabelleras una mica selváticas. Un nus gros y ben fet, per monyo; als costats y al davant, rissets libres y desordenats, y al damunt, colocat ab forsa garbo, aquest anyadit que acaba de completar l' efecte. D' axó de l' anyadit no 'n sab una paraula ell... ¡si arribava á ensumarho!...

Faldilla... ¿quína 'm posaré? La blanca es bruta, la verda té 'ls farbaláns descosits... Aquesta, la rosa; 'm sembla qu' es la que á n' ell més l' entussiasma. ¡Ves ab qué 's fixan los homes!...

¡Bravíssim!... A la butxaca convé tenirhi la carta, la famosa carta, la primera qu' ell me va escriure. Sempre la porto á sobre: no per res, sino pel gran efecte que axó li fa á n' ell.

Es graciosa la ignocencia ab que s' empassa la cosa... Cada día es lo mateix.—A la butxaca 'm sembla que t' hi sento soroll de paper.—Ves.—¿Qu' es? ¡dígam'ho!—¡Fuig!—¡Matilde! Per Deu no 'm desesperis. ¿Qu' es aquest

paper? Ensényamel.—¡Te! ¿veus?—¡Ah!... Es la meva primera carta.. ¡La portas á la butxaca per llegirla! ¡Matilde! ¡Matildeta meva!...

Al menos ho he fet cinquanta vegadas y sempre s hi ha encantat de la mateixa manera. Lo mal es que la carta ja se 'm va fent malbé. Bé, quan se 'm inutilisi aquesta, ho faré ab qualsevol de las altras. Ell ray qu' escriu mes que Sant Tomás... Ne tinch una caixa plena.

Cos, aquest: es la séva marinera predilecta. Diu que 'l meu cap, surtint de dintre de aquest cos blavós, sembla un caparronet d' ángel guaytant per un cantó del cel... ¡Quinas comparacións més no se com! Pero es alló: á n' ell li agrada dirho; donchs que ho vaji dihent...

¡Ah! Ara, arreglar la fisonomía. Ahir va dirme que 'm trobava descoloridota... ¿Si? No m' ho dirá avuy, no: ¿ahont es lo coloret? ¡Ah! Ja veurás; té, té y té: que parli de descoloriments ara.

¡Si 'm posés potser una mica més de negre á las cellas!... Just... axís: ara las tinch á punt.

Apa: una floreta aquí al pit, perqu' ell me la demani; quatre gotas d' essencia al mocador... y *¡arriba el telón!* com diuhen los directors d' escena: ja pot venir quan vulgui.

(*Acostantse al mirall:*)

¿Veritat que realment estich bastant... presentable?

A. March.

TIPOS CAMPAROLS (per Andreu Solá y Vidal)

En lo bosch.

DESITJS

Cercar un mes enllá que may arriba,
que fa 'l cor meu frisar dins de mon pit
y esbrinar de la vida, los misteris,
son tots los meus desitjs.

—

Explicarme 'l perqué de la conciencia;
en la negrura d' uns bells ulls, llegir;
confondrer lo meu ésser ab altre esser,
son tots los meus desitjs.

—

Saber qu' es amistat é hipocresía,
saber si 'l ver amor encar somríu,
si la virtut florida trau encare,
son tots los meus desitjs.

—

Llegir en la claror de las estrellas,
sorpendre lo llenguatje dels esprits,
compendre l' himne immens de la natura,
son tots los meus desitjs.

—

¡Mes ay! que 'l pensament en vá s' agita,
en vá cerca una llum que may ha vist,
y al volguer esbrinar tants de misteris
sent que l' esclafa 'l pes de l' infinit.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS.

Tornant de la vinya (Quadro al oli de J. JOAQUIM TEJADA)

QUI TOT HO VOL...

SONET

Un frare *trutximán*, com molts n' hi ha
ab motiu de certs duptes que tingué,
va creure convenient, y axí ho vá fé,
de á Deu y á n' al Dimoni contentá.
De dos ciris de lliura que comprá
un davant d' en Banyeta n' encengué:
l' altre devant lo Cristo; y com si ré
satisfet y content se vá quedá.
Mes, ¡ay! que de la mort arribá 'l día,
y convensut de l' éxit de sa manya,
d' ella cregué trobarne lo just preu;
pero en lloch de la ganga que volía
lo Dimoni va darli ... un cop de banya,
y lo bon Deu va darli ... un cop de creu!

E. VILARET.

EPIGRAMA

En Roch ab un sach de llana
traspassava 'l Bogatell,
quan veyentlo la Mariana
li va dir:—¡Alsa pavana,
que 'n dús de llana al clatell!

CASELAVI.

RIATLLERA. (Dibuix al llapis d' EUSSEBI ARNAU.)

ANÉCDOTA

Se representava al *Odeon* una d' aquellas obras terroríficas en las quals no quedava *títere con cabeza.*

Al final del últim acte y després de una escena en que moría tothom, inclús l' apuntador, l' únich vivent, dirigintse al públich, digué:

—¿No queda ningú per matar?

Un espectador que havía anat á la funció, com era costum en aquell teatro, ben provehit de menjá y beure, al sentí al cómich, exclamá tirant la botija á la escena:

—Te: mata aquest gat!

Lo cómich l' arreplegá al vol, descargolá 'l galet, l' alsá per beure un trago; pero al notar qu' estava enterament aixut, exclamá ab profunda tristesa:

—¿Encare no es prou mort?

M. P. GARCÍA.

¿QUÉ HI FARÉM?

Quan eram noys tú y jo encare,
jugavam á jochs de nens.
—«¿Aném al jardí?» jo 't deya,
y 'm responías:—«¿Perqué?
¿Qué hi farem al jardí tots dos á solas?
¿Qué hi farém?»

—

Ara, que 'l teu cap blanqueja
y del meu se 'n vá 'l cabell,
—«¿Aném al jardí?» 'm preguntas
y jo 't contesto:—«¿Perqué?
¿Qué hi farém al jardí tots dos á solas?
¿Qué hi farém?»

CONRAT ROURE.

BOCINS

Per vanitat m' estimavas
y per lo mon ho ostentavas,
mes avuy que ja 't coneixo,
si per vanitat m' aymavas,
per vanitat t' aburreixo.

—

Si jo pogués ser Deu, hermosa meva,
engendraría 'l cel ab ton somrís,
acoblantne la llum de tas miradas
per ferne 'l sol radiant del Paradís.
Y de ton esperit, l' essencia pura
l' aixecaría fins al soli meu;
daría 't mon poder, y 'm faría home,
perque fossis mou Deu.

ADOLF CAMPS Y CORTÉS.

UNA PICA—(Dibuix á la guache de MARIANO BENLLIURE.)

LA BOYRA

Al mitj del desert,
al cim de una roca,
ressecas las carns
y extintas las forsas,
un vell ermitá
saluda á l' aurora.

Del fons del barranch
s' aixeca la boyra,
s' aixeca suaument
y escala la roca,
com serp ondulant
com serp tentadora.

Manyaga vá y vé,
s allarga y s' enrosca
manyaga flotant
pren tintas de rosa,
pren tintas de carn
y formas de dona.

Ja sota sos peus
la véu el sant home,
li sembla sentir
un bras que l' enrotlla,
un bras que l' extreny
y 'l cor li avalota.

El vell clou els ulls
y prega ab més forsa
y 's colpeja 'l pit
y al Senyor implora...
Pero esclata 'l sol
y 's desfá la boyra.

Apeles Mestres.

GIMNÁSTICA FÍ DE SIGLE

¡Arribo de viatje!

Vuidém lo sach de nit.

¿Qué 'ls sembla l' exercici?

¿Vritat qu' es molt bonich?

Descans, y vingui un' altre.

¡Patim, patám, patim!

Davant... darrera... enlayre.

¡Qué tal aquest rahim?

Ja s'ha acabat la feyna..
¡Senyors, molt bona nit!

GUSPIRAS

Una bacallanera davant de un casco d' arengadas rovelladas, cridava:

—Alsa noyas, que aixó es plata.

—¿Y perqué no las alabeu un xich més?—li va dir un Joan Doneta que anava á comprar un palpisset per la senyora.

—Es que si digués que son or, las minyonas fugirían esparveradas... No volen ser tan ricas!

A. Pallejá.

—

La escena en una tenda de joguinas, la vigilia dels Reys.

Un senyor castellá tracta de adquirir un violí de fira; pero per mes probas que fá ab l' arquet, l' instrument apenas treu cap sonido.

Lo dependent li observa:

—Oh, Esto se remedia con un poquito de *desgracia griega.*

¡¡Volía dir *pega* grega!!

Pepet d' Esplugas

LO CALOR DEL ANY (per M. MOLINÉ.)

Los dias que vá ferne
¡quín modo de apretar!

Ni aixís hi havía medi
de férsela passar!

***

Quina manera més quieta
de plourer ahí la nit!
Als camps la llevó 's nodria,
la tristesa en l' esperit.

—

Las gotas d' aygua lliscavan
pe 'ls vidres pausadament,
y á la llum dels fanals, débil,
veya 's lo paseig lluhent.

—

Los arbres s' hi enmirallavan
contemplant com eran d' alts,
com l' alé de l' hivernada
los posava á tots malalts.

—

Pensant en los que no tenen
pera dormir ni un recó,
espantat per la pobresa
vaix tancar lo finestró.

Tot solet dintre del quarto
vareig posarme á llegi';
sols un llibre es testimoni
de ma tristesa d' ahí.

—

Ara 'l sol tot ho rebifa,
també escalfa á ne 'ls pobrets,
que del dematí contemplan
la llum com los aucellets.

—

L' arbre l' humitat aixuga,
tot recobra 'l seu posat;
jo també ab lo cor alegre
la meva casa he dexat:

—

y li he dat lo que tenía
á un pobre noyet petit,
que m' hi recordat al veurel
de ma tristesa d' anit.

ALFONS M. PARÉS.

LA COPLA DEL *PENSIL*

La copla del Pensil es una copla de fora, formada per uns noys que tenen bon cor per dintre.

Van posarli «del Pensil» una tarde que venían de bullanga, com li haurían pogut posar un altre nom d' una altra mena, si 'l padrí hagués tingut un altra decantada.

No va tenirla y el Pensil li ha quedat y ha de quedarli mentres ne quedi un ab buf dels que tocan, ó un ab camas sense poagre, dels que segueixen els dibuixos de la música.

Aquesta sol ser de la mena de l' alegra. A n' als noys no ls vinguéu ab entortolligaments de notas, ni entrabanchs de bemols, ni pessigollas ab intervencions de armonías. Tot lo més. clau de fa (¡y encare!) y algun que altre sostenido. Ells son senzills y senzillas volen las notas.

L' un es fuster, l' altre manyá, pintor aquell ó paleta ó ebanista, y quan arriba 'l vespre, cansats de treballá ab la ditxosa materia, no han d' ensopir-

se l' esperit ab solfas saltadas y espessas, ni malmetres lo poch humor que 'ls ha sobrat del traball, ab gimnásticas de dits, ni esbufegaments de sonidos empaytantse...

Donáuloshi una sinfonía de las serias y reposadas, per escudella: per carn d' olla una masurca de empenyo, vals per entrant ab picadillo, per l' alegría dels socios, y per postres, aquella americaneta tan gronxada portada expressament de las Américas, per un amich de la familia ó pe 'l cornetí de la colla quan va anar á fé 'l servey á n' aquella isla d- allí de l' altra bandada.

Quan ne tocan una d' aquellas; ¡ah fillets meus! alló sembla una plasseta de Guantánamo. ¡Quin modo de sentirse olor de guayaba y coco y altres fruits! ¡Quins mohiments de negrito distingit! ¡Quin fum de cigarro bó y quin relliscar las parellas, empaytantse ab la més bona avinensa!

¡Quína alegria en Colón que ho pogués veure y tot lo séu parentiu que van anar conquistant aquell recreyo de terra! De segur que daría un parell de voltas ab una negra de las que va portar per mostruari y li caurian quatre llágrimas si s' estimava una mica 'l séu decoro.

Perque alló es essencia de Americana. Es un estracte de moviments y de compassos gronxats, capassos de fer retornar á en Brown Sequard, y ferli llensá 'l pot de las medicinas.

Ja avans de comensarla, tothom tremola y formigueja. Las noyas allargan el coll per que las treguin; el jovent dona ullada y embestida, y darrera, en el rengle dels reposats hi ha un gronxament instintiu, com si cantessin: «Dichoso aquel que tiene la casa á flote» y 's gronxés en el mar «el camarote.»

El director, un cop te 'ls papers en clá, mira als subordinats:

tot el Pensil en pes, que está esperant el cop de regla de surtida. S' alsa com una amenassa y tornant á caure ab reculada, fa seguir els violíns que comensan un fregadis per llí las cordas mes primas.

No es encare l' Americana. Bon tros se 'n falta. Son las olivas, pero unas olivas tristas y precursoras de una empenta voluptuosa. Entra 'l flauti, y se sossegan els violins, sentint-se ja ajudats; y serio, calvo y magestuós parla lo contrabaix ab gran respecte, y á sa veu para la broma y tothom te confiansa que la cosa va empenyada.

S' acosta la Americana y un alto la prepara. Los cors s' aturan. Torna el mestre á senyalar y... ...alsa Pepeta! Arrencan els cornetins unas cascadas de notas que las solfas no poden doná l' abast. Vinga repicar y seguir escalas amunt y avall, sense donarse sossego; vinga inflá y desinflá las galtas y treure vent per la boca y p' el nas y per las orellas; y vinga aquell gronxament, aquell panteig vingut d' América, que tan serveix per fer cremar á n' els pares de familia que s' ho miran com per ferne de nous als que s' hi troban.

A la sala, s' arrenca un suor, com si ho hagués manat el metje. Un suor copiós de partera salvada, un suor que requereix jipijapa y qu' estova 'l pit més que totas las pastillas.

Los de dalt no s' arredran. Al contrari. Demanan quart y ajuda, y la trompa s' hi posa y l' ajuda el timbal y al últim enjegan el bombo ab platets y demés *vajilla* y alló arriba al cap de munt y reconforta.

Es el Pensil que dona 'l plé. L'

últim grahó de la música. Després, ab veu trista, 's despedeix la flauta y el clarinet y els que ballavan s' assentan y s' aixecan els que seyan y tot acaba ab armonía y santa pau.

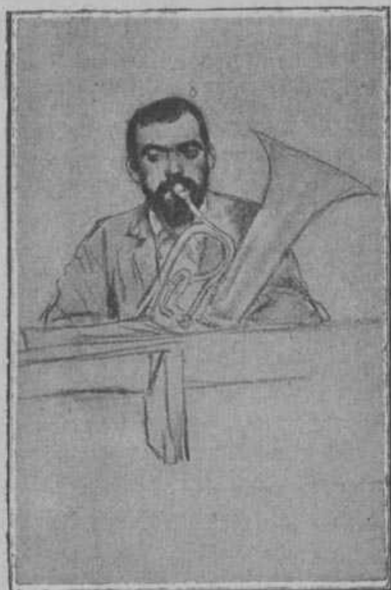
Dihem ab santa pau, perque entre músichs es bó fer constar l' avinensa del Pensil. Ells podrán no avenirse alguna volta, entre l' un ue dona un Sol y l' altre un Lá; podrán tenir petitas diferencias ab els acòrts de las solfas; pero ab los demés de la vida van á la una, millor que la millor orquesta. ¿Qu' havém d' anar á Montserrat? Anemhi. ¿Qué s' ha de fer una suscripció per un company? Femla sens perdre temps. ¿Que hi ha una alegría á passar ó una tristesa á sufrir? Gosemla ó patímla junts. L' art del Pensil es l' art de tota armonía. Y mes qu' un lligament de notas, es lligament de voluntats que s' entenen y 's secundan.

Qui no sapiga ser de la mena dels amichs, per bé que sápiga tocá teclas, no será may de la cobla. Allí 's necessita mes bona gent que bons músichs; mes cors que dits; mes homes fornits de bona voluntat que forts de nota, ja que podrán cridar á consulta els músichs forasters p' el recreo dels oidos y no p' els remeys de casa, per' consol de sentiments, anats y vinguts, en cas de apuro, p' els cassos de germanó y els tránzits de malaltía.

Ser del Pensil, vol dir ser de la colla. Vol dir, estar á punt per' emborratxarse de alegría si la cosa s ho val; pera sentirse ferits de sentiment y repartirsel si 'l sentiment se 'n entra á casa d' algún company; pera plorar junts á cops de violí y junts riure á cops de bombo; pera tocar per fer ballar, y pera tocar per fer sentir; pera junts vendres l' enteniment per

un día de gatzara com per un día de dol. No sabreu que ho fá, pero una copla de poble sembla la veu del mateix poble. Si ell está núvul sentiréu que la música mateixa es mes trista que si gosa de serena; si hi ha pau, toca ab mes calma, y ab mes nervi si hi ha guerra, y sempre es la música mateixa, y no cambía may el repertori.

Lo que cambía es el modo de sentirla y escoltarla. Aquella americana que un día fá voltá á la gent ab empenta voluptuosa de cap á cap de sala, es capás de fer seguir tristament á tot lo poble ab el cap baix, p' el camí del cementiri; de adormirlo y de portarlo á la guerra ab un sol crit d' entussiasme.

Y es que 'l poble ab una sola cansó 'n te prou p' el seu passament de viure. Digueune cant plá, ó digueune la Marsellesa, 'l cas es tenirne una per esbravarse cantant tot alló que ni 's pot, ni se sap dir de paraula; tenir oberta la válvula d *escape* del sentiment, la veu de l' ánima, que no pot enrahonar, y fá enrahonar la copla.

¡Planyéulo al pobre poble sense música! Es com si fos mut de naixensa!

SANTIAGO RUSINYOL.

SOL D' HIVERN (per M. MIRÓ)

Se contan per primaveras
los anys que fá lo jovent;
pero en passant dels setanta,
se contan per sols d' hivern.

CANSÓ D' ESTIU

I

En lo cim de la montanya
que 's veu allí, al cap de vall,
hi ha un paradís, vida meva
que per tú jo he preparat.
N' es una caseta blanca,
blanca com un glop de llet,
la portella que la tanca
te atravessada una branca
que per barra jo li he fet.
Jo n' he fet una torreta
qu' ha de ser un niu d' amor,
per 'ná á beure aygua fresqueta
en lo estiu y en la tardor.

II

Una verda enredadera
gira y volta un finestral,
y aucellets d' alas pintadas
venen á picotejar.
Quan la porta queda oberta
volan dins los aucellets
y gosan de ditxa certa
si la terra está cuberta
de panís y altres granets.
Jo n' he fet una torreta, etc., etc.

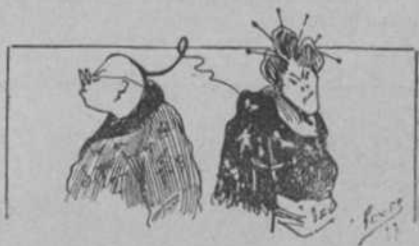
III

Vina, anemhi desseguida
y mon afany calmarás.
Si be la casa es petita
lo meu amor es molt gran.
Que no hi trobarás riquesa
massa cert qu' es veritat;
mes ja veurás ab certesa
qu' en mitj d' aquella pobresa
hi haurá la felicitat.
Jo n' he fet una torreta, etc., etc.

IV

Hi ha un hortet, esposa aymada
que dona goig de mirar;
hi han llessamins y violas
y clavells vermells y blanchs.
En las nits que fassi lluna
passejarém per l' hortet,
y abdós boy parlant á l' una
dirém:—¡Ay, quina fortuna
si Deu nos dó un angelet!
Jo n' he fet una torreta
que ha de ser un niu d' amor,
per 'ná á beure aygua fresqueta
en l' estiu y en la tardor.

J. Blanch y Romaní.

LO PASSAT Y PRESENT DEL SERENO

SONET

Era un ser esencial, ¡vaya si ho era!
ni un instant ensopit, per tot servía;
los amors de la nina protegía
si 'l galan li donava una.... friolera.
Llevadora portava á la partera;
si algú estava malalt ansiós corría
á buscar lo galeno y quan sentía
tocar horas las dava ab veu sancera.
Mes avuy, quánt distint! Ja res l' halaga,
ningú li fa 'l saludo, ningú 'l crida,
ningú 'l convida á beure, ningú 'l paga:
sigué foch d' encenalls, ja no te vida;
pero ab tot no ha deixat la costum pessima
de donar per Nadal la seva décima.

A. Cortina Rivera.

PUNTAS

En una guantería:

La dependent está emprobant uns guants á un gomós de mans molt flacas.

—Sab—li diu—¿que té 'ls dits molt llarchs?

Lo gomós amoscat:

—Sí, senyora, y cregui que si 'ns trobessim sols n' hi donaría una proba convincent.

—

Entran dugas nenas á comprá' anissos á casa de un adroguer.

—¿De quina classe 'ls voleu?—pregunta 'l dependent.

—A mí dónguime'ls de frare—diu l' una.

Lo dependent fá una rialla maliciosa, y després de fer á l' altra nena la mateixa pregunta, ella tota roja respon:

—A mí de *monja*.

—

En una sabatería un pobre diable, al concertar unas botas, se les mirava tant y feya tals escarafalls, que l' amo del establiment extranyat no pogué menos de dirli:

—Home, encare 'm fareu creure que hi enteneu molt.

—¡Y tal com hi entench! ¡Si soch l' home mes *sabaté* y de mes *pega* que corre pel mon!

ANTONET DEL CORRAL.

¡DE MONOS! (per J. BLANCO CORIS)

Casi cada día hi son: renyeixen: pero al renyir prenen l' embestida per estimarse més que may. ¡Aixó es l' amor!

DOLORA

Estimava tant y tant
un pare á la séva noya
que ab passió fet un baboya
sempre l' estava besant.
La nena 's va anar fent gran,
en tan que 'l pare seguía
petonejantla á porfía,
per més qu' ella demostrava
que en extrém li repugnava
aquella insistent manía.
Un jorn al aná á estampá
á sa filla un fort petó,
ella arrencá un tremoló
y á la fí 's posá á plorá.
—¿Per qué ploras?—preguntá
lo séu pare impresionat.
—Perque avuy m' han innovat,
contestá ella ab veu afable:
qu' un petó es cosa del diable
y si 's reb se fa pecat
Lo pare no sapiguent
com surtir d' aquest embull,
ab tó sério, plé d' orgull,
així á la noya reprén
—¿Creus que ta edat no consent
que 't petoneji 'l téu pare?
Donchs, prepárat, perque ara
has entrat en situació
de rebre en lloch d' un petó
un bon revés á la cara.—
La noya molt satisfeta
somriu ab gran desembrás;
mes lo pare aixeca 'l bras
y li venta una catxeta.
—Ara contéstam, filleta.
¿Qu' es més dols, no tingas pó',
un revés ó bé un petó?—
Y ella com si tremolés
murmurant digué:—Un revés
sempre que 's dongui ab rahó.—
Com que la noya festeja
ab un jove que la estima,
lo pare sovint s' hi arrima
y ab bon fí la sermoneja.
Ara no la petoneja,
pro com á filla que li es
li diu:—Mira, no 'm fa rés
que sostingas relacions;
pro alerta, que hi ha petons
que fan mes mal que un revés.

JOAN VILASECA.

FORASTERS Á BARCELONA (per J. VILA.)

—¿Y aquí, padrí, qué venen morts?

¡IGNOSCENCIA!

—¿Cóm te dius nen?
—Pau Farré.
—¿Ja vas á estudi?
—No encare.
—¿Quánts anys tens?
—Cinch ne vaig fe.
—¿De qui ets fill?
—Això no ho sé,
ja ho preguntaré á la mare.

J. ASMARATS.

PE 'L MEU GUST

—¿Lo millor de 'l mon sabs qu' es?
—Lo primer bes, Marimón,
—No ho creguis; lo primer bes
es molt grat; pero molt mes
trobo que ho es lo segon.

AMADEO.

PAISSATJES BALEÁRICHS (per F. FERNÁNDEZ SANZ.)

Pont sobre 'l Gorn.—Isla de Menorca.

¡DEMA!

¿Qué diuhen? ¿Qué la desgracia del mon prové de las donas?

Protesto enérgicament y demano la paraula en contra.

Las desditxas que afligeixen á la humanitat se deuhen totas al *demá*.

No ho duptin: suprimeixin lo *demá* y totas las cosas del mon anirán com una seda.

Los homes, que elevan monuments als séus héroes y benfactors, haurían d' aixecar un pedestal d' oprobi é ignominia al inventor del *demá*.

¡Demá!... ¿Saben lo veneno, la influencia nociva que porta en sí aquesta paraula?

«Demá pagaré.»

«Demá aniré á cal metje.»

«Demá m' ho pensaré.»

«Demá comensaré á ferho...»

¿No sería millor pagar avuy, anar á cal metje avuy, pensarho avuy y comensar á ferho avuy?

***

L' *avuy* es imperiós, decissiu, inexorable: lo *demá* es la interinitat contínua, la morositat erigida en sistema, la negació de tot.

L' home que diu: *Avuy*, fa, obra, traballa, avansa; el que diu: *Demá*...

no fa res; perque darrera de un *demá* n' hi ha un altre, y si avuy diu *demá* ¿per qué demá no pot tornar á dirho y deixarho pel *demá* que segueix?

Aquell que diu: *demá pagaré*, generalment no paga. Lo seu *demá* no es res més que una porta falsa per la qual s' escapa y eludeix la perentorietat del pago.

Demá aniré á cal metje... ¿Qué té realment necessitat d' anarhi? ¿No? Donchs ¿qué anirá á ferhi demá?... ¿Sí? Pues ¿per qué no hi vá avuy? ¿No veu que si ara 's troba malament, demá 's trobará pitjor y al metje li será més difícil curarlo?

Demá m' ho pensaré... ¿Qué sab vosté si s' ho pensará demá? D' aquí á demá poden succehir moltas cosas, y si ara confessa que no té temps per pensar ¿quí li diu que dintre de vintiquatre horas no 'n tindrá encare menos que avuy?

Demá comensaré á ferho... ¿De veras?... Demá lo que probablement fará, será deixarho pel día següent, y 'l día següent pel altre... y axís aniría seguint fins á la consumació dels sigles, si no fos que avants los sigles lo *consumirán* á vosté.

Aquest: *demá ho faré*, es lo xuclador que s' ha tragat totas las forsas é iniciativas del género humá.

Lo *demá* allarga 'ls casaments, aplassa las especulacións, entreté 'ls traballs, eternisa las grans obras y 'ls més insignificants assumptos.

Quan entre la voluntat y 'ls actes del home s' hi interposa 'l demá, lo cos y l' esperit s' entregan indefinidament á un deliciós repós: repós previ de las fatigas que ocasionará tot lo que demá pensa ferse.

***

Amich lector: ¿vol un bon consell?

Per viure, pensi sempre ab l' *avuy*: per morir, pensi ab lo *demá*: la vida es una funció de primera necessitat; la mort... no porta pressa.

Meditiho bé y veurá com tinch rahó.

Pero no ho mediti demá, sinó avuy, ara mateix.

MATÍAS BONAFÉ.

CATALUNYA PINTORESCA (per J. PAHISSA.)

Patí de casa la tía Tona.—(Moyá.)

ENDRESSA (*)

A un amich que vá á casarse.

Sent prop la boda que té
de omplir de goig lo teu cor,
t' envejo, t' envejo á fé
sent com es ella un tresor.

Com l' aucellet á l' aucella,
com l' abella á la floreta,
com la tórtora blanqueta
estíma á sa fiel parella,

així has de estimarla, així,
y així ella te ha de estimar,
ab amor pur, exemplar,
sens celos ni frenesí.

Fent' ho així, passar veureu
placentera aquesta vida
y vostra ditxa, marcida
de segúr may mirareu.

La lluna de mel, en tant,
fés que paulatinament
vagi sempre al quart *creixent*
pero may al quart *menguant*.

La teva no hi anirá,
de aixó ja n' estich segú,
puig no dantli motiu tú
sempre ella t' estimará.

No sigas gelós per' rés,
que aixó no sols las irrita,
sino que á faltar incita,
devant l' amor propi ofés.

Dígali, si es que no ho sab,
que guiada per son amor,
pot manar dintre ton cor,
pero no dintre ton cap.

Que cregui, per viure en pau,
en Deu, l' Infern y la Gloria,
y sápiga de memoria
la Epístola de San Pau.

Y no olvidis una cosa
que la experiencia ha ensenyat:
la enemiga del casat
es l' amiga de la esposa.

Ni encar gosant ta passió
en lo séu no tens de veure
cós de dona; si 'm vols creure
mantén sempre l' ilusió.

No caiguis en un desllís
ni jamay fugis de tó...
francament, tu ets massa bó
y mereixes ser felís.

JOAQUÍM M. BARTRINA.

(*) Traducció de una poesía castellana inédita de Joaquim M.ª Bartrina.

Lo mercat de Terracina (Fragment de un quadro d' Enrich Serra).

HUMORADAS

En un poble rural estava próxima á celebrarse la festa-major; pero eran tals los obstacles que s' oferían, que ja molts duptavan si arribaría á ferse.

Un jove qu' en inteligencia y energía volia descollar sobre 'ls demés, exclamá al mitj de un gran grupo:

—A pesar de las contrarietats que 's presentan, jo juro que 's fará la festa... ó no 's fará res!

—

En un ball:

Diálech entre dos tranquils:

—Tú, ¿de qué va vestida aquella máscara?

—Home, qué no ho veus?... De Ilustrina.

J. Pujadas Truch.

NIUHET D' AMORS

(EPITALAMI)

¡Quin goig que fa! Mireula...
Ab passos trémuls, somriguent, hermosa,
la bellesa del cor portant impresa
en sa cara ufanosa,
las mans en creu com virginal dëesa
damunt son pit, que sent glatir conmosa,
ella s' atansa, á son entorn ovira,
y al véurer's sola en la nuvial estancia,
folla d' amor tot gemegant suspira.

...S' assenta y plora... ¡la emoció es tan forta!
Per tot sent la fragancia
de flors que li recordan, falagueras,
historias d' un passat que l' aconhorta;
y al contemplar en un espill sa cara,
blanca com la figura d' una morta,
y al veure com las rosas perfumadas
que voltavan sa testa
al sol ne van cayent una per una
com arbres doblegats per la tempesta,
llansa un gran crit d' esglay... y freda y bruna
la nit extén sa vesta,
tapant ab pura y virginal prudencia
l' espay que ans ocupava
lo vel ja desgarrat de la ignoscencia.

. . . .

Avuy, tórtora aymant y carinyosa,
sas alas de neu pura
pel foch tocadas del amor d' esposa
extén sobre son niu, lloch de tendresa,
ahont cada jorn ne proba la dolsura
de la fidel estimació promesa,
en días de ventura
y d' il-lusió encisera y regalada
per son company d' amors, enamorada.

Teixéixli una garlanda de flors bellas,
espós enamorat, y cada dia
quan apunte l' aubada,
á l' hora en que s' eclipsan las estrellas
al sentí 'l bes ardent de matinada,
recórdat de regarlas ab t' aymía...
que las més bellas flors, si no se regan
se secan ó 's mustigan,
ó be, si massa 's regan ¡ay! s' anegan,
las toca algun mal vent y 'ls fruyts s' espigan

ARTUR VINARDELL ROIG.

¡.........................!

Quan veig que dos amants, ab fe s' estiman
dant probas de que senten ver amor
y noto en los seus rostres la rojor
deguda als petonets que no escatiman....
entre mí penso y dich:—«¡Ay, desgraciats!
y quants cops, per mes que ara no ho penseu,
si arriba 'l fatal día en que os caseu
sortireu al carrer.... *esgarrapats!*

M. BONAPASTA.

PENSAMENTS

¿Quíns derroters ha prés la ciencia humana, que ha arribat á serli més fácil matar á un elefant, que destruhir á un microbi?

—

La pena de mort es un acte de despotisme, perque no admet apelació. L' aplicació de la tal pena deuría reservarse pera quan á la ciencia humana li fos tan possible tornar la vida á un mort com arrebatarla á un viu.

—

Despreciada dels homes de la terra
á Déu se consagrá.
¿Quin sacrifici fá la que regala
á son Déu lo que 'l mon va despreciar?

—

Qui estima y es correspost ha trobat totas las glorias. Si es un sabi que llensi 'ls llibres; si es un ignorant que no 'n llegueixi cap.

JOSEPH ALADERN.

LA TRIPLE ALIANSA (per M. MOLINÉ.)

Vé atacant ja fa molt temps,
puig per aixó funciona,
la butxaca y la salut
del poble de Barcelona.

ELS GITANOS GRANADINS

EL TIO HEREDIA [1]

. . . .

Pero lo més important, lo verdaderament notable y sorprenent de Granada, es la Jitanería. Al través de las vicissituts, guerras, progressos y religions per que ha atravessat Granada, la rassa jitana s' hi ha mantingut pura y castissa; avuy está igual que 'l día en que per dret de conquista va ferse senyora y majora dels turons que clouhen Granada.

En aquellas vertents, hont per la forsa fecundant d' aquell sol y d' aquella terra vermella, las figueras de moro teixeixen boscos y donan sombra y floreixen al temps de las rosas, allá viuhen encauats els jitanos. A cada revolt d' aquells caminets defensats per las murallas de figuera, troben una cova oberta en la terra, un cau qu' arriba algunas vegadas á tenir porta per tancarse, algo que rarament pren la forma d' una barraca...—allá dintre viu una familia. Un pollí fermat á la entrada del cau, la percussió de dos malls demunt d' una enclusa, la cansó monótona d' una teixidora d' espart vos indica l' industria de 'ls habitants d' aquella cufurna.

Aixó quan els jitanos tenen industria. L' ofici més usual en ells es trafiquejar y esquilar animals, aixís es que l' amo ordinariament es fora de casa; las donas, per lo regular, treballan l' espart y 'l jonch ó fan escura-dents: pero aixó, per veurho, es precís buscarho. Lo que sí veyeu al primer cop d' ull son xicotas de catorze ó quinze anys, desarrolladas lo suficient per aparentarne vint-y-cinch, qu' entre uns pellingos destrossats, virolats y á tot ser pintorescos, fan gala d' unas carns colradas y robustas, d' una forma correcta y hermosa y d' una gracia seductora y salvatje.

¡Ab quina maliciosa conciencia balandrejan mandrosament son cap negre sobre las espatllas, remouhen ab desfici els ulls en sas concas clavantlos sobtadament en los vostres, y agitan els llabis perque vejeu las dents més menudas y blancas que veure 's pugan! Aquestas figuras extraordinarias, bellugadissas é indolents, tenen molt de la serp; cautivan y repugnan, y atrauhen conservant no sé qué de repulsiu. ¡Quin estrany contrast veure sobre aquell cabell negre llampeguejant blau, una fresca y delicada rosa d' aquells *cármenes!*

Aquesta especie d' odaliscas sembla qu' ensuman la pujada d' un viatjer; ja de lluny las veyeu galopar cap á vosaltres batent las mans y doblegant son cos ab una flexibibilitat purament *jitana;* vos enrotllan y posan la má sobre la espatlla ab certa franquesa ignocent y llegítima, y en fi, valentse de paraulas las més graciosas y falagueras acaban demanantvos *dos cuartos pa una rosca*, que cediu expontáneament com donariau un bescuyt á un mico. Pero llavoras ab el coquetisme més es-

---

[1] Acompanyem lo retrato de *El Tío Heredía* degut al emiment pintor *Sr. Tusquets* ab alguns fragments de unas notables cartas de *Apeles Mestres*, qui á l' any 1875 visitá las provincias andalusas en companyía de 'n *Tomás Padró*. Ditas cartas sigueren publicadas en la revista *La Renaixensa* de aquell mateix any.—N. de la D.

EL TIO HEREDIA—*Granada*—(Quadro al oli de RAMÓN TUSQUETS).

quisit vos replican que *con dos cuartos no se compra una rosca*, y n' heu d' afegir dos més.

Una tarde, passejant per aquella accidentada barriada, varen deturarnos duas noyas com d' onze á dotze anys d' edat, que, á favor de uns cuants cuartos que las hi donguerem varen ballar un *petaco*, cantant á un temps y acompanyantse ab las mans ellas mateixas; aquest ball y cant son completament orientals: aquéll es una série de moviments pausats y voluptuosos, el cant está compost de tons monótons y melancólichs que passan á tornarse vius y frenétichs. Aquestas jitanetas anavan descalsas y mitj despulladas; en fí, véurelas, era veure *bayaderas*, ni més ni menos.

Al passar per devant de las covas moltas vegadas veyeu las jitanas vestidas de coloraynas y fumant, extesas en terra. La canalleta, nuha de pel á pel, se revolca pe 'ls caminals y las noyas que per la poca edat no deuhen compendre 'l valor de la moneda, en lloch de diners vos demanan rosas que s' entortolligan ingenuament per las trenas.

Dintre d' aquell mon de llibertat, els estranjers exclaman embadalits: *Aixó es Espanya!* mentres que nosaltres, menos visionaris qu' ells, no podem menos d' exclamar: *¿Aixó es Espanya?* . . . .

Potser vos sorpendrá 'l que las jitanas demanin flors, pero heu de saber qu' en Granada no hi ha ningú qu' en la solapa ó en la má deixi de durne; es que n' hi han tantas, es que son tan hermosas, es que 'ls marrechs que las venen saben marejarvos y obligarvos ab tanta gracia y finura que sense saber per qué aneu comprant flors del matí al vespre, prenent exemple dels russos, alemanys é inglesos, que son els que més diners hi esmersan.

Pero la coneixensa contreta en Granada, de que més m' honro y enorgulleixo es la del *Tío Heredia Cortés*, el jitano més vell d' Andalusía, el successor per línea directa d' Hernan Cortés segons ell afirma. Figureuvos en el *Tío Heredia* un home encorvat, magre, negre y d' una talla bastant elevada; té els ulls colgats entre arrugas, y las galtas sota unas patillas blancas; du sempre la boca oberta y en el lloch qu' altre temps devian haver ocupat las dents no s' hi veu més qu' una punta de llengua blavosa que 's belluga sempre com la d' un lloro. Porta un calanyés ratat per sota 'l qual apunta un mocador vermell; va espitragat, du á la má un bastó de sis ó set pams, camina aixarrencat y s' aixuga molt sovint el nas comensant ab el cólze y acabant ab la punta dels dits.

Dans la brasserie.—París.—(Dibuix de J. SALA.)

Aquest es el *Tío Heredia*, capitá dels jitanos de Granada, antich modelo de 'n Fortuny y noy mimat de tots els artistas residents enllá de Serra Nevada. Un matí 'l vejerem biaxar pe 'ls boscos de l' Alhambra; tenía no sé qué de fantástich y extraordinari. Nosaltres que 'l coneixiam ya per la fotografía, 'l reberem fentli una cortesía fins á terra á la que respongué gravement ab un altra d' igual allargantnos la má ab certa deferencia. Al preguntarli yo quina edat tenía,—*Cuatro du-*

ros y medio,—va respondre ab dignitat; pero la veritat es que passa de 'ls noranta. Inmediatament, divisant no gayre lluny una barraqueta de beure, va dirnos portant la má al sombrero: *Compañeriyos ¿no vamos á echá una copiya pa l' alegría?*

Varem ensenyarli un retrato de 'n Fortuny que casualment duya mon company de viatje, y després de contemplarlo una estona en silenci va llevarse 'l calanyés respectuosament, y ab accent conmogut esclamá:—*Lástima de jombre que zé le coma la tierra! Prumas habrá en er mundo, pero nó como la zuya.* Va preguntarnos si haviam conegut á *D. Mariano:* á nostra resposta afirmativa va fernos una gran barretada. Nos encarregá que quan vejessim á la viuda de 'n Fortuny la abrassessim de part séva.—No pot ser, varem contestarli, no es costum.—¿No?... preguntá molt sorprés; y baixá 'l cap quedantse uns quants moments cap-ficat y reflexiu.—*Entonse,* afegí després, *darle un güen apreton de mano.*

Nos encarregá expressions per no sé quants artistas, nos encomaná qu' en arribant á Madrit li enviessim unas estisoras—encare esquila—y á més un parell de sabatas;—«pero, continuá, com las que porto son ja molt vellas, més valdrá que m' en envihin dos parells.» Finalment nos oferí sa casa en aquestos termes;

—*Ayá onde vean ustés una parma mu grande, ayá vive eze giganton; ayá pueden dispcner de do ziya de oro. Adios reye jermozo!*

Al sentdemá passarem la tarde en sa cova, á la cual várem havernos de fer acompanyar per un jitanet, perque aquella *palma tan gran* qu' havia d' indicárnosla era una palmera que no pujava dos pams de terra á la obertura de la cova; las cadiras d' or varen tornarse unas resquicias de cadira que no s' alsavan apenas de terra. El *Tío Heredia* 'ns dongué visita desde 'l llit—ó cosa que ho semblava—nu de mitj en amunt y de mitj-en-avall vestit y calsat.

Un dels detalls més particulars que recordo d' aquell niu, es un Sant-Cristo de relleu qu' apunta en una de las parets al través de mil capas de cals; donchs bé. la tal imatje porta en el cap un calanyés de vellut, prenda fabricada per la primera muller del *Tío Heredia*. Lo demés de la habitació 's reduheix tot á un gran número de plats, ollas, tupins, cassolas, jerros, molls, estisoras, cadiras, un banch, una caixa y un catre, tot vell, malmés é inservible.

Fins aquí de jitanos; es hora de parlar de la Alhambra.

. . . .

APELES MESTRES.

L' AMOR FI DE SIGLE (per M. MOLINÉ.)

Cupido sense ilusións
exclama ab accent molt franch:

—Que vinguin bitllets de banch!
y tot lo demés son trons.

UNA CRIADA TRANQUILA (per LL. LABARTA.)

—¿Y 't sembla bé aixó de que haja de trobar cada dia cabells á la sopa?
—Pero, senyoreta, no li fassin fástich, que son séus ó meus... A no ser que sigan del séu anyadit...
—¡Poca vergonya!..

UN INTÉRPRETE

Entra á una fonda de Fransa
un crach demanant sopar:
lo serveixen y ell s' atipa
y de gasto fá vuit rals.
Truca al got, acut lo mosso
y al preguntarli:—¿Quánt val?
aquest, parlant en francés,
li contesta—*Son deux franchs* (1)
Sent aixó 'l pagés, s' aixeca
y diu, la vara agafant:
—Gracias noy..... Dona recados
al amo de aquest hostal.
Y fent voleyar la vara
gira qua tot trincat.

J. ESCACHS Y V.

(1) Se pronuncia: *Son de franch.*

EPIGRAMAS

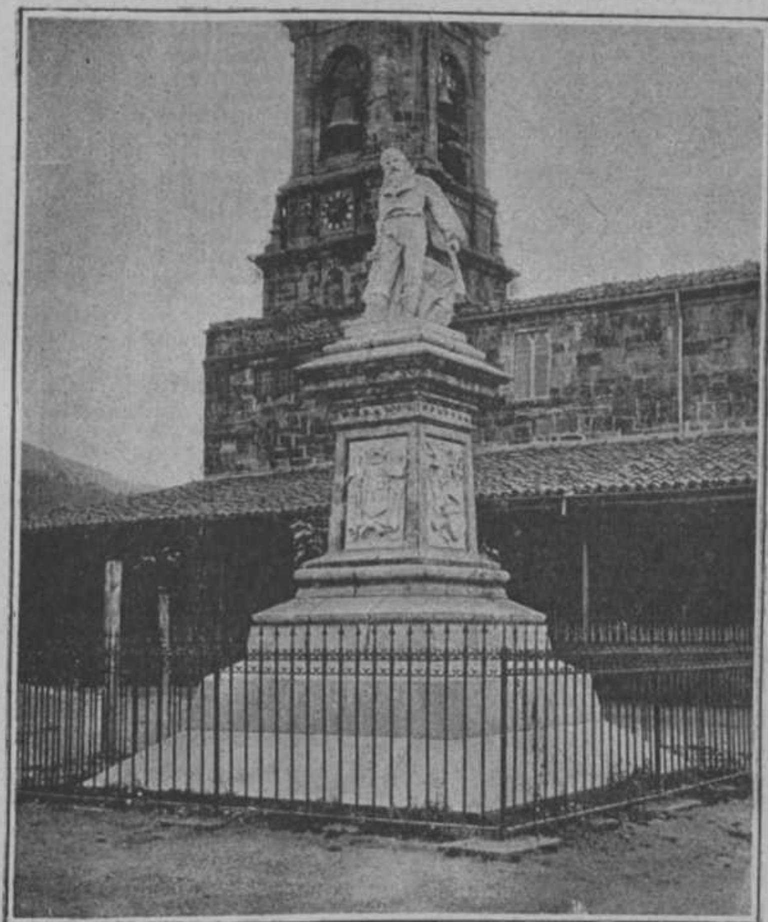
L' autor dramátich Palmiro
qu' era tan burro com pobre,
perque li van xiulá un' obra,
de despit se clavá un tiro.
Devant tal extravagancia,
digué ab molt acert en Tort:
—Lo pobre Palmiro ha mort
víctima de la ignorancia.

ALFONS ADÁM.

—

—¡Y qué 'n soch de desgraciat!
Ja puch jugar, ja, may guanyo.
—Donchs, mira noy, no t' enganyo:
jo 'm tinch per afortunat
puig pots creure ben bé Blay
que may perdo.
—¿Cóm t' ho fas?
—Senzillamment, ja veurás:
¡com que jo no jugo may!

J. P. ASCANIO.

Monument erigit en honor á Iparraguirre á *Villareal de Guipúzcoa.*

L' ARBRE DE GUERNICA

(DE IPARRAGUIRRE)

I

Es l' arbre de Guernica
nostr' arbre consagrat;
lo rega 'l cel, y arrela
al cor del bascongat.

Sant arbre de la pátria,
dels fills ets adorat;
pe 'l món exten tas brancas,
tos fruyts de llibertat.

II

Fa més de deu centúrias
que Deu lo va plantá'
lo roure de Guernica,

lo roure montanyá.
Aguántat ferm, bon arbre,
no caygas ara ja;
lo dia que tu caygas
la patria 's perderá.

III

Mes, no caurás, vell arbre,
per ara no caurás,
la Junta de Bizcaya
no dorm ni 's cansa pas.
Per defensar ta soca,
la pau del pais basch,
en tas quatre provincias
tens gent de cor y bras.

IV

Germans, agenollémnos,
y á Deu Nostre Senyó'
preguémli qu' etern sia
nostr' arbre protecto'.
Germans, de cor preguémho:
si ho fem ben de debó,
lo roure de Guernica
no caurá encære, nó.

V

Que volen aterrarlo
tots ho sabém segú
mes ¡ay! qu' en terra basca
no s' hi fa 'l sort ningú.
Per ferte de muralla
tindràs nostre pit nú...
viurem á la teva ombra
ó morirem ab tú.

VI

Vell arbre sens malura,
gegant d' antiga edat,
de fullas sempre verdas,
florit y assahonat;
apiádat de ton poble
que viu assedegat
y dónali altra volta
ton fruit de llibertat.

VII

Lo roure de Guernica,
—Vetlléume!—'ns ha cridat,—
preguéu á Deu que 'm guarde
qu' estich amenassat!...—
No volém pas la guerra,
la pau ja 'ns ve de grat,
pero ab las lleys antigas
y ab son calor sagrat.

VIII

Preguém á Deu que 'ns plogue
la pau sobre 'l pais:
que 'l roure sant no 's veja
ni sech ni malaltís;
qu' escampi sa brancada,
com manná degotıs,
las llibertats antigas,
la fé sobre 'l pais.

Traducció de
FRANCESCH MATHEU.

EPÍGRAMAS TEATRALS

Se disgustá molt y molt
la dona de 'n Pere Torres,
al saber que 'l séu marit
era á veure LA DOLORES.

—

—Del drama *D. Juan Tenorio*
qu' es lo que t' agrada més?
—L' acte aquell en que D. Joan
se carrega á D.ª Inés.

GABRIEL CAR.

AHIR, AVUY Y DEMÁ

Ahir sencilla y hermosa
sens luxo ni vanitat:
avuy, ab l' or qu' ha enllotat
la teva honra, ets orgullosa.
La societat asquerosa
hont t' arrosegas, t' ampara...
Més no t' olvidis que si ara
tots s' afanyan per... *tenirte*,
vindrá un jorn qu' han d' escarnirte,
y han d' escupirte á la cara.

FRUIT SEC.

A REMOLCH (per J. PELLICER MONSENY.)

—Tafoy! No se perqué dihuen que aquestas donas van per mal camí. ¡Bé son prou ben plans els carrers de Barcelona!

EPIGRAMAS

—¿Quín mal tinch, doctor Congost?—
un borratxo preguntá,
y 'l metje li contestá:
—Una *enfititis* de most.

—

Un cabo molt orgullós
á un pobre soldat pegá,
perque al crusarse tots dos
lo sorje no 'l saludá.
—Miréu qu' es cosa ben trista—
deya aquest crusat de brassos:
—Com que soch tan curt de vista,
no veig un ase á tres passos.

F. DE P. JUANICO.

—

Lo comerciant Sr. Nin
encarregá á n' en Bialó
li busqués un corredó',
y ell tal encárrech cumplint,
li vá portá' un *andarín*.

J. COTS.

¡PENSAT'HI!

¿Mon parer me demanas,
estimat Toni?
¿Vols saber com opino
del matrimoni?
Donchs vaja, escolta
y lo que 't diré fixat
en la memoria.
Pera casarse, creuhen
no 's necessita,
coneixer l' *Aritmética*
ni gens ni mica.
Mes tú 'n sabs massa...
per xó, company, evita
lo fe' una planxa.

—

Sent casat farás *sumas*,
com també *restas;*
multiplicacións, moltas;
divisións, sempre.
Pero ¡ay del día
que fassis una *regla*
de companyia.

—

Llavoras te segueixen
gangas y pérduas,
y la *de tres*, que á voltas
sol ser funesta.
Y ab molts apuros
tens de véuret, si 't faltan
las *d' asseguros*.

—

Aixó sols te demostra,
mon amich Toni,
qu' es *problema* difícil
lo matrimoni.
Mes jo faig mutis.
Si vols casarte, cásat...
fes lo que vulguis.

ROSSENDO PONS.

UN ESCURA-CANADELLAS (per E. GUTIERREZ.)

Diuhen que 'ls àngels hi ballan
ab lo vi de consagrar,
y es cert, puig ell de tan beure'n
fá estona que 'ls veu ballar.

ACUDITS

Deya en Joan á un amich sèu que no volía tenir may relacións ab cap geperut.

Y preguntá l' amich:

—¿Y á la tèva mare tampoch li dius may res?

—¡Alto! La mare no es geperut: es geperuda.

F. AROLAS M.

—

Un subjecte 's fica decidit á una botiga molt fonda del carrer del Hospital, y al ser casi al cap-de-vall, se topa ab un dependent que al veure'l tan resolt li pregunta que se li hi ofereix.

—No res:—respon mirantse'l de cap á peus.—Vaig al carrer de Sant Pau.

—Miri que per aquí no 's pot passar.

—Donchs ¿de què serveix aquell rétol de la porta?

—¿Quín retol?

—Aquell que diu: Esta tienda *se traspasa.*

JOANET DE BERGA.

LO CAMI DEL HOSPITAL

Lo fill, era fort y jove,
lo pare, vell y malalt;
vetaquí que 'l fill un día
així al pare va parlar:

—Jo conech un senyor metje
molt entés per vostre mal;
emboliquéuse ab la manta
que l' anirem á trobar.—

A coll y bé se 'l carrega
per portarlo al hospital;
lo mal fill, súa que súa;
lo vellet, vinga plorar.

Bon tros fora de la vila
lo fill ja estava cansat,
y, á mitj camí, vora un marje
s' aturava á reposar.

Axís que 'ls peus tremolosos
posava en terra 'l malalt,
signant del marje una pedra
deya al fill tot sospirant:

—Aquí mateix reposava
com tú, fill meu, fa molts anys,
quan també al meu pare duya
malalt com jo al hospital!

Del pecat que vaig cometre
ara 'l cástich he trobat,
que té rahó al dir l' adaji:
«Tal farás tal trobarás.»—

Axís que axó 'l fill sentía
va aixecarse d' un plegat,
y, carregantse al seu pare,
li va dir tot caminant:

—Torném, torném cap á casa,
que no 'm vull pas exposar
á que 'ls meus fills també 'm portin
algún día al hospital!—

A. Bori y Fontestá.

UN JUTJE GALAN

A despit dels anys y del cárrech que desempenyava, tingut justament per molt important y per molt serio, 'l Jutje de primera instancia de B., era lo que 's diu un verdader Tenorio. Li blanquejava 'l cap, li blanquejava 'l bigoti; però 'l seu cor no havía conegut may la freda blancura de la neu que tot ho gela. Si moltas personas de la séva edat y del séu respecte tenen en lloch de aquesta sensible entranya un turó pelat y árit, pedregós y sense una trista floreta creixent entre las esquerdas de las rocas, ell, l' ilustre Sr. D. Amadeo, podía envanirse de tenirhi un ardent volcá en plena erupció.

En l' exercici del séu cárrech sabía ser tan inexorable ab los homes com condescendent ab las femellas, sempre que aquestas s' ho valguessin. Si eran lletjas ó vellas no hi havía manera de contar ab la benevolencia de un jutje qu' entenía la *rectitut* y 'l *dret* á la séva manera, es á dir, en una forma sumament *humana*.

TIPO ARISTOCRÁTICH (per PERE SAENZ.)

—¡Vindrá!...

En cambi quan una processada, ó una litigant ó una testimoni valían la pena, D. Amadeo 's desfeya com un bolado, y 'ls tragos sempre amarchs de la justicia 's transformavan per ella en un vas d' aygua ensucrada ab una punteta de llimó, beguda sumament refrescant y agradable al paladar.

¡Quí més felís que 'l Sr. jutje, quan á solas ab una d' ellas, en lo séu despaig, li feya treure 'ls guants ab l' excusa de que per prestar jurament no 's pot anar enguantat!...

—Succeheix ab aixó —deya somrientli 'ls ullets maliciosament— lo mateix que ab lo sant matrimoni... la má al natural... Aixís!.

Y agafantli, y acariciantla si era petitona, fina y molsudeta, li encabellava 'l dit polser ab l' índice y li preguntava:

—¿Jura dir la veritat?

La dona, encesa com una rosella, y tant més apetitosa com més ruborisada, responía afirmativament ab veu tímida y dolsa, y don Amadeo las més de las vegadas se feya la ilusió de creure que aquell era un jurament d' amor, y 's recreava pa-

ladejantlo ab delicia, y per mica que la cosa prengués determinat camí... ¡conquista segura!

***

Las propensións eróticas del Sr. Jutje, algunas anécdotas picarescas que d' ell se contavan, certas empresas afortunadas que se li atribuhían donavan pábul á las conversas y á las brometas de tota la caterva d' escribans, escribents y agutzils que pululan en las dependencias de un jutjat de primera instancia.

Quan un litigant apurat preguntava:

—¿Quina es la millor recomenació de que puch valerme per interessar á D. Amadeo en pró de las mévas pretensións?

No faltava may qui li responguès:

—Busqui una dona ben guapa y aixerida que li parli per vosté.

Y com aixó hagués anat cundint, més de una vegada l' atortolat jutje 's trobá en una situació semblant á la del protagonista del drama: *Conflicto entre dos deberes.*

Sols que 'l conflicte de D. Amadeo no era entre dos *deberes*, sino entre dos *mujeres*.

Un escribá que 's distingia per las sévas frasses carregadas de mala intenció, deya:

—Si ascendeixen á D. Amadeo, no 'l farán content encare que 'l nombrin president de Sala: pera colmar los séus desitjos, fora precís nombrarlo president de Sala y Arcoba.

Y com hi havía qui furetejava, qui mirava pel forat del pany, y qui en certs moments crítichs alegant urgencias, s' havia permés entreobrir la mampara del despaig, D. Amadeo prengué al últim una resolució enérgica: la de amenassar als séus subordinats ab suspendre'ls d' empleo y formarlos expedient, sense contemplacións, en quant se permetessen presentarse al séu despaig sense qu' ell els cridés.

—Darém, si li sembla, uns copets á la mampara—digué un d' ells.

—Ni aixó haig de consentir — respongué 'l jutje—'ls cops á la

TIPO POPULAR (per PERE SAENZ.)

Una caña de manzanilla.

mampara 'm posan nerviós. En absolut: prohibició d' entrar ningú sense que jo 'l demani.

***

Y empenyat en això feu colocar *llamadors* eléctrichs, que tenint un timbre en cada dependencia del jutjat, convergían á un cayre de la séva taula ministre, formant una especie de teclat ab números.

De aquesta manera 'l jutje, sense moures del sitial, podía cridar á qui li convingués.

Va ferse la proba y durant los primers días l' aparato eléctrich funcioná perfectament. Ningú 's presentava que 'l jutje no 'l cridés apretant la tecla del *llamador*.

—Axís un hom está més tranquil,—pensava D. Amadeo.

Y amant com sempre de las aventuras galans, un dematí que tenía dintre del despaig una morena molt flamenca, tan incitant com esquerpa, li succehí un pás molt célebre, del qual encare avuy se 'n parla y se 'n fá broma entre la gent de la curia.

Figúrinse que de repent en totas las escribanías soná á l' hora 'l timbre de una manera desaforada, y creyentse que 'l Sr. Jutje reclamava ausili, tal vegada víctima de un atentat, actuaris, escribents, agutzils, y totas las personas que allí 's trobavan, corrent pressurosos y alarmats, obriren de una empenta la mampara y 's precipitaren dintre del despaig.

Lo moment no podía ser més crítich.

La morena en qüestió 's defensava com una lleona dels atachs de D. Amadeo, cego y sort, excitat y fora de sí davant d' una resistencia tan ferma com inesperada.

Y si 'm preguntan per la causa de aquell somaten eléctrich que continuava sonant desaforadament, ho compendrán ab facilitat quan els digui que la morena, per mantenirse millor á la defensiva, tenía apoyadas las ancas sobre 'l teclat dels *llamadors*, instalat al cayre de la taula.

Desde aquell día memorable 'l sistema eléctrich vá ser suprimit, apelant en cassos especials á donar la volta á la clau de la mampara, es á dir á la incomunicació absoluta, qu' encare que molt antiquat es lo medi millor y més segur perque a justicia puga funcionar ab éxit, desembrassadament y sense que ningú l' interrompi.

J. Roca y Roca.

ALREDEDORS DE GIRONA (per J. Pagés Ortíz.)

PAISATJE (per SEBASTIÁ GAY.)

TIPOS ESPANYOLS (per M. RODRIGUEZ CODOLÁ.)

Segoviana.

DE CONQUISTA (per J. PELLICER MONTSENY)

—Ben mirat, nosaltres valém més que 'ls xitxarelics.. Las donas ja ho saben: tenim més experiencia.

LA COQUETA

Cadescú per 'lla hont l' enfila.

Poetas, ja dolents,
ja mancos de xaveta,
han fet versos á cents
ferint á la coqueta.

L' un, lladre fins li diu,
perqué la pau li roba
quan, ab intent nosciu,
la cerca y no la troba.

Qui esquerpa li sol dir,
qui arriba á dirli ingrata,
perque l' agut sufrir
no minva, que ja 'l mata.

Y sent aquestos mots,
festiva y com distreta,
y se 'ls escolta tots,
rihentsen, la coqueta.

Mes jo que, mes seré,
boy contemplantla, goso;
jo que se be que re,
afavorintla, exposo,

dich qu' ella es l' incentiu
d' aquest amor qu' encanta
y es joganer y riu
y vola ayrós y canta.

Si, mal cobert lo pit,
li veus y no li miras;
si ensenya un peu petit,
quan veu que mes delires,

del gran convit del mon,
es ella la oliveta.
Qui, ab altre amor, se fon
ho deu á la coqueta.

Mireula com lluheix;
mireu com sempre atina
en qué l' afavoreix,
ab que nos desatina:

Lo cos ayrós y prim;
la cama tornejada;
mirantnos de gayró;
la pell ensatinada.

Sempre, ab joliu intent,
de enamorarnos proba
los días que fa vent,
la lliga-cama nova.

Pe 'l logro de sos fins,
de nit y día inquieta;
fadrins y no fadrins:
planyeula á la coqueta.

Y si, vostra ira, us du
á véurela vensuda,
be prou sabeu segú
que 'l fat vos hi ajuda;

perque, ab l' amor jugant,
rihent enjogassada,
un día, d' un galán,
se troba enamorada.

Y es d' un que no la vol
y ab ell no ha estat ingrata
y plora lo séu dol
y la rojó' ab que esclata,

al veure mort l' honor,
li para la rialleta,
y es, ay! aquell amor,
la mort de la coqueta.

E. Soler de las Casas.

DIPLOMACIA FEMENINA

¿Si algún día jo 'm cegués
y vejente descuidada
et donés una abrassada
y un petó d' aquells de pes,
cóm t' ho pendrías, titona?
¿qué farias en tal cas?
(¡Hola! ¿rius per sota 'l nas?
la resposta será bona.)
—Si la mare 'ns hagués vist,
em faría la enfadada,
y 't daría plantofada
seca...
—¡Això fora molt trist!
—Pro si no hagués notat res
y seguís estant distreta...
et tornaría la estreta...
y hasta 't tornaría 'l bés.

J. F. Gavirés.

ALEGORÍA (per J. Dieguez)

L' amor es foch y es freder,
desprendiment ó interés,
es favor y es carabassa...
¡qui dimoni ho sab lo qu' es!

¡POBRE DE MÍ!

Me 'n rich jo dels dimars, divendres y días tretzes. Era dijous, día de moda y l' almanach senyalava 15, y *sin embargo*, 'm van succehir tantas desgracias y contratemps, que si 'ls repartía equitativament á tall de socialista entre una dotzena de personas, tocarían á disgust regular per barba. He dit més amunt *sin embargo* y es mentida, hi vá havé *embargo*: 'm van embargá 'ls mobles... de la patrona perque jo havia tret la cara per un conegut méu, que necessitava diners, y vaig continuar al peu de un pagaré la meva firma ab la del fulano, que després he sabut qu' era un trápala. Al vence aquell paperot timbrat, el socio s' havia embarcat cap al Brasil. Encare va tenir la barra de deixarme escrit un paper que deya:

«Noy, creume á mi, no treguis may més la cara per ningú si no vols que 't plan»tin la bleda al clatell. ¡Si vé tan bé! Mentres treus la cara endavant, paras un dar»rera de coll que ni pintat per criarhi aquella verdura. Soch consegüent y per lo »tant no vull pagar perque llavoras desmentiría alló de *pagaré*. Consérvati bó y dis»posa de ton amich—Dimas Llest»

A casa la patrona hi vá haver la de Sant Quintín. Aquella bona senyora arribava de plassa y al veure que 'ls del jusgat li remenavan els mobles, comensá á cridar ¡lladres! tirá la carn trinxada per la pilota y 'l tou de la gallina á la cara del agutzil

En bonas mans está 'l pandero. (Dibuix a la ploma de Emili Sala).

que estava ab la boca oberta, y ab una mica més s' empassa aquella metralla crua corroborant sense voler lo ditxo de que la justicia tot s' ho menja. A mí 'm vá fregar per los bigotis los llabis de badella que duya y al secretari del jusgat se vá contentá en dirli *alló* que 'l Gobernador no vol que 's mati tot l' any, y que desatenent las ordres de la Superioritat, l' arcalde, senyor Henrich, permet, ab molta rahó, que 's sacrifiqui en lo *Matadero de tocinos*.

Els vehins estavan esporuguits y *parats* creyentse que aquells crits eran ocasionats per algun fet relacionat ab l' última *parada* de las corredissas. No vaig tenir més remey que afluixar la mosca. 235 pessetas y 50 céntims que semblava que 'm clavavan al cor 235 claus y mitj. Encare després de dar pessetas vaig haver de dar excusas als representants de la justicia, per lo fet avall esmentat, y á la dispesera per aquell disgust, rebaixantse ella á darme una satisfacció perque per poch *glossopeda* la cara del meu individuo.

Surto de casa, 'm topo ab un senyor de iglesia que té molta influencia, y m' hi acosto després de saludarlo respectuosament,

parlantli per un destino pel meu germá *santificat*, pues lo gobern lo vá deixá *se-sant*. Mentres estava apuntant lo nom del meu parent en una cartera que hi van tots los solicitants á empleos, li dona la gana d' escométrem á un individuo de una societat de la flamarada que prenentme pel president d' aquella associació, me vá dir tot anantsen depressa:

—Tú que predicas l' abolició del pressupost del clero, ¿'t fas ab aquesta mena de personatjes? Ja ho diré ja, als de la societat perque t' esborrin, traidor.

—Escolti, vosté potsé 'm pren...

—*Basta*, digué 'l senyor de la llista, si 'l seu germá no té empleo, qu' esperi quan vosté sigui poder, y 'l podrá fé capellá *civil*, si es que s' encarrega de casar als heretjes... Y apretant lo pas me vá deixar plantat á l' acera del carrer sense adonarmen que venia un xicot pastisser ab un caixó de bolados al cap, xerrant ab una raspa *pastissera*, vull dir que feya també molts bolados, y embadalits ab sa dolsa conversa 'm va esmicolar entre cap y coll aquella baladina pasta. M' espolso, disputo y per fí pago 12 pessetas. ¿Qué havia de fer? Aquell dels bolados era fill del arcalde de barri.

Després de innumerables contratemps y disgustos, com son *dutxarme* 'ls de la manguera de *riegos*, trepitjarme l' ull de poll un cama-lluhent ab uns peus com llosas de claveguera, robarme 'l rellotje, péndrem per un altre un de la secreta, etcétera, etcetera, arribo á casa per posarme dels diumenjes, clavantme avants un plat de monjetas saladas y flicandó agafat, m' endresso y á fer patir donas en general y á una Paquita en particular.

Ja soch al passeig de Gracia: compro á n' aquellas floristas liliputienses una vara de Jessé, y davant del café de l' Alhambra, interceptat lo pas dels que *van á peu* per un rotllo de cadiras, m' aturo, saludo á una munió de senyoras de totas edats y m' assento al costat de la ninfa preferida, no sense haver trepitjat avans lo gosset d' aiguas de la futura sogra y ab la virolla del bastó haver fet un ull de sati fosch—no sempre ha de ser de vellut—á la germana de la noya que jo pretenía Xiscles, grinyols y esplicacions.

La nena per qui jo suspirava, ademés de guapa es riquíssima y molt gelosa. Jo l' estimava per sas moltas qualitats y per las innumerables casas que té á l' Ensanxe. Feya mitja hora bona que bregava perque 'm dongués lo *sí* de pit. Al últim aquest va arribar.

—¡Qué 'ns estimarém! ¿oy?

—¡Sempre, sempre, amor méu!

—¡Si m' enganyessis, em moriría!

—¿Jo enganyarte? ¡May de la vida!

Lo coloqui amorós continuava animantse per graus; ja era casi tinent general, quan li dona la gana de acostarse al grupo un *graciós* que no viu á Gracia, ni en lloch, perque 'ls inglesos no 'l deixan viure, y diu dirigintse á mí, ab tó pausat y de reconvenció:

—*Arriba* Lluiset! Que vagi de gust. Ja ho diré, ja, á l' Adela, á la Lluisa, á l' *Antoñita* y á l' Emilia que tens amors ab un altra perque 't treguin els ulls.

La Paquita vá cambiar desseguida lo familiar *tu* per lo ceremoniós *vosté*, y l' en-

CARTA D' AMOR (per Juli Gros.)

Avants de fé una carta
primá s' hi ha de pensá:

la ploma es una fletxa,
la fletxa pot matar.

demá vaig rebre unas carabassas per escrit, més grossas que 'l cap de la méva patrona qu' es filla de Mataró.

Ves si després de lo contat, no puch exclamar ab tota la rahó del mon, que me 'n rich dels dimars, divendres y días tretzes. Per mí tots los días son *bons*.

F. Figueras y Ribot

TRACTANT (per Ll. Labarta.)

—Be, filla, ¿quánt vol guanyar?
—Vuyt durets al mes, s' entén, sense fer bugada, ni fregar rajolas.
—Em sembla un xich massa.
—¡Y la mala fama que una agafa servint á un senyor sol?

LA FONT PICANTA

Entre mitj d' unas montanyas
qu' apuntalan lo Monseny,
prop de casa 'n Serrallonga,
vell amich de 'n Balaguer,
hi ha una font que brota pura
de la contxa d' un torrent,
per consol dels que pateixen
d' una cosa—¡ay!—que jo sé.
Los que fetje de llus tenen
de tal font no han menester,
ni 'ls que tenen cap de suro,
ni 'ls que contan malament.
N' es la font dels aritmétichs,
matemátichs y demés
calculistas, que fan cálculs
com arenas fa 'l desert.
Desgraciat del que calcula
sense com va ni com ve!
pues si 'ls cálculs *no li surten*,
pobre diable ja está fresch!
Luego li farán los comptes
tenedors ab instrument,
com ara en Juliá, en Solsona,
l' Azcarreta y en Pagés.
Y aquets mestres si qu' operan,
ells si que tiran al dret!
Per fondo que siga 'l cálcul
ja 'l pescan!... uy! quins alets!
Sols qu' ells també de vegadas
pecan per carta de més

ó de ménos, se descomptan
restan massa ó poch y... ¡res!
que paga las diferencias
lo qui ménos culpa hi té
y... ¡basta de matemáticas!
á can Túnis falta gent!
Sant Hilari! Sant Hilari!
Sant lo més gloriós del cel:
tú que 't vas passar la vida
calculant per fernos bé,
tú vas fer brotar las ayguas
de la contxa del torrent,
per las quals tothom fa cálculs
com aquell qui no fa res!
Un vaset al aixecarse,
mitj' horeta de passeig,
segon vas y altre mitj' hora,
tercer got y mitja més.
A la tarde *repetatur*:
á tres tragos tres passeigs,
y ans d' un mes qualsevol sastre
fa 'ls cálculs com en Callet.
Molts, en cambi, per poch cálcul,
han ficat al magatzém,
engrescats ab lo negoci,
mes sucre del que convé.
Son *colonials andalusos*
qu' exajeran lo comers,
es á dir, *bétichs del dia*
ó *diabétichs*, qu' igual es.

Altres son molt mes apátichs,
ó *hepátichs*, qu' es lo mateix,
y no embarcan gens de sucre,
pero embarcan massa fel.
Velis nolis ve la bilis,
porta arenas lo torrent
y si aquells pecan per *dolsos*
per *agres* pecan aquets.
Y com contra 'l dols y l' agre
lo picant sempre hi va bé,
los hepátichs y diabétichs,
ab paciencia y ab gotets,
observant be la balansa
y estudiant los aranzels
restableixen l' equilibri
del negoci del ventrell.
Molts paheixen y no menjan,
hi ha qui menja y no paheix,
pero ab ferro y ab litina
s' aquilatan los pedrers.

Oh, font pura, font picanta
de la contxa del torrent:
si n' has fet de maravellas!
de miracles si n' has fet!
Vritat es que molt t' hi ajudan
aires purs, bons aliments,
nenas macas, frescas sombras,
y la vida del burgés!
Un tiberi á la *Font vella*
dirigit per un gat vell;
un brenar dalt de *ca l' Avi*
ó á *ca l' Oncle*, ó bé al Soley;
un *meeting* á la Gambada
celebrat á *tutiplen*
sota el *castañaco-arbola*,
vulgo sota 'l castanyer;
un passeig curt á *la Serra*
ó mes llarch al mas Clavé
ó als *Encantats* ó á las *Illas*
ó al *Pibort* ó á San Miquel,
ó al *Molí d' abaix*, passant
pels *Enamorats*, ahont es
aquella pedra famosa
qu' es un cau de casaments;
ó una siesta prop del riu,
sota 'ls polls, freixas y verns,
sempre ab ellas y per ellas,
com mana la lley de Deu;
ó una estona de *tresillo*
després de pendre 'l café,
tot digerint un bon ápat
de Musiu Martí Pagés,
y al saló quatre balladas
y una mica de concert
y á dormir sense calor,
ni mosquits ni altres... aucells,
¿qui dupta que son receptas
clínicas y tractaments
que curan mals que no curan
ni l' Esquerdo, ni 'n Robert?

Tot aixó troba y encare
moltíssimas cosas més,
lo qui va á la *Font picanta*,
buscant á sos mals remey.
Apa hepátichs y nefrítichs
y diabétichs y altres *grechs!*
ab sis *gots* ó set al dia,
tots *gótichs* antes del mes!
Sant Hilari! Sant Hilari,
Deu te pagui l' haver tret
la divina Font picanta
de la contxa del torrent.

JOSEPH COLL Y BRITAPAJA.

A UN GALL D' INDI
SONET

Per últim, ha arribat ¡oh, pobre gall!
lo jorn terrible en que lo teu regoll,
es ofegat á dins ton vermell goll,
pel gavinet que 's clava com un call.
Penjat á dalt del sostre cap-per-vall,
no sents ja del nen xich lo fort soroll
que mou ab son timbal, com si estés foll,
á sota teu saltant, alegre ball.
¡Qui t' ho havia de dir, quan ufanós
passejavas ton garbo magestuós
per entre la pollada en lo corral,
qu' un jorn *nefasto* 't tocaría 'l torn
d' esser rostit á dintre de ruhent forn,
per celebrar la diada de Nadal!

RAMÓN RAMÓN.

BERGA.—Paysatge per JOSEPH MASRIER.

ABEN-BUTIRRAF

Qüento Oriental.

Qui no ha vist Aben-Butirraf, no coneix lo moro mes gros y mes farolero de tots los que menjan dátils per postres.

Aben-Butirraf te xeixanta anys, un hermós palau tallat segóns lo patró de l'última moda moruna, un inmens capital en xavos y dugas berrugas al nas. Descendeix d' un municipal de nit y d' una llevadora del carrer de Mitjdía: tota la fortuna de Butirraf, la deu á una botiga que prop lo desert de Sahara ne va plantar, en la qual hi venía d' amagat, xorissos estremenyos, butifarras del greixet y altres provisións bucólicas pera crusar lo desert.

Quan se va retirar ab las ganancias, la primera cosa que Aben-Butirraf va fer, fou manar construirse un palau en las aforas d' un tranquil y poétich poblet, habitat sols per moros d' alta estofa.

Un cop ja llest lo palau, lo dotá ab un luxo verdaderament assiátich: allí de tot lo que hi ha no falta res: miralls, aranyas, tocadors, alfombras, quadros, en fi, tot lo imaginable. Y allí tenen á Butirraf, passejantse per l' hort tot llegint *El Diluvio*, junt ab un parell de dotzenas de moras que li fan magarrufas mentres ell de tant en tant rega alguna que altra escarola.

Per poch observador qu' un hom siga, clarament pot veure (si ho mira) que, de totas las moras que componen lo serrall d' Aben-Butirraf, no n' hi ha cap de tant maca y mimada com la que te per nom Kócahis. Solzament en lo vestit que du per cada día, ja s' hi veu gran diferencia, puig conforme totas las demés van engiponadas ab los restos d' uns trajos que Butirraf va comprar á un empressari d' ópera que va quebrar, tots los vestits que gasta Kócahis, son fets á la mida de son esbelt cos, per una de las millors modistas d' aquella terra.

Aixó y altres mil detalls per l' istil ja feya temps qu' eran notats de totas las demés restants moras de Butirraf, y com qui no te res que fer al gat pentina, y per tot arreu corre mes enveja que rals columnaris, succehí que, quan mes tranquil se creya estar Aben-Butirraf, n' hi passá una com un cove.

Aném al grá.

Ja he dit avans de Butirraf, que la séva diversió mes gran era regar y ensumar las escarolas que creixían en lo séu hort, puig era 'l vert lo que mes li agradava. Donchs be, una tarde de las mes calentas del mes d' Agost, mentres Kócahis feya la *siesta* al peu d' una palmera, una de las més atrevidas moras del serrall, y com á tal la mes lletja, agafá un xavo de pebre vermell, y 'l tirá tot en l' escarola que Aben-Butirraf mes s' estimava, puig cada día la olorava y regava deu ó dotze vegadas.

La venjansa havía comensat: sols faltava veure 'l desenllás y aquest fou fatal per Aben-Butirraf, puig casi no cal dir en quin estat quedaría lo séu nas, després d' ensumar y regar, com tenía per costum, la fatal escarola. Contan las crónicas, que mes que nas era una trompa descomunal que fou causa de la trista mort del pobre Aben-Butirraf. (R. I. P.)

Tot quant acaban de llegir, no es mes que un qüento que fa molt temps m' explicaren, y que, sempre que veig un jove caminant poch á poquet y ab... lo nas vermell, me sol venir á la memoria sens saber perqué.

Lluis Millá.

LOS DOMINICALS DEL PENSAMENT ESCLAU (per M. MOLINÉ.)

. . . .
«Cualquiera tiempo pasado
fué mejor.»

LA MITJ-DIADA

CORO A VEUS SOLAS (*)

La calor cau aplomada
baix los raigs d' estiuhench sol.
¡Qu' es feixuga la mitjdiada
en los jorns del Juliol!
Al descans tot ens convida:
tot reposa sota 'l vel
de una boira esblanquehida
qu' enterbola 'l blau del cel.
En lo bosch los rumors callan;
para 'l cant de tot quant viu;
las rosellas se esbadallan;
fins més manso corra 'l riu.
De la arbreda, lo fullatje
ressecat, cau sens ramor;
la cigala en lo brancatje
fa sentí 'l cant dormidor.

—

Y tot dormiteja, somnia ó reposa;
la herbeta flayrosa, l' insecte, lo vent
y fins en las eras hont fan la batuda
lo cant se trasmuda per calma imponent.

—

Sols al peu d' unas alsinas
hont l' ombrey busca 'l remat,
una tendra endiotayre,
donzelleta de setze anys,
desfullant una floreta
ab rezel va preguntant,
si 'l mosset de bo la estima
com son cor sab estimar.

—

«Si m' estima—flor bonica
»de vritat—digasmho tú;
»¡cóm lo dupte—mortifica
»quan lo cor—no está segú!
»¡Ay floreta amoroseta
»tú que sabs mon pensament!
»Si m' estima ó no m' estima...
»Dig'ho al moment; dig'ho al moment.»
De la flor sols una fulla

(*) Premiat en lo certámen de Sans.—Música del mestre *Joan Goula* (pare.)

en lo tany ferma quedá;
de la nina 'ls ulls s' entelan
sobreixint felicitat,
mentres llestas las formigas
cautelosas van al cau
á guardar la rica carga
tot fugint de la viram.

—

Y tot dormiteja, somnia ó reposa;
l' herbeta flayrosa, l' insecte y 'l vent,
y fins en las eras hont fan la batuda
la vida 's trasmuda per calma imponent.

—

Suau bufa 'l lleveig, y á sa alenada
despertan los remors.
Al niu porta piulant nova becada
l' alegra cogullada
y cantan los aucells en la enramada
y 's gronxan en sos tanys pintadas flors.
Las canyas y ls juncals que festonejan
las marges del torrent
vincladas per l' oreig de nou cimbrejan,
las garsas xerrotejan
pels cims dels pelats pins que remorejan
y tot es nou brugit, vida y content.
Lo cant dels batedors de nou ressona,
de trist torna en festiu,
apar' un himne sant que á cor s' entona
en que tot gracias dona
á Deu Nostre Senyor, y ensemps pregona
qu' en l' abundós estiu tothom hi viu.

—

Cantem la mitj-diada
del férvit Juliol,
cantem la mitj-diada
per més qu' escalfi 'l sol.
Lo sol es vida
y si convida
breu moment á descansar;
també dona al hom fermesa.
Au companys: á nostra empresa.
A cantá y á traballar.

EDUARD VIDAL VALENCIANO.

INTIMAS

Mil galans trobarás que ab fins impúdichs
ó impulsats solzament per l' ambició,
ab hipócrita veu, te farán creure
que per tú 's tornan folls.
D' altres ne trobarás, que ta bellesa
compararán á un bell pomell de flors,
que ab diners pot comprarse, com se compra
un útil qualsevol.
Mes no 'n trobarás cap, puig es difícil
que existeixi un altre home en tot lo mon,
que sápiga estimarte, Rosalía,
com t' estimava jo.

—

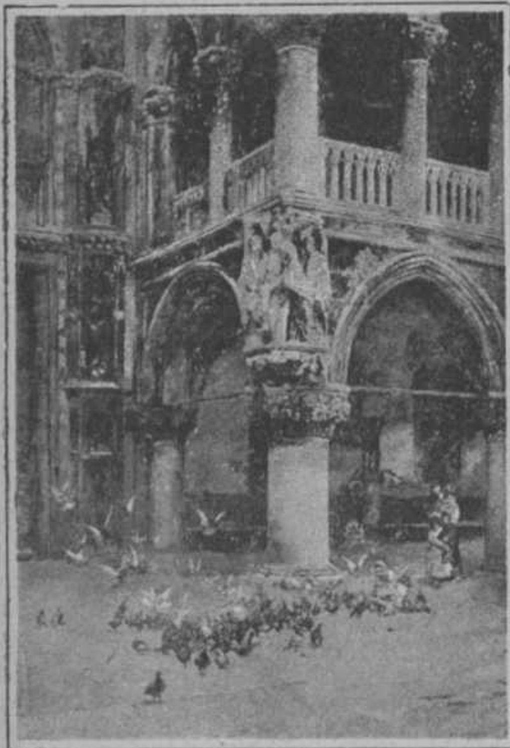
Perqué fingint pur amor
y demostrant fé sincera,
vas dirme un jorn que jo era
l' únich duenyo del téu cor,
creus que tinch de fondre greix?
Perqué de mi t' has burlat?...
Si totas las que hi tractat,
¡també m' han fet lo mateix!

—

Lo primer cop que 't vaig veure
vaig regalarte una flor,
y vegí que disfrutavas
desfullantla poch á poch.
No entenent tas malas manyas,
més tart vaig darte 'l méu cor
y també vas desfullarlo
de totas sas ilusións.

J. USÓN.

SAN MARCH DE VENECIA
(Quadro al oli de J. MORENO CARBONERO.)

HUMORADAS

Lo capet de una noya contemplava
molt falsa y capritxosa.
—Sembla mentida que allí dins—pensava—
hi haja tan poca cosa!

***

Quan dormir un rato logra
¡que n' es d' hermosa una sogra!

***

La dona sols per respecte
mereix consideracións:
per xó son molts los promesos
que allargan las relacións.

J. ALAMALIV.

A UN TENEDOR DE LLIBRES

Com ja se de bona *tinta*
que á punt de casarte estás,
uns quants consells vaig á darte
de *interés* particular.
Tens de pensar que la dona
si 'ls *papers* tots fer no sabs
té portará tan sols *gastos*
y d' *acreedors* t omplirá.
lo que fará se 't presentin
facturas á cada pas
aixó si ella ab los seus *cálculs*
no se 't queda avants la clau
de la *caixa* y vá á *diari*
á la *plassa* ó... altra part
y 't fa una mala *partida*
que t' exposas á *quebrar*.
Si may fa *compras* ó *ventas*
ó fa *operacións* semblants,
no sent *á la vista* teva
fés que te ho porti *anotat*.
No donguis á casa teva
entradas á certs companys.
las *sortidas* d' ella en *cambi*,
sempre han de sé ab tú al costat,
que la dona massa *llibre*
no pot dú bon *resultat*,
puig, en *pérduas* tas *ganancias*
convertiría al instant
y 't trobarías ab *déficit*
si may passavas *balans*.
Tampoch vulgas que l' *assiento*
massa ocupi del *despaig*.
perqué si *correspondencia*
ella tingués d' amagat
tot y tenint mala *lletra*
tu podrías *carregar*
y no fora de *recibo*
burlá així 'l teu *capital*.
De que 't casis no t' ho abono,
per *regla* general, sabs
que la *major* part de donas
ab los ulls solen *pagar*,
cosa qu' es de molt mal *género*
y de *efecte* malt *gastat*.
Pero, ab tot, si la *existencia*
de tots dos pesada 's fa
y no vols *saldar*, á *plasso*
me la pots á mi *endossar*
y aixís, *per partida doble*
farém sorti 'ls *comptes* clar.

J. STARAMSA.

Animas de l' altre Mon

(Ilustració de Joseph Pascó)

Era la nit dels morts. Els quatre companys de la colonia barcelonina á París havian convingut, desde 'l dia abans, sopar plegats am las sevas amigas.—Veniu á las vuyt,—els havian dit—baixarém á dinar als *boulevards* y en sortint, farém cap á l' *Olympia* ó allá hont s' escaigui...

Abans de l' hora fixada, homes y donas es trobavan reunits dintre 'l quarto d' en Gomis-Ferrer, especie de cap-de-colla d' aquells artistas catalans.

—Y dôs... ¿qué fem?—va preguntar cridant en Planella, el revolucionari, l' extremat colorista.—¡Sembla qu' esten molt ensopits!—

—Noy, no sé.:. va respondre en Guillen, el melancólich pintor de la *banlieue* de París,—no sé... pró neva molt..: y am la bronquitis qu' arrossego...

—¿Fem una cosa?—va saltar en Gomis-Ferrer.—¿Enviém á buscar dos ó tres plats al *Clou*... y sopem aquí?

—No está mal pensat...

—Si, si...

—Es lo millor...—van anar responent tots, aprobant sense gaire entussiasme la proposició.

Es va cridar á la portera, se li van donar ordres y al poch rato comensavan els preparatius. Mentre 's parava la taula, qu' agafava quasi tota l' extensió de la cambra reduidíssima, las noyas es treyan els abrichs, encare abrillantats pel borrim de neu qu' havian dut del carrer; y entretant els joves s' acostavan somiosos cap als vidres del balcó, per contemplar l' espectacle desaborit d' aquella nit d' hivern, rúfola y trista.

Tota la *Plassa dels Mártirs* estava cuberta d' una espessa mortalla de flochs congelats. Per demunt de la esponjosa tofa un qu' altre fiacre esgarriat hi lliscava furient, pero silenciós, senyalant sols el seu pas rápit d' exhalació pel llampech dels fanals encesos y pels solcs grisos que las rodas imprimian en la crua blancor.

Tot era silenci y soletat profonda en aquells barris costeruts de Montmartre, ja de sí prou quiets y solitaris. Els quatre artistas, els inseparables companys, sentian per moments la fúnebre atracció d' aquell panorama desolat, fins al punt de quedarse clavats devant dels vidres, tots inmóvils, muts, abstrets, igual que si contessin un per un els borrallons de neu, que sobre 'l fondo negre de la nit anavan cayent, cayent, pausats é indecisos, com papallonas blancas mortas de fret.

Las donas, pel seu cantó, també formavan grupo apart, y las unas assegudas al

sofá y las altras recolzadas contra ['l llit, es parlavan am la veu baixa y suspirosa ab que 's relatan las primeras emocions de condol que s' han sentit á la vida. Tot aquell fluix de confidencias íntimas, de memorias dolorosas, de records tristos de familia, l' havia provocat l' amiga d' en Gomis-Ferrer, l' espiritual Niní, explicant á las sevas companyas qu' aquella tarde havia anat al cementiri de *Saint Vincent* á portar una corona á sa pobre germana Alicia, morta á la flor de la joventut y á l' esclat de l' hermosura.

—¡Vet-aquí perque 't trobava tota trista y apesarada.. !—deya una de las amigas, una xicoteta de pochs anys, xamosa y viva, qu' anomenavan la *Bretona*, perque era filla de *Port-Blanc*.

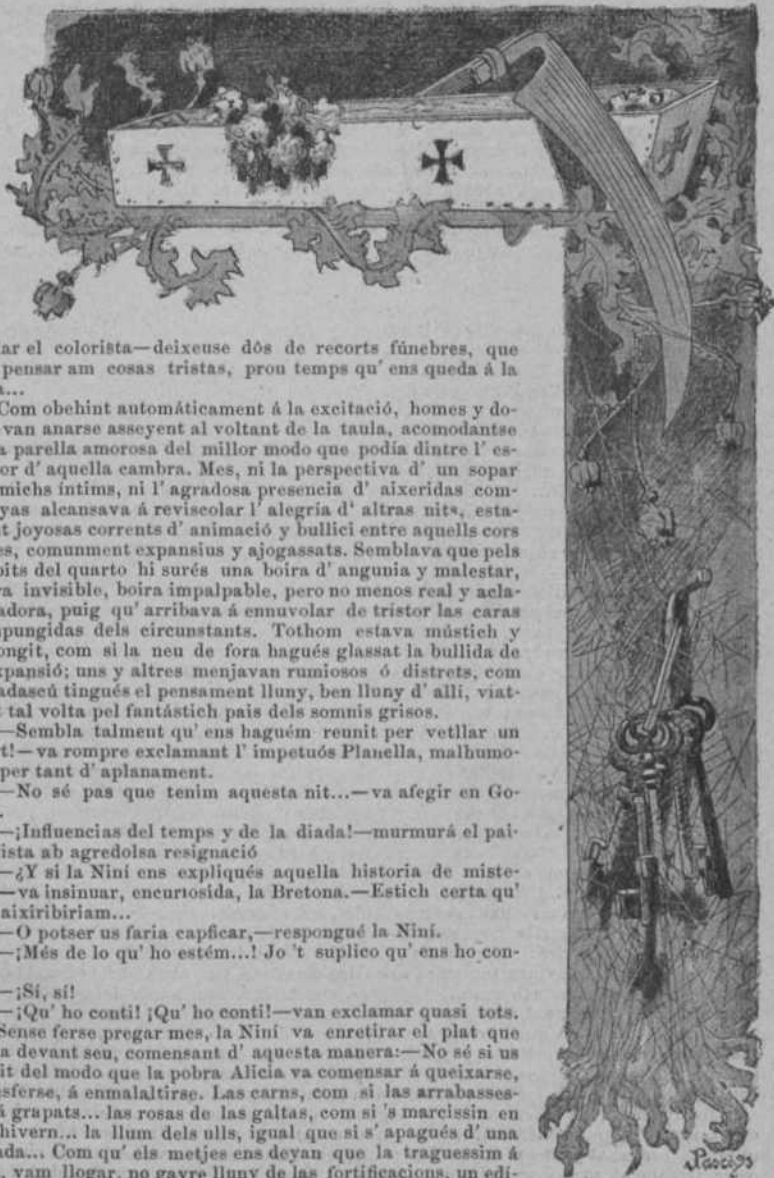
—¡Oh! ja pots dirho...—exclamava la Niní.—Trista y ben trista... perque aquella preciosa criatura, amb el seu talent y la seva bellesa, era l' orgull de tots nosaltres y havia arrivat á constituir l' esperansa de la meva familia .. pro encare no es aixó el tot... perque á més de trista... (no sé de quin modo explicarho...) em sento preocupada, esporuguida, com sempre qu' en diadas com avuy em recordo de las misteriosas circunstancias que van sobrevenir á la seva mort.

—¿Circunstancias misteriosas, dius?—va fer la Bretona.

—¡Oh, sí... tan extranyas, tan inexplicables, tan sobrenaturals, que no puch pensarhi sense esgarrifansas de terror!

Vivament interessadas per aquell exordi més qu' enigmátich, las donas van quedarse mirant á la Niní am la vista fixa é interrogadora, igual que si 'ls volgués surtir pels ulls la curiositat qu' els pessigollava l' ánima. Ja 's disposava la Niní á satisfer la viva espectació qu' havia promogut am sas paraulas, quant la veu baladrera d' enPlanella va venir á ofegar las misteriosas revelacions.

—Noyas, la sopa ens espera...—va

cridar el colorista—deixeuse dôs de recorts fúnebres, que per pensar am cosas tristas, prou temps qu' ens queda á la vida...

Com obehint automáticament á la excitació, homes y donas van anarse asseyent al voltant de la taula, acomodantse cada parella amorosa del millor modo que podía dintre l' estretor d' aquella cambra. Mes, ni la perspectiva d' un sopar d' amichs íntims, ni l' agradosa presencia d' aixeridas companyas alcansava á reviscolar l' alegria d' altras nits, establint joyosas corrents d' animació y bullici entre aquells cors joves, comunment expansius y ajogassats. Semblava que pels ámbits del quarto hi surés una boira d' angunia y malestar, boira invisible, boira impalpable, pero no menos real y aclaparadora, puig qu' arribava á ennuvolar de tristor las caras compungidas dels circunstants. Tothom estava mústich y encongit, com si la neu de fora hagués glassat la bullida de l' expansió; uns y altres menjavan rumiosos ó distrets, com si cadascú tingués el pensament lluny, ben lluny d' allí, viatjant tal volta pel fantástich país dels somnis grisos.

—Sembla talment qu' ens haguém reunit per vetllar un mort!—va rompre exclamant l' impetuós Planella, malhumorat per tant d' aplanament.

—No sé pas que tenim aquesta nit...—va afegir en Gomis.

—¡Influencias del temps y de la diada!—murmurá el paisatjista ab agredolsa resignació

—¿Y si la Niní ens expliqués aquella historia de misteris?—va insinuar, encuriosida, la Bretona.—Estich certa qu' ens aixiribiriam...

—O potser us faria capficar,—respongué la Niní.

—¡Més de lo qu' ho estém...! Jo 't suplico qu' ens ho contis.

—¡Sí, sí!

—¡Qu' ho conti! ¡Qu' ho conti!—van exclamar quasi tots.

Sense ferse pregar mes, la Niní va enretirar el plat que tenía devant seu, comensant d' aquesta manera:—No sé si us hi dit del modo que la pobra Alicia va comensar á queixarse, á desferse, á enmalaltirse. Las carns, com si las arrabassessin á grapats... las rosas de las galtas, com si 's marcissin en plé hivern... la llum dels ulls, igual que si s' apagués d' una bufada... Com qu' els metjes ens deyan que la traguessim á fora, vam llogar, no gayre lluny de las fortificacions, un edí-

fici antich, que avants de la guerra havia pertenescut á uns hortolans. Vella y rónega com era, la casa oferia pocas comoditats. pro com era á quatre vents, solitaria y ben situada, la malalta hi podía gosar d' aires mes sans, de vista mes esbarjosa. ¡Pro la pobra la va disfrutar per ben poch temps! Ni 'ls nostres cuydados ni 'l nostre carinyo hi van poguer res... y l' infelissa es va anar decandint, decandint, fins á exhalar el derrer suspir... Cada cop qu' em recordo d' aquell vespre espantós de la seva mort, s' em erissan els cabells. Afigureuvos una nit com aquesta: crua, térbula, gelada... la mare, ma germana y jo ens haviam quedat vetllant el cadavre de l' Alicia, qu' entre totas acabavam d' enmortallar... Las llágrimas als ulls y la desolació dins l' ánima, tractavam de confortarnos mútuament, apretantnos totas tres tant com podiam, boy arrupidas als peus del llit mortuori... quan tot de sobte, sentim al envá de l' arcova tres cops sechs, com d' algú que truqués de l' altra part... ¡pam, pam, pam!—

Encare la Niní no acabava de dir aquestas paraulas. quan á la paret del quarto van també ressonar tres ó quatre cops, iguals, idéntichs, com si escarnissin las paraulas pronunciadas.

—¿Qu' es això...?

—¿Heu sentit?

—Si... Calleu, calleu...—van exclamar uns y altres, alsantse esferehits homes y donas, com moguts tot-d'-una per un ressort.

Solament en Gomis Ferrer, que sabia de qu' es tractava, va quedarse tranquilament assegut, somrient de l' aprensió dels circunstants.

—¡Y are!—digué am superioritat.—¡Vaya uns esperits mes forts! Qualsevol diría que la Niní us ha fet por am la seva historia...

—Pro... ¿qué no has sentit trucar á la paret?—va dir un.—¿Qué no has sentit tres cops seguits al meteix instant que la Niní contava alló?

—Si qu' ho hi sentit... y confesso que no deixa de ser coincidencia, pro la cosa no te res de misteriós. Es un jove del quarto del costat que, segons la portera, pateix d' una angina al pit ó una cosa pel istil... Pel que sembla, el seu mal no vol soroll, perque encare no sent enrahonar ó fer mica de tabola, ja está picant á la paret, com si cridés á l' ordre.

Tothom va tranquilisarse ab semblants explicacions, y refeta de la sorpresa, la Niní continuá:—Dôs, el sentir aquells cops esgarrifosos, com que sabiam que á la casa no hi havía ningú mes que nosaltras tres, la sanch se 'ns va glassar á las venas. Bojas de por, vam abandonar el cadavre, vam fugir de l' arcova, sense saber ahont anavam ni 'l qu' ens feyam. Per fi, la mare, revestintse de coratje, va anar á buscar un manyoch de claus vellas, qu' havía vist penjadas á un recó; se las va endur, va pendre un llum, y agafadas totas tres de las mans, vam dirigirnos, tremolant com la fulla á l' abre, cap al quarto d' hont venía aquell soroll: una pessa deshabitada que cap de nosaltres coneixia poch ni gayre. En sent allá, vinga anar probant totas las claus dintre del pany; va semblarnos que d' entre ellas una hi venía be; era una clau disforme, extranya y cárregada de rovell, com si fes sigles que no hagués servit. Si la clau era rovellada, mes rovellat era 'l pany. Per mes esforsos que feyam, no podíam pas obrir; pro igual que si ens des forsas el meteix terror, vam apretar am tota l' ánima, fins que la porta va badarse, cruixint y grinyolant, com queixantse de ser desvetllada del seu somi secular. Mirém á dintre... y res; resseguim ab el llum tots els recons... tampoch. ¡Ni sombra de cosa viventa! No conto qu' al mon hi pugui haver res mes sol, res mes buit, res mes quiet. Brut, polsós, entrenyinat, pudint á romátich y á florit, aquell quarto semblava la cripta de las eternas soletats. A terra un pam de pols y borrissol, trenyinas penjant del sostre, trenyinas cubrint l' amplaria de las parets, trenyinas tapissant totas las finestras, per altra part, tancadas, barradas, closas de qui sab quan... Confosas, entontidas, vam surtir del quarto solítari y misteriós, tancant altre cop la porta, que al ferla tancar per forsa, grinyolava sinistrament. Axís que haviam tornat á entrar dintre la cambra mortuoria, ja sentíam repetirse els cops á la paret de l' arcova... uns cops tétrichs, fatídichs, sepulcrals, qu' ens esglayavan el cor... ¡Pam, pam, pam! ¿Sentiu? ¿sentiu...? Dôs, uns cops iguals, exactes als qu' ara ressonan á la paret d' aquest quarto... ¿Sentiu...?—

Efectivament, á l' envá vehí, per segona vegada percutían els mateixos truchs d' avants. Per por al ridícul, ningú va donarse per sorprés; tothom afectava olímpica serenitat y fins n' hi va haver un, en Planella, que va esclatar á riure estrepitosament, mofantse del susto anterior.... Peró fos lo que fos de tot aixó, lo cert es que homes y donas, d' en tant en tant miravan de reull en direcció á la pa-

ret. Llavors va regnar una estona de silenci, perque tothom escoltava si 's repetían els sorolls. Després una de las noyas va exclamar:

—Ja es prou pena de tenir un vehí tan exigent y delicat...

—¡Ja ho crech!—respongué en Gomis.—Oh.... y ell no mira qu' am la tos que té, moltas nits ni 'm deixa aclucar l' ull.

—¡Ah! ¿tus á las nits?

—Sí... una tos aspra, seca.... y jo no m' hi queixat may per r es.

—¡Calléu!—va interrompre la Niní.—¿No heu sentit com un ¡ay! fondo?

Tots van parar l' orella per un moment, acabant per dir:—¡Son aprensións!

—No, no — va insistir la Niní—jo hi sentit ben be com un suspir. ¿Pot ser el pobre necessita alguna cosa?

—Pot ser sí— va fer la de *Port-Blanc*. — ¡Pot ser necessita dormir ab dona!

— Veshi tú á consolarlo, Niní— digué un' altra, rient com una boja.

Com si trovés de mal gust la broma de l' amiga, la Niní va quedar mirántsela ab certa altivesa, fins que un va preguntar dirigintse á la narradora:

—Bé.... ¿y cóm va acabar aquell misteri dels cops á la paret?

—Va acabar— respongué la Niní —del modo que acaban sempre aquestas cosas incomprensibles: sense explicació de cap mena.... Boy á mida que va anarse fent de día, 'ls sorolls s' espayavan, debilitantse á proporció. En sent clar, apenas es percibían.... y quan els fossers se 'n van haver endut el cos de ma germana, ja no 'm vam sentir cap més....

—¡Ja es un cas raro!

—¡Horrorós pel qui s' hi trova!

—A mí 'm feya esborronar—van exclamar uns y altres, influits per la fúnebre relació.

—¡Oh! per cas estrany y esgarrifós—va saltar la Bretona—may de la vida n' hi sentit contar cap com el que va passar á casa, allí á *Port-Blanc*, quan la meva avia va morir. Jo era petita, molt petita, pero me 'n recordo com si fos avuy.... Ni

que visqués un sigle, s' em esborraría may de l' imaginació la figura d' aquella velia de noranta anys, alta y seca com una entena, arrugada de mans y cara, pelada enterament de cap, la boca sense dents y 'ls ulls enfonzats dintre del crani. Ja no més tenía la pell y l' os.... y vestida de negre, com anava, feya l' efecte d' un esqueleto endolat. Sempre callada y adusta, tenebrosa y enigmática, semblava una aparició del altre mon. Com no fos per resar, no surtía una paraula dels seus llabis; morta pera totas las afeccións y desitjos de la vida, buscava el silenci y la soletat. Pero en mitj d' aquell allunyament de totas las cosas de la terra, sols demostrava carinyo—més ben dit—amor fondo y entranyable per una bestiola, per un gat, que semblava la seva sombra. Era un gat gros, negre, de pell llustrosa, ensatinada, d' ulls vermells, encesos, incandescents y ab lo coll guarnit d' una cinta blau de cel, que l' avia li renovava tot sovint. Es pot ben dir que no s' explicava la presencia de l' avia sense la companyía d' aquell gat, qu' era com una projecció de la seva vida. Ni un moment la deixava de día, ni un moment de nit. Ab ella menjava, ab ella jeya, ab ella dormía, ab ella 's despertava. Asseyam l' avia á la cadira de brassos.... dós el gat á la seva falda; la duyam á dormir.... el gat al seu darrera; la ficavam al llit.... s' ajocava als seus peus. Fréstega y esquerpa per tothom, aquella bestia era lo més dols, lo més manyag y carinyós per la pobra avia. Semblava que 's compreníau sense parlarse, que 's comunicavan per la mirada, que s' entenían de pensament.... Dós va venir que l' avia es va posar molt mala, y una matinada al llevarnos, la vam trovar morta, sola en el seu quarto..... Sola no, perque 'l gat la vetllava als peus del llit. Si haig de dir lo que sento, crech que aquella mort no va afectar gayre á ningú de la familia. A casa eram pobres, molt pobres, com quasi tots els vehíns pescadors d' aquella costa.... y encare que menuda, 'm recordo d' haver sentit á dir que la pobra vella era una carga per tots nosaltres. Mentres l' avia es va estar á casa de cos present, el gat ni un sol instant es va moure del seu costat ... pro, ara ve lo estrany y prodigiós.... un cop van haverse'n endut á la difunta, ja no vam veure 'l gat en lloch del mon, quedantnos la vaga apreusió de que havía sigut enterrat amb el cadavre ...

—¡Aixó horroritza!—van dir alguns.

—¡Oh! espereuvos.... que la cosa no acaba aquí. D' aixó va passar temps,— continuá la Bretona—el temps suficient per havernos oblidat de l' avia, del gat y de l' estranya desaparició. Pro veusaquí que una tarde que 'ns estavam treballant

al pati de casa, á la mare li va venir á la memoria que precisament aquell día feya un any de la mort de l' avia. «¡Es veritat!» «¡Ay, sí!» van fer mas germanas, com suspirant.... No voldría calumniar á ningú, pro apesar dels meus pochs anys, em va semblar que aquell suspir més aviat significava alleugeriment de cor, que racansa y condol per aquella pérdua. El cas es que totas van quedar una estona pensativas á l' influencia d' aquell record, que podía ben bé ser causa d' una sombra de remordiment.... fins que una de mas germanas va posarse á cridar, plena d' esglay: «¡Ay, reyna santíssima! ¡Mireuse 'l gat! ¡Mireuse 'l gat!» Totas vam alsar el cap de la feyna, esferehidas ... y en efecte, á la teulada de la casa vehina, davant per davant meteix, vam veure la bestiá que, assegudа com una esfinge, 'ns clavava la vista de fit á fit. ¿Era ben bé 'l meteix? ¿Era aquell el gat de l' avia? No voldría equivocarme, pro lo que pug jurar es que tenía la meteixa pell de satí negre, 'ls meteixos ulls espurnants de foch y, lo que's més raro, la meteixa cinta blau de cel, á tall de collaret.... El vam cridar, tot amoixantlo, y al moment va desapareixe, sense saber com ni per ahont, igual que si s' hagués evaporat com una llenca de boira. Vam corre á la casa del davant, vam indagar per tots els vehins, vam buscar per recóns y reconets, vam regirarho tot de dalt á baix ... y res, ¡may més se 'l va veure ni en palla, ni en pols!

Encare la Bretona no havía acabat de dir aquestas paraulas, quan á la paret del quarto ja tornavan á sentirse 'ls cops del vehí malalt.

—¡Altra vegada!— van dir tots els circunstants, bon xich esverats, per las horribles historias que acabavan de sentir.

—¡Això ja es massa!—va exclamar en Planella, qu' agafant un bastó qu' hi havía per allí, va comensar á picar ab furia á la paret, mentres cridava ab tots els seus pulmóns:—¡Calla, mala ánima, calla... ó esbotzo la paret á garrotadas!

Com enardit per la réplica, el de l' altra banda responía, trucant desesperadament.

Aquella competencia de sorolls creixía per moments.... fins que 'l de l' altra part va comensar á cedir, y al últim va parar del tot.

—¡Ja era hora!—van murmurar homes y donas, com aliviats per aquell silenci.

Pero la tranquilitat no va durar gayre temps, perque al cap d' un rato va sentirse picar.... no á la paret, sino á la porta del quarto, d' un modo precipitat. En Gomis va corre á obrir. Era la portera que venía tota trastornada y fent mil extremituts de terror.

—¡Ay, senyor, senyor bon Deu! ¡Quina desgracia!

—Be, ¿prò qué hi ha?—digué en Gomis.

—¿Sab aquell jove malalt del quarto d' aquí 'l costat? Dòs l' hem trobat mort á terra als peus del llit. Suposém que ha tingut l' atach y que per demanar ausili, devía picar á l' envá.

—¡Quin horror!—van exclamar las donas esgarrifadas.

—Es veu ben be qu' era aixó, perque de tant trucar á la paret, té tots els dits fets á trosos....

—¿Fets á trosos?—van repetir tots, grochs com la cera.

—Si, fets á trosos.... espellifats.... y 'l paper de la paret.... ¡está tot tacat de sanch!....

RAMÓN CASELLAS DOU.

A UNA TIA... POLITICA

(APROXIMACIÓ DE SONET.)

Quan tenía setze anys, donya Teodora,
—qu' es de l' edat la flor, la primavera,—
per' conservar son cútis fi com cera,
ab potingas, vá ser *conservadora*.
Aixís que vá ingressar vosté en la llista
de las *noyas* de vint, per' ajuntarse
ab moltas que somnian sols casarse,
vá ferse, fusionantshi, *fusionista*.
Dels vinticinch als trenta, per la gana
seguía una *política* que n' era
tan fina, que no cal que dihém quina ..
Als trenta cinch d' un coll, *republicana;*
ja *jamona* del tot, *dinamitera...*
¡Y ara que ha fet á tots, ara es *carlina!*

J. BARBANY.

SONET

Quan miro desde 'l cim de l' alta serra
las fragosas montanyas elevadas,
ab sas faldas de rocas escarpadas
'hont l' eura solzament s' hi ben aferra;
Las extensas planurias de la terra
ab sos rius caudalosos y rieradas;
la inmensitat del mar que ab sas onadas
al pobre pescadó en sa barca aterra;
Y observo allá en lo plá y en la montanya
y en la nau que pel mar lleugera passa,
als homes còm si fossin figuretas,
M' encanta la Natura y molt m' estranya
que una mare tant gran, tant grandassassa,
hagi fet tant petitas criaturetas.

A. ROSSELL.

PENSAMENTS

⁂ Els roures se trencan al buf del vent, els sceptres se trossejan á la ma dels reys quan s' alsa la tempesta de la revolució; sols no 's vincla l' esperit del home fort que creu y espera. L' adoració de l' ideal es un salvavidas en los oratjes de la realitat.

⁂ No es lliure l' home lligat al jou de la passió. La llibertat es una verge molt gelosa de sa puresa. Quan veu tacada sa blanca túnica, fuig volant y no torna.

⁂ Las constitucions escritas en el paper y no en el cor del poble no serveixen de res. La bondat del ví no la fa 'l lletrero de l' ampolla.

⁂ L' home vulgar creu en la eficacia de las receptas políticas; l' home de seny estudía 'ls temps y 'ls homens y busca ans que tot la oportunitat de las cosas. L' empirisme es la negació del judici humá.

J. COROLEU.

UN DELS QUE CESSAN (per M. MOLINÉ.)

¡Plora, plora Barcelona!
Ja pots estar afligida,
que no hi tornará may més
á presidir cap corrida!...

CANTARS

Lo teu cor y 'l meu rellotje
tot sovint solen pararse,
l' un sols per falta de corda...
per falta de metall l' altre.

—

Mira si es cert lo que 't dich
quan del foch dels teus ulls parlo,
que un cop tan sols vas mirarme
y m' vas encendre 'l cigarro.¡

—

¿Dius que quan ens casarém?
Donchs vaig á fixarte l' hora
quan la terra, sol y lluna
fassin trenta carambolas.

—

Jo conech á molts casats
que ab las donas son tremendos...
y gastan bastó de banya
y fuman paper del *Ciervo.*

J. GOT Y ANGUERA.

—

AMOROSA (?)

Avans de que tu 't cansis d' estimarme
ó jo 'm cansi de tu,—que tot pot ser,—
renyim y separémnos, vida meva,
renyim que hi guanyarém,
Fa temps que no apartém de nostres llabis
la copa de la ditxa y del amor...
¡Oh!¡¡Créume, no arribém fins al solatje
que deu haverhi al fons!...

FANTÁSTICH.

LOS REYS

Era un atabalament seguit; encare 'l noy no arribava d' estudi prenía 'l corn, y escalas avall altre cop, comensava á sonar per lo carrer y la plasseta ajuntat ab altras criaturas cridant als reys fins á l' hora de dinar.

Tornava ab las galtas rojas de tant inflarlas y preguntava:

—¿Pare, 'ls reys, qué son molt lluny? ¿Que 'ns senten á nosaltres quan los cridém ab los corns?

—Prou vos senten.

—¿Ahont deuhen ser?

—¿Qué ho sé jo? Fent camí per la carretera...

—¿Molt lluny? ¿Qué son molt lluny? .

—¿Qué tením de fer? ¿y aquesta escudella que no s' acaba?

—Me n' han posada massa. Té, hi ha bossins de col y tot es such. Sembla aygua de malvas ab aqueixos trossos de colota. No m' agrada.

—Pa de forment, no t' hauría de agradar.

—¡La gana de Collsuspina!—cridava la tía desde la cuyna.

Desprès d' una estona de silenci en que 'l noy s' entretenía en separar los trossets de col, y xuclar lo such de la cullera ab los llabis apretats perque no li passés gens de verdura, tornava á rependre las preguntas:

—¿Aquest any també vindrán? ¿oy pare que vindrán?

—Menja y calla. No hu sé.

—Vosté m' ha dit que venían. ¡Ay coix!

—Ves si 't faré plorar de debó.

—¡Que si senyor! Vosté m' ho va dir. Donchs un altre día que hi haja col no 'n menjaré d' escudella

—Ves, noy, que no 't venti un cinquillo á las galtas

—¡Ay culeri! ¡si ja me l' hi menjada tota!

Un altra pausa y la criatura preguntava:

—¿Si que vindrán?

—Com sempre.

—¿Ahont diu que son?

—A las costas de Garraf.

Lo noyet se quedava pensatiu imaginant potser ahont eran aqueixas costas. De sopte s' aixeca, agafa 'l corn, y posantse'l vora 'ls llabis, diu:

Boceto (per Enrich Clarassó.)

—¿Los crido? ¿que 'm sentirán d' aquí dalt?

—No fassis soroll que despertarás á ta mare. Seu y dina.

—¿Qué 'm portarán? ¿Forsa joguinas per mí 'ls reys?

—Mira que aquesta criatura es una arrecada que 's penja á la orella y no acaba may la indagatoria.

—Diuhen los noys d' estudi que á mi no me 'n portarán, perque som pobres y perque la mare está malalta.

—¡Deixa'ls dir: qu' ells potser son richs de per riure!

—¡D' ahont surten aqueixos escanyolits de naixensa! ¡que potser per ferlos viure van tenírloshi de llogar las mugruneras!—crida la tía desde dins.

—També 'n portarán per tú; no 'n fassis cas dels noys d' estudi.

—¿Encare que siguém pobres? ¿Qu' es pecat ser pobre?

—Pecat mortal—barboteja la tía.

—¿Qué no vols callar? Aquesta criatura, encare me las acabará totas—reprengué 'l pare, fent lo enfadat, per sustreures á la emoció que li causavan las preguntas del infant.

—¿Y la mare que ja estará bona pel día dels Reys?

S' hi tornava á ficar la tía, la plorona, la que sempre cridava 'l mal temps.

—Ella ho estigui per la Candelera.

—¿Tía, que portarán remey per la mare 'ls reys, si 'ls ho demano?

—Ves, no m' amohinis. No se 'n cuydan dels infelissos que no podém menjar.

—Calla, trompeta del mal temps—cridava l' home.

—Si tú hi guessses de anar tan escarrassada com jo vaig, no estarías per cansóns y viciaduras—replicava la tía.

—¿No veus que l' ignocent nó té altra fal-lera? ¿Qué costadonarli aqueix logro que 'l fa felís y alegre?

—A mi no 'm varen dur may res los reys quan era criatura, ni ganas. Los desgraciats no 'ls hi sentím grat.

MEFISTÓFELES (per F. JULIANA.)

Lo rey del abisme

—Per lo teu geni.
—A casa no 'ns hi criavan, los nostres pares, ab tants cumpliments y moxainas.
—No retreguis als pares; prou feyna tenían per donar pa á tantas bocas.
—Per això mateix.—Tú, bordegás, vesli dihent á ton pare lo que 't portarán los reys; pregúntali si ho sab que 's tenen de pagar duas quartas d' oli, que tenim lo forné á Manlleu, y que no fian á ca 'l apotecari. Tórnali á preguntar, que potser no ho sab.
—Noy, digas als Reys que al mateix temps portin un axamorador per la tía, que li estovará 'l geni.
—Mira, poca solta...
—¿Pare, que crido als reys?
—Sí, que 't portin joguinas per tú; deixeho de banda lo de la tía, que no li escauhen regalos, segóns informes...
Y 'l noy, desde 'l balcó feya sonar lo corn cridant als reys qu' ell sabía qu' eran á las costas de Garraf.

***

Lo metje visitava á la malalta.—Aném poch á poch—deya—convé molta quietut y repetiréu las medicinas.
—¿Las mateixas?—preguntava la tía.—¿Las que valen mitj duro? ¿totas duas?
—Sí, totas duas. Li convenen, no hi ha més.
—¿Quán tornará?
—Donaré una passadeta d' aquí un parell de días; fássili caldo ¿entén? vaja.— Baixava 'ls ulls, prenía modestament la pesseta que li allargava la tía, y estiga bona.

***

—Francisco, ves lo que ha dit lo metje: tenim de seguir las mateixas medicinas. Per mí li recepta plata fosa. ¡Y 'ls deutes nos treurán de casa! ¡Ay, Senyor! ¿Avants un apotecari haguera fet pagar mitj duro de dós travessos d aygua térbola? Ja se 'l haguera beguda ell.
—No t' amohinis; serán medicinas; encare que valguin tres pessetas cada xicra, en havent sopat, m' hi arribaré á cercarlas.

***

Eran més de las dotze de la nit. Los voltants de la iglesia del Pí comensavan á aclarirse de gent. Los firayres desendressavan las paradas per plegar. Tothom anava provehit, traballadors, menestrals, fins senyors. Tots portavan acopio de joguinas. Tots estavan contents; la ditxa 'ls hi saltava dels ulls contemplant los fótils joganers y s' avansavan part de la alegría que donarían á la canalla l' endemá, quan al obrir los balcóns, se trobarían ab aquells tresors venturosos que portan las únicas felicitats positivas y certas per lo senzillas y enternidoras.
—No sé que fer, deya en Francisco, parlant per ell.—¿Lo meu noy tindrá que ser menos que 'ls altres? ¿y jo, que só de casta inferior á la de tots aqueixos traballadors que poden gastarse un duro pel recreyo dels seus fills?... Pero l' Antonia está malalta y aquestos tenen salut aquí y á casa seva.
Repassá 'ls diners que portava á la butxaca y 's quedá trist.
—Ja ho he dit; faré un va y tot. Com los demés, com los que son ditxosos. ¿Quina culpa hi té 'l meu nano? Pobret, tan maco es ell, tan estimat, y de tan bona nissaga com lo del primer noble de la nació. Y 'l vull tenir content com si fos l' hereu de ca 'n Parladé. ¿Qué vol dir ser pobre? ¿Qué 's pensa algú que no tenim sanch al ull, los que tanquém just y traballém per endeutarnos?
—Mestre, exclama tot decidit, ¿quánt val aqueix fusell y aqueix ros de comandant?
—Sis pessetas.
—Un duro, y no gastém conversa vagativa.
—Miréu, aquest altre; preneulo y vos ho donaré tot per dotze rals.
—Que té? ¿ja peta aquest fusell?
—Devegadas; es un xich tarat.
—Y un de bó, quánt costa?
—Ja vos ho dich: sis pessetas. Prenéu aquest que per això fará 'l mateix efecte.
—Escoltéu, vos que fuméu puro: ¿qué també vos en passaríau de tenir lo *brocradillo* als llabis y 'l cigarro jeyent al caixó de l' estanch? Vinga 'l fusell de sis pessetas: ¿qué voléu que al meu fill, de petit, ja l' inclini malament, deixantlo jugar ab eynas taradas?—Y 'l cubrí tot daltabaix ab una mirada despreciadora.

***

Comprá 'l fusell verdader, lo qui no tenia tacas y feya foch. Al ser al carrer

del Hospital, s' en entrá á la primera volta per contemplar las joguinas més despay; si hagués gosat las haguera petonejadas. Havían de fer la ditxa del seu fill y ja las hi tenía lley.

*
* *

Pochs días després l' Antonia dinava á taula. Havian despedit al doctor, dihentli que volían probar la homeopatía.

Realment, lo Francisco va volguer fer de metje y 's decantá per l' altre sistema. Un quarto de gallina, que 'l va fer disoldre ab aygua. Era la seva homeopatía. Y aquest any los reys varen escoltar al seu fill: van durli joguinas y remey per la seva mare.

EMILI VILANOVA.

UNA GREGA.—(Quadro al oli de FRANCISCO MASRIERA.)

ESTUDI per G. MATILLA

DE LA MEVA CARTERA

Se han concertat las condicións de un desafío, y á un dels rivals li preguntan los séus companys de la sala d' armas:

—Será á sabre ó á espasa ¿veritat?

—No—respón—la primera condició que vaig imposar als méus padrins, sigué: res d' arma blanca. En aquesta classe de combat el méu enemich es mes fort que jo.

—¿Cóm s' entén?

—Li put l' alé.

—

La Tula es ja molt ajamonada, y de mes á mes s' está desfent. Ha anat á pendre banys de mar á una platja de moda, y un jove periodista, íntim amich del séu marit, passa pel séu davant, fent veure que no la reconeix.

—Ribalta!—crida la Tula.

—Senyora....—diu ell acostants'hi.—Ah!... dispensi.... no me 'n havía adonat.... Y apart d' això, qui s' havia de imaginar que després de dos anys de no havernos vist, encare 'm dispensaria l' honor de reconeixe 'm?

—Será perque m' estich fent tan vella que ja no vol ser galant ab mí.

—Donya Tula....

—¡Ay! En Solá esculleix ben malament als séus amichs.

En Ribalta irritat:

—Y á las sévas donas també.

P. DEL O.

LO PRIMER PECAT

Tétrich silenci, confós
en las sombras de la nit.
Donya Flora, desde 'l llit,
aixecá son cap hermós.
Escoltá per son redós
ab febril curiositat:
sols sentí 'l respir pausat
de son marit que dormía
y ab planyívola alegría
alsá son cos tornejat.

Poch á poch y pantejant,
sens' desvaneixer la sombra,
posá 'ls peus sobre l' alfombra;
buscá sa roba palpant,
va vestirse en un instant
ab una bata cenyida;
torná á escoltá' embadalida
per son dubte desvanèixe',
y 'l trepitj d ella mateixa
va deixarla esporuguida.

Per fi, sotregantli 'l cor,
d' allí va anarse allunyant
á las parets tantejant
per guiarse en la foscor.
Y evitant fácil ramor,
per no descubrir sos fins,
va marxar corraló endins,
roja igual que la escarlata,
fins á entrá á la escalinata
que dava pas als jardins.

Allí s' aturá. La lluna,
desde son palau d' estrellas,
platejava las flors bellas
que 's besavan una á una.
Un fresch ventitjol feu runa
son pom d' ilusións encesas,
y al punt pensá' ab las tendresas
de son marit que dormía
y que ab ella compartía
tot un món plé de dolcesas.

Y allí vegé d' un plegat
lo valor que 's necessita
per acudir á la cita
que son cosí li ha donat.
Malehí haverse llevat
per tenyir de llot sa estrella;
sentí l' orgull de donzella
per burlar l' aymant donzell.
y 's volía riure d' ell
quan 'niría al palau d' ella.

Y trossejant sa ilusió
torná enrera, ensimismada,
quan una veu apagada,
dolsa com la tentació,

AVANTS D' ANARSE'N (per M. Moliné).

Ell l' ha fet á n' el séu gust
l' Ajuntament que ha de vindre,
perque segueixi aprobant
los comptes de ca 'n Ramirez.

L' última morada. (Apunte per *J. Güell*).

filtrá en sa imaginació
com centella furiosa
y vacilant, temorosa,
quedá clavada á aquell lloch
y una llágrima de foch
ratllá sas galtas de rosa.

. . . .

La nit feya pas al día
quan donya Flora, ab neguit,
se tornava á ficá al llit
plorant morta sa alegría.
Son marit encar' dormía;
ella 'l contemplá ab dolor;
se tapá de cap ab por
per matá 'ls respirs qu' ell dava,
puig cada respir li entrava
com fletxa de foch al cor.

J. Puig Cassanyas.

CANSONETA

¡Quinas cosetas li diu
lo galán á la donzella!
¿Quinas cosetas li diu
qu' ella se 'l mira y somriu?
Lo galán á la donzella
li parla cosas d' amor:
lo galán á la donzella
cosas d' amor, á la orella.
Li parla cosas d' amor,
se li coneix á la bella:
li parla cosas d' amor
perqu' ella posa color...
Se li coneix á la bella
qu' ab plaher escolta al aymant,
se li coneix á la bella
qu' es en estimar, novella.
Qu' ab plaher escolta al aymant
se veu, y que l' estima ella,
si no estimés al aymant
¡poch qu' escoltaría tant!

Joseph Oliveras.

A TÚ

Es com Deu, nostre amor, etern, m' aymía:
sens fi com la Creació;
tan inmens com l' espay per hont navegan
los astres á milions.
Puig demá, quan lo cor de batre 's cansi,
ja en la tomba tú y jo,
s' estimarán los verms de nostras vidas,
bossins de nostres cors.
Y esclaus de la materia, dins lo cercle
inmens de la Creació,
sufrirém, estimantnos vida meva,
fatals transformacións.
Y axís eternament, de segle en segle,
potser de mon en mon,
mentre hi haja en l' espay de Deu presencia,..
¡nos aymarém tú y jo!

A. Juliá Pons.

TRETZE Y DIMARS

SONET

Tretze y dimars, mal número y mal día;
los italiáns, si poden, no hi debutan;
y al tretze ó al dimars hi ha molts que imputan
tot quant los atropella ó agovía.
Del tretze y del dimars ningú se 'n fía;
per no ser tretze á taula, molts disputan;
per no marxá en dimars altres permutan
barco per tren, ó tren per altra via.
Jo, en tretze y sent dimars, volent fer riure,
vaig fer aquest sonet sense cap gracia,
y aquest sonet me va ensenyar de viure,
probant lo que ja veig ab eficacia:
Si en tretze y en dimars lo vaig escriure,
¿qué té de sé 'l sonet? Una desgracia.

Frederich Soler.

